

Bank Polski

Skonsolidowane sprawozdanie
finansowe Grupy Kapitałowej
Powszechnej Kasy Oszczędności
Banku Polskiego Spółki Akcyjnej
za rok zakończony dnia
31 grudnia 2012 roku

WYBRANE DANE FINANSOWE DOTYCZĄCE SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	okres od	okres od	okres od	okres od
	01.01.2012 do 31.12.2012	01.01.2011 do 31.12.2011	01.01.2012 do 31.12.2012	01.01.2011 do 31.12.2011
Wynik z tytułu odsetek	7 882 786	7 609 116	1 888 726	1 837 906
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 071 202	3 101 444	735 864	749 123
Wynik z działalności operacyjnej	4 626 236	4 800 512	1 108 452	1 159 516
Zysk brutto	4 645 261	4 780 860	1 113 011	1 154 769
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)	3 747 443	3 804 745	897 892	918 998
Zysk netto przypadający na jednostkę dominującą	3 748 621	3 807 195	898 174	919 590
Zysk na jedną akcję - podstawowy z zysku za okres (w PLN/EUR)	3,00	3,05	0,72	0,74
Zysk na jedną akcję - rozwodniony z zysku za okres (w PLN/EUR)	3,00	3,05	0,72	0,74
Dochody całkowite netto	3 472 272	3 937 416	831 961	951 044
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	1 405 075	5 556 998	336 658	1 342 238
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	1 024 477	(3 630 127)	245 466	(876 821)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	(1 356 890)	1 057 418	(325 113)	255 409
Przepływy pieniężne netto	1 072 662	2 984 289	257 011	720 825

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. PLN		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2012	stan na 31.12.2011	stan na 31.12.2012	stan na 31.12.2011
Aktywa razem	193 479 628	190 748 037	47 326 361	43 186 931
Kapitał własny ogółem	24 707 650	22 821 984	6 043 650	5 167 086
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej	24 707 988	22 823 274	6 043 733	5 167 378
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000	305 758	283 010
Liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	19,77	18,26	4,83	4,13
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)	1 250 000	1 250 000	1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w PLN/EUR)	19,77	18,26	4,83	4,13
Współczynnik wypłacalności	13,07%	12,37%	13,07%	12,37%
Fundusze podstawowe (Tier 1)	18 788 075	16 664 233	4 595 684	3 772 920
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 573 276	1 545 549	384 833	349 925
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	129 641	133 134	31 711	30 143

Wybrane pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego przeliczono na EUR według następujących kursów:

- pozycje rachunku zysków i strat, sprawozdania z całkowitych dochodów oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych – kurs liczony, jako średnia kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca roku 2012 i roku 2011: 1 EUR = 4,1736 PLN i 1 EUR = 4,1401 PLN,
- pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej – kurs średni NBP na dzień 31 grudnia 2012 roku: 1 EUR = 4,0882 PLN oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku: 1 EUR = 4,4168 PLN.

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.....	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM.....	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	7
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku i dnia 31 grudnia 2011 roku

	Nota	2012	2011
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek	4	12 991 737	12 037 762
Koszty z tytułu odsetek	4	(5 108 951)	(4 428 646)
Wynik z tytułu odsetek		7 882 786	7 609 116
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5	3 837 303	3 837 165
Koszty z tytułu prowizji i opłat	5	(766 101)	(735 721)
Wynik z tytułu prowizji i opłat		3 071 202	3 101 444
Przychody z tytułu dywidend	6	8 081	6 800
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	7	94 188	(75 056)
Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	8	79 813	20 179
Wynik z pozycji wymiany		256 137	337 296
Pozostałe przychody operacyjne	9	563 369	451 723
Pozostałe koszty operacyjne	9	(385 715)	(309 186)
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto		177 654	142 537
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	10	(2 325 228)	(1 930 447)
Ogólne koszty administracyjne	11	(4 618 397)	(4 411 357)
Wynik z działalności operacyjnej		4 626 236	4 800 512
Udział w zyskach i stratach jednostek stowarzyszonych i współzależnych		19 025	(19 652)
Zysk brutto		4 645 261	4 780 860
Podatek dochodowy	12	(897 818)	(976 115)
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 747 443	3 804 745
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli		(1 178)	(2 450)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		3 748 621	3 807 195
Zysk na jedną akcję	13		
- podstawowy z zysku za okres (PLN)		3,00	3,05
- rozwodniony z zysku za okres (PLN)		3,00	3,05
Srednia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Srednia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)		1 250 000	1 250 000

Działalność zaniechana

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA nie prowadziła w latach 2012 i 2011 działalności zaniechanej.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku i dnia 31 grudnia 2011 roku

	Nota	2012	2011
Zysk netto (z uwzględnieniem udziałowców niesprawujących kontroli)		3 747 443	3 804 745
Inne dochody całkowite		(275 171)	132 675
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, brutto	19	(383 069)	178 100
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	12	72 783	(33 839)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, netto		(310 286)	144 261
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto	8; 22	73 676	(33 649)
Podatek odroczony z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	12	(14 156)	6 398
Aktualizacja wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto		59 520	(27 251)
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(25 992)	16 894
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	24	1 587	(1 233)
Dochody całkowite netto, razem		3 472 272	3 937 416
Dochody całkowite netto, razem przypadające na:		3 472 272	3 937 416
akcjonariuszy PKO Banku Polskiego SA		3 473 339	3 940 696
udziałowców niesprawujących kontroli		(1 067)	(3 280)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

na dzień 31 grudnia 2012 roku i na dzień 31 grudnia 2011 roku

	Nota	31.12.2012	31.12.2011
AKTYWA			
Kasa, środki w Banku Centralnym	15	10 289 451	9 142 168
Należności od banków	16	3 392 486	2 396 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	277 566	1 311 089
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 860 561	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	12 629 711	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	21	143 875 644	141 634 494
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	12 205 130	14 393 276
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	23	46 971	-
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	24	119 211	123 119
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		20 410	20 410
Zapasy	25	553 534	566 846
Wartości niematerialne	26	1 934 000	1 800 008
Rzeczowe aktywa trwałe, w tym:	27	2 650 597	2 541 317
nieruchomości inwestycyjne		238	248
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	5 713	5 957
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	564 514	543 922
Inne aktywa	28	1 054 129	737 270
SUMA AKTYWÓW		193 479 628	190 748 037
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁ WŁASNY			
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	29	3 128	3 454
Zobowiązania wobec banków	30	3 733 947	6 239 164
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 964 098	2 645 281
Zobowiązania wobec klientów	31	146 193 570	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	32	10 270 783	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	33	1 631 256	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	34	2 057 707	2 450 763
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12	155 580	78 810
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	41 300	29 364
Rezerwy	35	720 609	619 164
SUMA ZOBOWIĄZAŃ		168 771 978	167 926 053
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy		1 250 000	1 250 000
Pozostałe kapitały		19 933 012	17 881 264
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		(120 305)	(92 023)
Niepodzielony wynik finansowy		(103 340)	(23 162)
Wynik roku bieżącego		3 748 621	3 807 195
Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej		24 707 988	22 823 274
Udziały niekontrolujące		(338)	(1 290)
KAPITAŁ WŁASNY OGÓŁEM		24 707 650	22 821 984
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁU WŁASNEGO		193 479 628	190 748 037
Współczynnik wypłacalności	64	13,07%	12,37%
Wartość księgową (w tys. PLN)		24 707 650	22 821 984
Liczba akcji (w tys.)	1	1 250 000	1 250 000
Wartość księgową na jedną akcję (w PLN)		19,77	18,26
Rozwodniona liczba akcji (w tys.)		1 250 000	1 250 000
Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w PLN)		19,77	18,26

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI
BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ ZA ROK ZAKOŃCZONY
31 GRUDNIA 2012 ROKU (W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM
za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku i dnia 31 grudnia 2011 roku

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem	
		Kapitały rezerwowe			Inne dochody całkowite									Razem pozostałe kapitały
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych							
1 stycznia 2012 roku	1 250 000	13 041 390	1 070 000	3 460 368	(257)	(52 422)	362 185	17 881 264	(92 023)	(23 162)	3 807 195	22 823 274	(1 290)	22 821 984
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 807 195	(3 807 195)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	1 587	59 520	(310 286)	(249 179)	(26 103)	-	3 748 621	3 473 339	(1 067)	3 472 272
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 748 621	3 748 621	(1 178)	3 747 443
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	1 587	59 520	(310 286)	(249 179)	(26 103)	-	-	(275 282)	111	(275 171)
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	2 322 284	-	66 122	-	-	-	2 388 406	-	(2 388 406)	-	-	-	-
Wpływ przejścia przez jednostkę dominującą aktywów i zobowiązań spółki zależnej	-	-	-	(88 533)	-	-	-	(88 533)	-	88 533	-	-	-	-
Utrata kontroli nad jednostką zależną	-	1 054	-	-	-	-	-	1 054	(2 179)	-	-	(1 125)	2 019	894
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1 587 500)	-	(1 587 500)	-	(1 587 500)
31 grudnia 2012 roku	1 250 000	15 364 728	1 070 000	3 437 957	1 330	7 098	51 899	19 933 012	(120 305)	(103 340)	3 748 621	24 707 988	(338)	24 707 650

za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały						Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	Niepodzielony wynik finansowy	Wynik okresu bieżącego	Kapitał przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej, razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem	
		Kapitały rezerwowe			Inne dochody całkowite									Razem pozostałe kapitały
		Kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	Pozostałe kapitały rezerwowe	Udziały w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zabezpieczenie przepływów pieniężnych							
1 stycznia 2011 roku	1 250 000	12 212 177	1 070 000	3 412 239	976	(25 171)	217 924	16 888 145	(109 747)	112 297	3 216 883	21 357 578	1 990	21 359 568
Przeniesienie wyniku z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 216 883	(3 216 883)	-	-	-
Dochody całkowite razem, w tym:	-	-	-	-	(1 233)	(27 251)	144 261	115 777	17 724	-	3 807 195	3 940 696	(3 280)	3 937 416
Zysk netto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3 807 195	3 807 195	(2 450)	3 804 745
Pozostałe dochody całkowite	-	-	-	-	(1 233)	(27 251)	144 261	115 777	17 724	-	-	133 501	(830)	132 671
Transfer zysku z przeznaczeniem na kapitał	-	829 213	-	48 129	-	-	-	877 342	-	(877 342)	-	-	-	-
Wypłacona dywidenda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2 475 000)	-	(2 475 000)	-	(2 475 000)
31 grudnia 2011 roku	1 250 000	13 041 390	1 070 000	3 460 368	(257)	(52 422)	362 185	17 881 264	(92 023)	(23 162)	3 807 195	22 823 274	(1 290)	22 821 984

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

za lata zakończone odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku i dnia 31 grudnia 2011 roku

	Nota	2012	2011
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
Zysk brutto		4 645 261	4 780 860
Korekty razem:		(3 240 186)	776 138
Amortyzacja		541 289	520 161
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	40	4 332	(7 330)
Odsetki i dywidendy	40	(844 090)	(423 475)
Zmiana stanu należności od banków	40	(1 067 450)	(68 549)
Zmiana stanu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu oraz instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		871 013	(1 516 310)
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (aktywo)		(795 828)	(1 345 648)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	40	(3 359 172)	(11 767 948)
Zmiana stanu innych aktywów oraz aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		(303 547)	(160 586)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	40	(786 139)	1 199 747
Zmiana stanu pochodnych instrumentów finansowych (zobowiązanie)		1 318 817	240 486
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	40	42 704	13 548 699
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu emisji papierów wartościowych		(154 829)	78 094
Zmiana stanu rezerw i odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości	40	1 157 410	868 375
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz zobowiązań podporządkowanych	40	(31 796)	518 496
Zapłacony podatek dochodowy		(771 077)	(946 199)
Inne korekty	40	938 177	38 125
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		1 405 075	5 556 998
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy z działalności inwestycyjnej		39 654 856	8 294 680
Zbycie i odsetki od inwestycyjnych papierów wartościowych		39 643 046	8 271 568
Zbycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		5 620	16 584
Inne wpływy inwestycyjne (dywidendy)		6 190	6 528
Wydatki z działalności inwestycyjnej		(38 630 379)	(11 924 807)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu nabytych środków pieniężnych		(2 500)	(1 482)
Nabycie inwestycyjnych papierów wartościowych		(37 781 332)	(11 426 990)
Nabycie wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych		(846 547)	(496 335)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		1 024 477	(3 630 127)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych		10 905 223	5 925 568
Wpływy z tytułu obligacji podporządkowanych		1 600 700	-
Umorzenie obligacji podporządkowanych		(1 696 042)	-
Umorzenie dłużnych papierów wartościowych		(8 251 390)	(1 951 454)
Dywidendy wypłacone		(1 587 500)	(2 475 000)
Splata odsetek od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych i pożyczek podporządkowanych		(206 364)	(108 743)
Zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych		2 506 054	969 487
Splata zobowiązań długoterminowych		(4 627 571)	(1 302 440)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(1 356 890)	1 057 418
Przeplwy pieniężne netto		1 072 662	2 984 289
w tym z tytułu różnic kursowych od gotówki i jej ekwiwalentów		(196 850)	347 178
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		11 422 970	8 438 681
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	40	12 495 632	11 422 970
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	37	6 661	3 923

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

SPIS TREŚCI

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. Informacje ogólne	10
2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen	14
3. Informacje dotyczące segmentów działalności oraz informacja o obszarach geograficznych	36
3.1. Informacja dotycząca segmentów działalności	36
3.2. Informacja o obszarach geograficznych	38
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	39
4. Przychody i koszty z tytułu odsetek	39
5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	40
6. Przychody z tytułu dywidend	40
7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	40
8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych	41
9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	41
10. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	42
11. Ogólne koszty administracyjne	44
12. Podatek dochodowy	44
13. Zysk przypadający na jedną akcję	47
14. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje	47
NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	47
15. Kasa, środki w Banku Centralnym	47
16. Należności od banków	48
17. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	48
18. Pochodne instrumenty finansowe	50
19. Pochodne instrumenty zabezpieczające	53
20. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	55
21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	56
22. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	59
23. Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	62
24. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	62
25. Zapasy	64
26. Wartości niematerialne	64
27. Rzeczowe aktywa trwałe	66
28. Inne aktywa	68
29. Zobowiązania wobec Banku Centralnego	69
30. Zobowiązania wobec banków	69
31. Zobowiązania wobec klientów	69
32. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	70
33. Zobowiązania podporządkowane	70
34. Pozostałe zobowiązania	71
35. Rezerwy	72
POZOSTAŁE NOTY	72
36. Przeniesienia aktywów finansowych	72
37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	73
37.1. Zobowiązania z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych	73

37.2. Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych.....	73
37.3. Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych.....	73
38. Zobowiązania warunkowe.....	74
39. Sprawy sporne.....	75
40. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	76
41. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi.....	78
42. Transakcje z jednostkami powiązаныmi kapitałowo.....	81
43. Transakcje z jednostkami powiązаныmi osobowo.....	81
44. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA.....	81
45. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku.....	82
46. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.....	83
47. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych.....	85
47.1. Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej.....	85
47.2. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.....	88
48. Działalność powiernicza.....	89
49. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzycelności.....	89
50. Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym.....	89
51. Wpływ sytuacji makroekonomicznej na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku.....	90
CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI.....	90
52. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej.....	90
53. Zarządzanie ryzykiem kredytowym.....	94
54. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej.....	108
55. Zarządzanie ryzykiem walutowym.....	110
56. Zarządzanie ryzykiem płynności.....	112
57. Zarządzanie ryzykiem cen towarów.....	117
58. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych.....	117
59. Inne ryzyka cenowe.....	117
60. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych.....	117
61. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym.....	118
62. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności.....	119
63. Zarządzanie ryzykiem biznesowym.....	120
64. Zarządzanie ryzykiem reputacji.....	120
65. Adekwatność kapitałowa.....	121
65.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej.....	121
65.2. Wymogi kapitałowe (Filar I).....	122
65.3. Kapitał wewnętrzny (Filar II).....	124
65.4. Ujawnienia (Filar III).....	124
INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY.....	124
66. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.....	124
67. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy.....	124

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. Informacje ogólne

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA („Grupa PKO Banku Polskiego SA”, „Grupa Kapitałowa Banku”, „Grupa Kapitałowa”) obejmuje rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku oraz zawiera dane porównawcze za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku. Dane finansowe prezentowane są w złotych polskich (PLN), w zaokrągleniu do tysiąca złotych, chyba że wskazano inaczej.

Jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Banku jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna („PKO Bank Polski SA”, „Bank”).

Bank został utworzony w 1919 roku jako Poczta Kasa Oszczędnościowa. W 1950 roku rozpoczął działalność jako Powszechna Kasa Oszczędności bank państwowy. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2000 roku (Dz. U. Nr 5, poz. 55 ze zm.) przekształcono Powszechną Kasę Oszczędności bank państwowy w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa pod nazwą Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie, przy ul. Puławskiej 15, 02-515 Warszawa, w Polsce.

W dniu 12 kwietnia 2000 roku zarejestrowano Powszechną Kasę Oszczędności Bank Polski Spółkę Akcyjną i wpisano do Rejestru Handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Rejestrowy. Obecnie właściwym sądem jest Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Bank został zarejestrowany pod numerem KRS 0000026438 oraz nadano mu numer statystyczny REGON 016298263. Kapitał zakładowy (wpłacony) wynosi 1 250 000 000 PLN.

Według informacji posiadanych na dzień 31 grudnia 2012 roku akcjonariat Banku jest następujący:

Nazwa podmiotu	Ilość akcji	Ilość głosów %	Wartość nominalna 1 akcji	Udział w kapitale podstawowym %
Na dzień 31 grudnia 2012 roku				
Skarb Państwa	417 406 277	33,39	1 zł	33,39
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
ING Otwarty Fundusz Emerytalny*	64 594 448	5,17	1 zł	5,17
Pozostali	639 896 544	51,19	1 zł	51,19
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00
Na dzień 31 grudnia 2011 roku				
Skarb Państwa	512 406 277	40,99	1 zł	40,99
Bank Gospodarstwa Krajowego	128 102 731	10,25	1 zł	10,25
Pozostali	609 490 992	48,76	1 zł	48,76
Razem	1 250 000 000	100,00	---	100,00

*Zgodnie z informacją przekazaną przez akcjonariusza w dniu 27 lipca 2012 roku.

W dniu 14 kwietnia 2011 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie podjęło uchwałę nr 3/2011 w sprawie zmian Statutu PKO Banku Polskiego SA. Propozycja zmian Statutu Banku została przedstawiona przez Skarb Państwa – akcjonariusza Banku. Zmiany zawarte w uchwale dotyczyły:

- 1) ograniczenia prawa głosowania akcjonariuszy wraz z przyjęciem zasad kumulacji i redukcji głosów,
- 2) statutowej liczebności Rady Nadzorczej,
- 3) przedmiotu obrad pierwszego posiedzenia Rady Nadzorczej nowej kadencji,
- 4) definicji podmiotu dominującego i zależnego.

Wskazane powyżej zmiany w treści Statutu PKO Banku Polskiego SA, wprowadzone uchwałą podjętą przez Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku w dniu 14 kwietnia 2011 roku, zarejestrowane zostały w Krajowym Rejestrze Sądowym przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy XIII Wydział Gospodarczy KRS.

W efekcie powyższych zmian zapowiedziane zmniejszenie udziału Skarbu Państwa w kapitale PKO Banku Polskiego SA, które może ponownie wystąpić w kolejnych latach (jakkolwiek nie spadnie poniżej 25%) nie spowoduje ograniczenia kontroli Skarbu Państwa nad strategicznymi decyzjami Banku.

W dniu 26 lipca 2012 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zawiadomienie od Ministra Skarbu Państwa o zbyciu przez Skarb Państwa znacznego pakietu akcji Banku, w wyniku czego nastąpiła zmiana posiadanej przez Skarb Państwa ogólnej liczby głosów w Banku. W dniu 24 lipca 2012 roku w drodze transakcji pakietowych zostało zbytych 95 000 000 akcji Banku posiadanych przez Skarb Państwa. Przed przeprowadzeniem transakcji zbycia Skarb Państwa posiadał łącznie 512 406 277 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 40,99% w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

W wyniku powyższej transakcji zbycia akcji na dzień 31 grudnia 2012 roku Skarb Państwa posiadał 417 406 277 akcji Banku dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 33,39% w kapitale zakładowym oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

Ponadto, Bank Gospodarstwa Krajowego („BGK”), kontrolowany w całości przez Skarb Państwa posiadał 128 102 731 akcji na okaziciela dających taką samą liczbę głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Akcje te stanowiły 10,25% w kapitale zakładowym Banku oraz taki sam udział w ogólnej liczbie głosów w Banku.

W dniu 27 lipca 2012 roku Bank otrzymał od ING Otwartego Funduszu Emerytalnego zawiadomienie o zwiększeniu stanu posiadania akcji PKO Banku Polskiego SA powyżej progu 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. W wyniku nabycia akcji PKO Banku Polskiego SA rozliczonych w dniu 24 lipca 2012 roku, ING Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji Banku do 64 594 448, co stanowi 5,17% kapitału zakładowego oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Przed nabyciem akcji Fundusz posiadał 53 631 448 akcji PKO Banku Polskiego SA, stanowiących 4,29% kapitału zakładowego oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

W dniu 31 stycznia 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał zawiadomienie od BGK oraz od Ministra Skarbu Państwa o zbyciu znacznych pakietów akcji Banku, w wyniku czego nastąpiła zmiana posiadanej przez BGK i Skarb Państwa ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Zgodnie z treścią otrzymanych zawiadomień, w dniu 24 stycznia 2013 roku w drodze transakcji pakietowych za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.:

- Bank Gospodarstwa Krajowego sprzedał 128 102 731 posiadanych akcji Banku, które stanowiły 10,25% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku
- Skarb Państwa sprzedał 25 000 000 posiadanych akcji Banku, które stanowiły 2,00% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku

Przed zawarciem i rozliczeniem wyżej wymienionych transakcji BGK oraz Skarb Państwa posiadały odpowiednio 128 102 731 i 417 406 277 akcji Banku. Po rozliczeniu transakcji w dniu 29 stycznia 2013 roku BGK nie posiadał akcji Banku, a Skarb Państwa posiadał 392 406 277 akcji, które stanowiły 31,39% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

W dniu 1 lutego 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał od Aviva Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego Aviva BZ WBK SA zawiadomienie, iż w wyniku transakcji nabycia akcji Banku zawartych w dniu 24 stycznia 2013 roku Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK („Aviva OFE”) zwiększył udział w ogólnej liczbie głosów w Banku powyżej 5%.

Przed rozliczeniem wyżej wymienionych transakcji na dzień 28 stycznia 2013 roku Aviva OFE posiadał 57 152 447 akcji Banku, stanowiących 4,57% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Po zawarciu i rozliczeniu wyżej wymienionej transakcji, na dzień 29 stycznia 2013 roku Aviva OFE posiadał 83 952 447 akcji Banku, stanowiących 6,72% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku.

Bank jest notowany na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Zgodnie z Cedulą Giełdową Bank zaklasyfikowany jest do makrosektora „Finanse”, sektor „Banki”.

Struktura kapitału akcyjnego PKO Banku Polskiego SA:

Seria	Rodzaj akcji	Ilość akcji	Wartość nominalna 1 akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	akcje zwykłe imienne	312 500 000	1 zł	312 500 000 zł
Seria A	akcje zwykłe na okaziciela	197 500 000	1 zł	197 500 000 zł
Seria B	akcje zwykłe na okaziciela	105 000 000	1 zł	105 000 000 zł
Seria C	akcje zwykłe na okaziciela	385 000 000	1 zł	385 000 000 zł
Seria D	akcje zwykłe na okaziciela	250 000 000	1 zł	250 000 000 zł
Razem	---	1 250 000 000	---	1 250 000 000 zł

W roku 2012 nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału zakładowego PKO Banku Polskiego SA. Wyemitowane akcje PKO Banku Polskiego SA nie są uprzywilejowane i są w pełni opłacone.

Działalność Grupy

PKO Bank Polski SA jest uniwersalnym bankiem depozytowo-kredytowym obsługującym osoby fizyczne, prawne oraz inne podmioty będące osobami krajowymi i zagranicznymi. PKO Bank Polski SA może posiadać wartości dewizowe i dokonywać obrotu tymi wartościami, jak również wykonywać operacje walutowe i dewizowe oraz otwierać i posiadać rachunki bankowe w bankach za granicą, a także lokować środki dewizowe na tych rachunkach.

Ponadto, poprzez podmioty zależne Grupa Kapitałowa Banku świadczy usługi finansowe w zakresie leasingu, faktoringu, funduszy inwestycyjnych, funduszy emerytalnych, bankowości internetowej oraz obsługi i rozliczeń transakcji kartowych, a także prowadzi działalność deweloperską. W skład Grupy Kapitałowej Banku wchodzi także KREDOBANK SA prowadzący działalność bankową na Ukrainie oraz spółka faktoringowa i windykacyjna na Ukrainie.

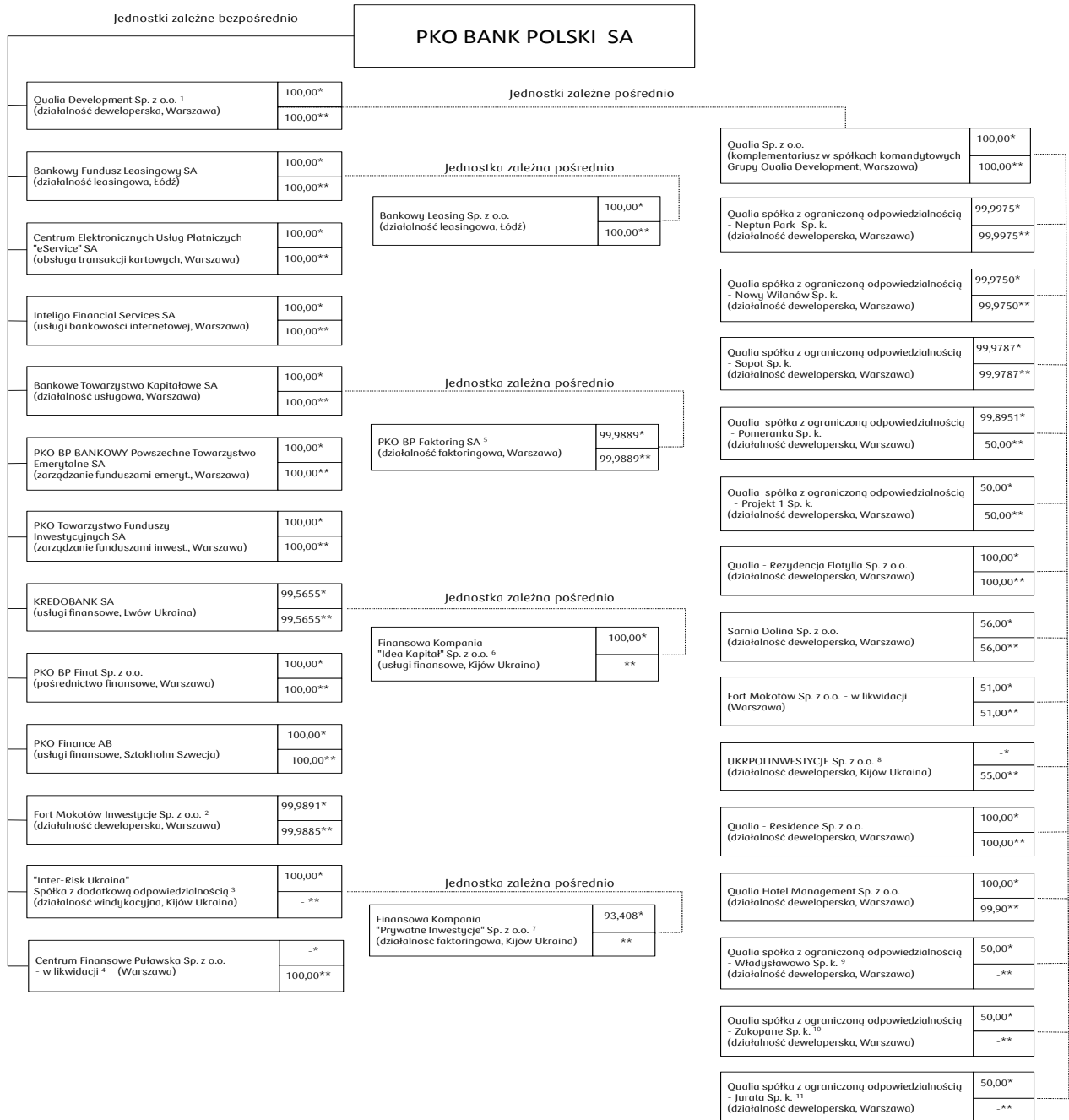
Zakres działalności poszczególnych spółek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Banku został przedstawiony w pozycji „Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA”.

Grupa Kapitałowa Banku w 2012 roku prowadziła działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz poprzez spółki zależne: KREDOBANK SA, „Inter- Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością, Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o., Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o. i do dnia 14 listopada 2012 roku poprzez UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. na terenie Ukrainy jak również poprzez spółkę zależną PKO Finance AB na terenie Szwecji.

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

W skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wchodzi następujące jednostki:

Jednostki zależne

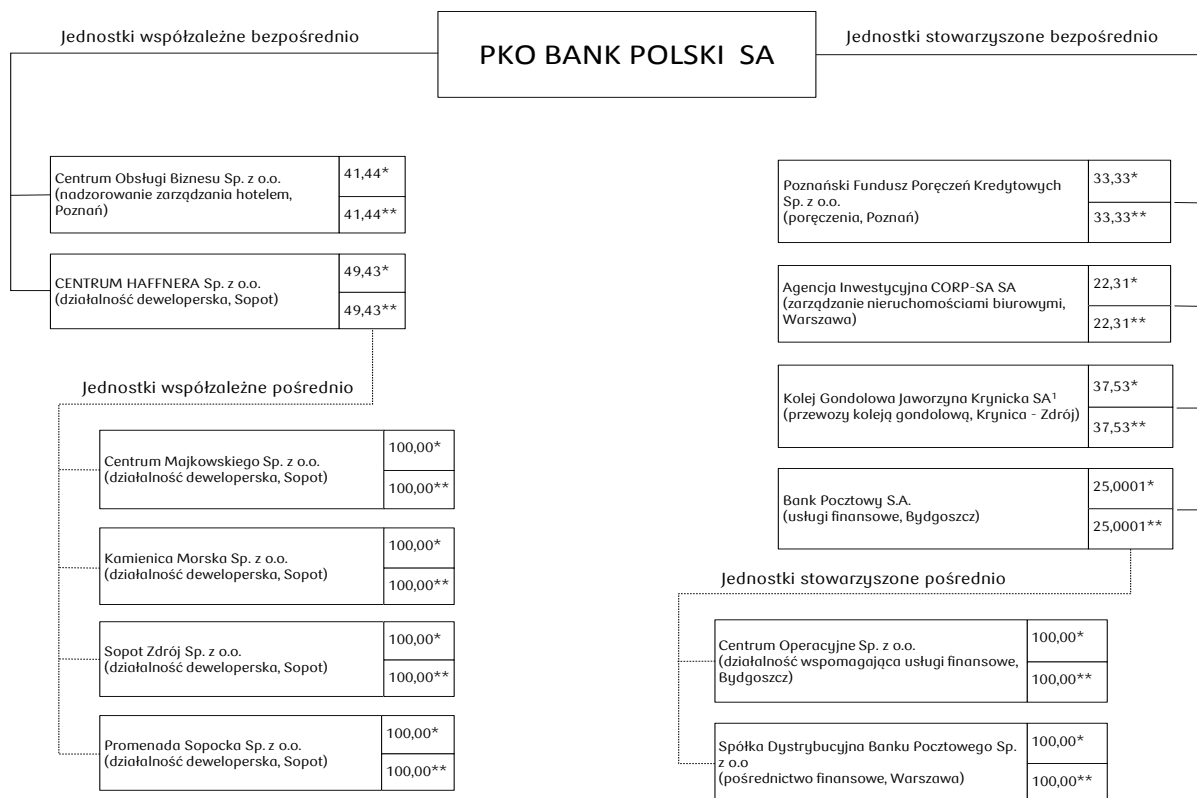
* Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2012

** Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2011

- w spółkach komandytowych należących do Grupy Qualia Development komandytariuszem jest Qualia Development Sp. z o.o., a komplementariuszem - Qualia Sp. z o.o.; w pozycji udział w kapitale prezentowany jest udział komandytariusza w wartości wniesionych wkładów
- drugim udziałowcem Spółki jest Qualia Development Sp. z o.o.
- nabycie przez PKO Bank Polski SA Spółki zostało zarejestrowane w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw w dniu 16 stycznia 2012 roku
- Spółka postanowieniem z dnia 7 maja 2012 roku została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego ze skutkiem na dzień 28 maja 2012 roku
- PKO Bank Polski SA posiada 1 akcję w Spółce
- nabycie przez KREDOBANK SA Spółki zostało zarejestrowane w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw w dniu 23 marca 2012 roku
- Spółka od 29 listopada 2011 roku do 26 lutego 2012 roku była spółką bezpośrednio zależną od PKO Banku Polskiego SA
- udziały w Spółce zostały sprzedane; rejestracja zmian właścicielskich w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Sądowym nastąpiła w dniu 15 listopada 2012 roku
- Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 14 lutego 2012 roku
- Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 15 marca 2012 roku
- Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 27 marca 2012 roku

Jednostki współzależne i stowarzyszone ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Jednostki współzależne i stowarzyszone

* Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2012

** Udział w kapitale w % na dzień 31.12.2011

1) Akcje Spółki są ujmowane w aktywach trwałych przeznaczonych do sprzedaży

Informacje na temat zmian udziału w kapitale jednostek zależnych zostały zamieszczone w Nocie 46 „Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej”.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2012 roku:

• Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu
• Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu
• Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu
• Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu
• Jacek Obłąkowski	Wiceprezes Zarządu
• Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu

W trakcie roku zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku miały miejsce następujące zmiany w składzie Zarządu Banku:

1. w dniu 13 lipca 2012 roku Pan Andrzej Kołatkowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu PKO Banku Polskiego SA z dniem 13 lipca 2012 roku;
2. w dniu 26 września 2012 roku Rada Nadzorcza PKO Banku Polskiego SA powołała z dniem 1 stycznia 2013 roku Pana Piotra Mazura na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku na wspólną kadencję Zarządu Banku, która rozpoczęła się z dniem 30 czerwca 2011 roku. W dniu 8 stycznia 2013 roku Komisja Nadzoru Finansowego wydała zgodę na powołanie Pana Piotra Mazura w skład Zarządu.

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2012 roku:

• Cezary Banasiński	Przewodniczący Rady Nadzorczej
• Tomasz Zganiacz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
• Mirosław Czekaj	Sekretarz Rady Nadzorczej
• Jan Bossak	Członek Rady Nadzorczej
• Zofia Dzik	Członek Rady Nadzorczej
• Krzysztof Kilian	Członek Rady Nadzorczej
• Piotr Marczak	Członek Rady Nadzorczej
• Marek Mroczkowski	Członek Rady Nadzorczej
• Ryszard Wierzba	Członek Rady Nadzorczej

W trakcie roku zakończonego dnia 31 grudnia 2012 roku Walne Zgromadzenie PKO Banku Polskiego SA odwołało z dniem 6 czerwca 2012 roku ze składu Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Panią Ewę Miklaszewską - członka Rady Nadzorczej i powołało w skład Rady Nadzorczej PKO Banku Polskiego SA Panią Zofię Dzik.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe, podlegające przeglądowi przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej Banku w dniu 27 lutego 2013 roku, zostało zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Banku w dniu 26 lutego 2013 roku oraz będzie przyjęte przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 27 lutego 2013 roku.

2. Opis ważniejszych zasad rachunkowości oraz szacunków i ocen

2.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) przyjętymi przez UE według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz.U. z 2009 roku, nr 152, poz. 1223, tekst jednolity z późniejszymi zmianami) i wydanymi na jej podstawie przepisami wykonawczymi, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

Komisja Europejska zatwierdziła MSR 39 „Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena” z wyjątkiem niektórych zapisów dotyczących rachunkowości zabezpieczeń. Z uwagi na fakt, że Bank stosuje MSSF zatwierdzone przez Unię Europejską („UE”), Bank zastosował zapisy MSR 39.OS99C w kształcie zatwierdzonym przez UE, zezwalającym na desygnację jako pozycji zabezpieczonej przepływów pieniężnych dotyczących zobowiązań o oprocentowaniu zmiennym, dla których efektywna stopa procentowa jest niższa od referencyjnej stopy procentowej (brak uwzględnienia marży). MSR 39 w wersji wydanej przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości wprowadza ograniczenie w tym zakresie.

2.2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Kapitałową Banku w okresie 12 miesięcy od daty publikacji, czyli od dnia 4 marca 2013 roku. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA w okresie 12 miesięcy od daty publikacji na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania, bądź istotnego ograniczenia przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA dotychczasowej działalności.

2.3. Podstawa sporządzania sprawozdania finansowego

W sprawozdaniu finansowym zastosowano zasadę koncepcji wartości godziwej dla aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym instrumentów pochodnych oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Składniki aktywów trwałych wykazywane są w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy umorzeniowe oraz o odpisy z tytułu utraty wartości. Składniki aktywów trwałych lub grupy do sprzedaży zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, wykazywane są w kwocie niższej z dwóch, tj. ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

2.4. Zasady konsolidacji

2.4.1. Jednostki zależne

Jednostki zależne są to podmioty (w tym jednostki niebędące spółką kapitałową jak np. spółka cywilna) kontrolowane przez jednostkę dominującą, co oznacza, iż jednostka dominująca w sposób bezpośredni lub pośredni wpływa na politykę finansową i operacyjną danej jednostki w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych z jej działalności.

O sprawowaniu kontroli można mówić wtedy, gdy jednostka dominująca posiada bezpośrednio lub pośrednio więcej niż połowę praw głosu w danej jednostce, chyba, że w wyjątkowych okolicznościach można udowodnić, że taka własność nie powoduje sprawowania kontroli.

O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy Bank posiada połowę lub mniej praw głosu w danych podmiocie i jeżeli:

- 1) dysponuje więcej niż połową głosów na mocy umowy z innymi inwestorami,
- 2) posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki na mocy statutu lub umowy,
- 3) posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub
- 4) dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez jednostkę dominującą do dnia ustania kontroli.

Proces konsolidacji sprawozdań finansowych jednostek zależnych metodą pełną polega na sumowaniu poszczególnych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów jednostki dominującej oraz jednostek zależnych w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych. Wyłączeniu podlega bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Bank w jednostkach zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia. Wyłączeniu podlegają w całości:

- 1) wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją,
- 2) przychody i koszty operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją,
- 3) zyski lub straty powstałe w wyniku operacji gospodarczych dokonanych między jednostkami objętymi konsolidacją, zawarte w wartości aktywów jednostek podlegających konsolidacji, za wyjątkiem strat, które wskazują na występowanie utraty wartości,
- 4) dywidendy naliczone lub wypłacone przez jednostki zależne jednostce dominującej i innym jednostkom, objętym konsolidacją,
- 5) wzajemne przepływy w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzone jest na podstawie skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz dodatkowych objaśnień i informacji.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej. W celu wyeliminowania jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Bank oraz jednostki zależne wprowadza się korekty konsolidacyjne.

2.4.2. Metoda nabycia

Nabycia jednostek zależnych przez Grupę Kapitałową rozlicza się metodą nabycia.

W dniu nabycia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

Możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się według ich wartości godziwych na dzień nabycia. W przypadku każdego połączenia, wszelkie niekontrolujące udziały w przejmowanym podmiocie wycenia się w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu.

Wartość firmy ujmuje się na dzień nabycia i wycenia w kwocie nadwyżki sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

nad kwotę netto, ustaloną na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia.

Jeżeli kwota netto, ustalona na dzień nabycia, wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań wycenionych według wartości godziwej na dzień nabycia jest wyższa od sumy:

- 1) przekazanej zapłaty wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia,
- 2) kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym wycenionych zgodnie z zasadami opisanymi powyżej oraz
- 3) w przypadku połączenia realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień nabycia udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Banku,

różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

2.4.3. Jednostki stowarzyszone i współzależne

Jednostki stowarzyszone są to jednostki (w tym jednostki nie będące spółką kapitałową, jak np. spółka cywilna), na które Grupa Kapitałowa wywiera znaczący wpływ, lecz nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Jednostki współzależne są to spółki handlowe lub inne jednostki, które są współkontrolowane przez jednostkę dominującą lub znaczącego inwestora i innych udziałowców lub wspólników na podstawie statutu, umowy spółki lub umowy zawartej na okres dłuższy niż rok.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych obejmuje wartość firmy określoną na dzień nabycia, pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Udział Grupy Kapitałowej w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i współzależnych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych dochodów całkowitych od dnia nabycia – w innych dochodach całkowitych. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia. Gdy udział Grupy Kapitałowej w stratach jednostki stowarzyszonej i współzależnej staje się równy lub większy od udziału Grupy Kapitałowej w tej jednostce stowarzyszonej i współzależnej, obejmującego ewentualne inne niż zabezpieczone należności, Grupa Kapitałowa zaprzestaje umawiać dalsze straty, chyba że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Niezrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą Kapitałową a jej jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy Kapitałowej w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. Niezrealizowane straty również są eliminowane, chyba, że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów.

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy wystąpiła utrata wartości inwestycji dokonanych w jednostkach stowarzyszonych i współzależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, tj. wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa. W przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Grupa Kapitałowa ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości odzyskiwalnej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

2.5. Waluty obce

2.5.1. Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy Kapitałowej, w tym Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA, Grupy Kapitałowej „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością oraz PKO Finance AB wycenia się w walucie funkcjonalnej, tj. w walucie podstawowej środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność. Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i innych spółek uwzględnionych w niniejszym sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupy Kapitałowej „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością oraz PKO Finance AB, jest złoty polski. Walutą funkcjonalną Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupy Kapitałowej „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością jest hrywna ukraińska, natomiast walutą funkcjonalną PKO Finance AB jest euro.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy Kapitałowej.

2.5.2. Transakcje i salda w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa przelicza:

- 1) pozycje pieniężne w walucie obcej przy zastosowaniu kursu zamknięcia, tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego,
- 2) pozycje niepieniężne wyceniane według historycznej ceny nabycia wyrażonej w walucie obcej przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia transakcji,
- 3) pozycje niepieniężne wyceniane do wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej przeliczane są przy zastosowaniu kursów wymiany, które obowiązywały w dniu, na który wartość godziwa została ustalona.

Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych oraz niepieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat.

UAH	2012	2011
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	0,3825	0,4255
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	0,4001	0,3716
Najwyższy kurs w okresie	0,4383	0,4267
Najniższy kurs w okresie	0,3825	0,3330
EUR	2012	2011
Kurs obowiązujący na ostatni dzień okresu	4,0882	4,4168
Kurs stanowiący średnią arytmetyczną kursów obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca danego okresu	4,1736	4,1401
Najwyższy kurs w okresie	4,3889	4,5494
Najniższy kurs w okresie	4,0882	3,9345

2.6. Aktywa i zobowiązania finansowe

2.6.1. Klasyfikacja

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, kredyty, pożyczki i inne należności, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności. Zobowiązania finansowe klasyfikowane są następująco: zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe. Grupa Kapitałowa decyduje o klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych w momencie jego początkowego ujęcia.

2.6.1.1. Aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są to składniki aktywów i zobowiązań finansowych spełniające którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązania finansowe kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, gdy są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w bliskim terminie, są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie, i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania

- krótkoterminowych zysków. Instrumenty pochodne klasyfikuje się również jako przeznaczone do obrotu chyba że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi,
- 2) przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Wyznaczenie takie Grupa Kapitałowa może zastosować tylko wówczas, gdy:
    - a) wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
    - b) zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
    - c) grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy Kapitałowej.
  - 3) Grupa Kapitałowa posiada politykę zarządzania aktywami i zobowiązaniami finansowymi, zgodnie z którą zarządza odrębnie portfelem aktywów i zobowiązań finansowych klasyfikowanych jako przeznaczone do obrotu oraz portfelem aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wycenianie do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

2.6.1.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące aktywami finansowymi:

- a) wyznaczonymi przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat;
- b) utrzymywanymi do terminu zapadalności;
- c) spełniającymi definicję kredytu i pożyczki.

2.6.1.3. Kredyty, pożyczki i inne należności

Do kategorii kredytów, pożyczek i innych należności zalicza się aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- 1) aktywa finansowe, które Grupa Kapitałowa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie, które kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu i te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
- 3) aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które kwalifikuje się jako dostępne do sprzedaży.

2.6.1.4. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Są to aktywa finansowe, niebędące instrumentami pochodnymi, o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i terminie zapadalności, które nabyto z zamiarem utrzymywania i Grupa Kapitałowa jest w stanie utrzymać je do terminu zapadalności, inne niż:

- 1) wyznaczone przez Grupę Kapitałową przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat,
- 2) wyznaczone przez Grupę jako dostępne do sprzedaży,
- 3) spełniające definicję kredytów i pożyczek.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała aktywów finansowych zakwalifikowanych do tej kategorii.

2.6.1.5. Pozostałe zobowiązania finansowe

Pozostałe zobowiązania finansowe są to zobowiązania finansowe inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat mające charakter depozytu, pożyczki otrzymanej lub kredytu otrzymanego.

2.6.1.6. Reklasyfikacja aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych sklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, który odpowiada definicji pożyczek i należności, Grupa Kapitałowa może przekwalifikować z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności, w przypadku gdy Grupa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego zapadalności.

Grupa Kapitałowa nie dokonuje przekwalifikowania instrumentów finansowych do lub z kategorii wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat od momentu ich objęcia lub wyemitowania.

2.6.2. Ujmowanie transakcji w księgach

Aktywa finansowe oraz zobowiązania finansowe, w tym również transakcje terminowe, z których wynika zobowiązanie lub prawo do nabycia lub sprzedaży w przyszłym terminie ustalonej ilości określonych instrumentów finansowych po ustalonej cenie, wprowadza się do ksiąg rachunkowych pod datą zawarcia kontraktu, bez względu na przewidziany w umowie termin rozliczenia transakcji.

2.6.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa Kapitałowa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa Kapitałowa:

- 1) przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub
- 2) zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy Kapitałowej.

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- 1) jeżeli Grupa Kapitałowa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej,
- 2) jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- 3) jeżeli Grupa Kapitałowa nie przenosi, ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa Kapitałowa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest ze sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

Grupa Kapitałowa wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Najczęściej Grupa Kapitałowa wyłącza ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredyty, gdy podlegają one umorzeniu, przedawnieniu lub są nieściągalne. Wyłączanie ze sprawozdania z sytuacji finansowej kredytów, pożyczek i innych należności następuje w ciężar utworzonych na nie odpisów z tytułu utraty wartości. W przypadku, gdy nie utworzono odpisów z tytułu utraty wartości lub ich wartość jest mniejsza od wartości kredytu, pożyczki i innej należności, przed odpisaniem należności zwiększa się odpis z tytułu utraty wartości o różnicę pomiędzy wartością należności, a dotychczas utworzoną kwotą odpisu z tytułu utraty wartości.

2.6.4. Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się według wartości godziwej, powiększonej w przypadku aktywów lub zobowiązań finansowych niekwalifikowanych jako wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu jednostka wycenia instrumenty finansowe w następujący sposób:

2.6.4.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Wyceniane są do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, do pozycji wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej.

2.6.4.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wyceniane są do wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej (z wyjątkiem odpisów z tytułu utraty wartości oraz różnic kursowych) rozpoznawane są w innych dochodach całkowitych aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/strata ujmowane są w rachunku zysków i strat. Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej od aktywów dostępnych do sprzedaży rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

2.6.4.3. Kredyty i pożyczki oraz inwestycje utrzymane do terminu zapadalności

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i uwzględnieniem utraty wartości. W przypadku kredytów i pożyczek, dla których nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, wycenia się je według kwoty wymaganej zapłaty.

2.6.4.4. Pozostałe zobowiązania finansowe, w tym zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Wyceniane są według zamortyzowanego kosztu. Jeżeli dla zobowiązania finansowego nie można ustalić harmonogramu przyszłych przepływów pieniężnych, a więc także ustalić efektywnej stopy procentowej, zobowiązanie to wycenia się według kwoty wymaganej zapłaty.

Instrumenty dłużne wyemitowane przez Grupę Kapitałową są wykazywane jako zobowiązania finansowe i wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

2.6.4.5. Metoda ustalania wartości godziwej i kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

Grupa Kapitałowa klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii, stosując przy tym różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

- 1) **Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach**

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań. Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe i kapitałowe wyceniane do

wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz dostępne do sprzedaży, dla których istnieje aktywny rynek i dla których wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wartość rynkową, będącą ceną kupna:

- dłużne papiery wartościowe wyceniane do fixingu z platformy Bondspot,
- dłużne i kapitałowe papiery wartościowe będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym, w tym w portfelu Domu Maklerskiego,
- instrumenty pochodne.

2) Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa klasyfikuje instrumenty finansowe dla których brak jest aktywnego rynku:

- instrumenty kapitałowe portfela wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz portfela dostępnych do sprzedaży, i których wartość godziwa szacowana jest w następujący sposób:
  - cena ostatnio przeprowadzonej na rynku transakcji pod warunkiem, że w okresie między datą transakcji a końcem okresu sprawozdawczego nie nastąpiły znaczne zmiany uwarunkowań gospodarczych, które mogłyby wpłynąć na jej wartość,
  - w drodze wyceny przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny świadczący tego rodzaju usługi,
- dłużne instrumenty portfela wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat i których wartość godziwa szacowana jest w następujący sposób:
  - metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
  - metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości),
  - metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
- dłużne instrumenty portfela dostępne do sprzedaży, dla których wartość godziwa szacowana jest w następujący sposób:
  - metoda rynkowych cen papierów wartościowych (metoda wartości rynkowej),
  - metoda rynkowych kwotowań stóp procentowych (metoda krzywej dochodowości), skorygowana o marżę ryzyka równą marży określonej w warunkach emisji. Istotna zmiana rynkowych stóp procentowych jest uwzględniana w zmianie wartości godziwej tych instrumentów,
  - metoda rynkowych cen papierów wartościowych o zbliżonych charakterystykach finansowych (metoda wartości aktywa referencyjnego),
  - w przypadku papierów wartościowych, dla których nie można ustalić wartości godziwej przy pomocy metod wymienionych w podpunkcie powyżej, wartość godziwa ustalana jest w oparciu o wewnętrzny model wyceny.
- instrumenty pochodne dla których wartość godziwa szacowana jest przy wykorzystaniu techniki bazującej między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modelach opcji oraz krzywych dochodowości,
- zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych - instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Do tej grupy należą:

- dłużne papiery wartościowe wyceniane do krzywej, bądź których cena pozyskiwana jest z serwisu Bloomberg lub stron brokerskich w systemie Reuters, lecz których rynek jest nie płynny,
- nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe, będące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym oraz niebędące przedmiotem obrotu na rynku regulowanym,
- papiery wartościowe emitowane przez Ministerstwo Finansów Ukrainy w portfelu KREDOBANKU SA,
- instrumenty pochodne.

3) Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tej kategorii Grupa Kapitałowa zaklasyfikowała akcje nienotowane na GPW, które wycenia się po cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości oraz portfel papierów wartościowych kapitałowych oraz dłużnych KREDOBANKU SA, wycenianych wg wewnętrznych modeli wyceny.

2.6.5. Instrumenty pochodne

2.6.5.1. Ujęcie i wycena

Pochodne instrumenty finansowe ujmowane są w wartości godziwej począwszy od dnia zawarcia transakcji. Instrument pochodny staje się aktywnym, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem w przypadku, gdy jego wartość godziwa jest ujemna.

W przypadku, gdy oszacowana wartość godziwa jest niższa, bądź wyższa od wartości godziwej na poprzedzający koniec okresu sprawozdawczego (dla transakcji zawartych w danym okresie sprawozdawczym w wartości godziwej) Grupa Kapitałowa zalicza tę wartość odpowiednio do wyniku na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat lub do wyniku z pozycji wymiany w korespondencji odpowiednio z pozycją „Pochodne instrumenty finansowe”. Powyższy sposób ujęcia ma zastosowanie dla instrumentów pochodnych niezakwalifikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Sposób ewidencji instrumentów pochodnych zabezpieczających opisany został w Nocie 2.6.6.4.

Efekt ostatecznego rozliczenia transakcji pochodnych wykazuje się w wyniku na instrumentach finansowych wycenianych według wartości godziwej ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat lub w wyniku z pozycji wymiany.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

2.6.5.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowany instrument pochodny jest składnikiem hybrydowego (złożonego) instrumentu, który zawiera również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym (zarówno o charakterze finansowym, jak i niefinansowym), powodującym, że część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu złożonego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego.

Wbudowany instrument pochodny powoduje, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs walutowy, bądź inną zmienną, pod warunkiem, że zmienna niebędąca finansową nie jest specyficzna dla którejkolwiek ze stron kontraktu.

Oceny, czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Instrumenty pochodne podlegające wydzieleniu z umów zasadniczych i osobnemu ujęciu w księgach rachunkowych wyceniane są według wartości godziwej. Wycena prezentowana jest w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) instrument hybrydowy (złożony) nie jest wyceniany w wartości godziwej, ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat,
- 2) charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- 3) odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiada cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego.

W przypadku umów niebędących instrumentami finansowymi, których składnikiem jest instrument spełniający powyższe warunki, wbudowany instrument pochodny zalicza się do pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany”, odnoszonych do rachunku zysku i strat.

2.6.6. Rachunkowość zabezpieczeń

2.6.6.1. Kryteria rachunkowości zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Grupę Kapitałową, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39:

- 1) w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- 2) oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- 3) w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- 4) efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- 5) zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

2.6.6.2. Zaprzestanie stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- 1) instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 2) zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- 3) zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- 4) Grupa Kapitałowa unieważnia powiązanie zabezpieczające.

2.6.6.3. Zabezpieczenie wartości godziwej

Grupa Kapitałowa odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 i 2011 roku nie stosowała rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej.

2.6.6.4. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane są bezpośrednio w innych dochodach całkowitych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Kwoty odniesione bezpośrednio na inne dochody całkowite przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na rachunek zysków i strat.

Testy efektywności obejmują wycenę transakcji zabezpieczających, po pomniejszeniu o wartość odsetek naliczonych oraz różnice kursowe od nominału transakcji zabezpieczających (w przypadku transakcji CIRS). Wykazywane są one w rachunku zysków i strat, odpowiednio w pozycjach „Wynik z tytułu odsetek” oraz „Wynik z pozycji wymiany”.

2.6.7. Kompensowanie instrumentów finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku gdy Grupa Kapitałowa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

2.7. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej cenie.

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu na moment zawarcia ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów z tytułu depozytów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży ujmuje się jako należności od banków lub kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem odkupu/sprzedaży są wyceniane według zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączane ze sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

2.8. Utrata wartości aktywów finansowych

2.8.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Każdorazowo dla kredytu, pożyczki lub należności z tytułu leasingu finansowego na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości. Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”), oraz to zdarzenie ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta lub dłużnika,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi lub dłużnikowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika,
- 5) zanik obrotu danym składnikiem aktywów finansowych na aktywnym rynku ze względu na trudności finansowe emitenta lub dłużnika,
- 6) wystąpienie zdarzenia umożliwiającego oszacowanie spadku wartości przyszłych przepływów pieniężnych, w tym ich ściągłości, w odniesieniu do grupy aktywów.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do aktywów indywidualnie znaczących. Jeżeli dla pojedynczego składnika aktywów finansowych nie należy dokonywać odpisu z tytułu utraty wartości, składnik ten, po zaszeregowaniu do grupy aktywów finansowych o podobnej charakterystyce, poddawany jest zbiorczej ocenie pod kątem wystąpienia utraty wartości.

Grupa Kapitałowa dokonuje podziału należności kredytowych i leasingowych ze względu na wielkość zaangażowania na portfel indywidualny i portfel grupowy.

W portfelu indywidualnym każda pojedyncza ekspozycja kredytowa i leasingowa jest poddawana analizie pod kątem istnienia przesłanek utraty wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości, tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności. W przypadku, gdy dla danej ekspozycji nie wystąpiły obiektywne przesłanki utraty wartości, ekspozycja ta włączana jest do portfela kredytów lub należności leasingowych ocenianego grupowo.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii pożyczek i należności, należności z tytułu leasingu finansowego lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością, oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej z dnia wystąpienia przesłanki dla danego składnika aktywów finansowych.

Kalkulacja bieżącej wartości oszacowanych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przejęcia zabezpieczenia, pomniejszone o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy aktywów finansowych ocenianych łącznie pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych parametrów odzysków generowanych z aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Historyczne parametry odzysków są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji, tak, aby uwzględnić oddziaływanie bieżących warunków oraz wyłączyć czynniki mające wpływ w okresie historycznym, które nie występują obecnie.

Jeżeli w następnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany poprzez dokonanie odpowiedniej korekty salda odpisów aktualizujących. Kwota dokonanego odwrócenia wykazywana jest w rachunku zysków i strat

Grupa Kapitałowa planuje, iż przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

2.8.2. Aktywa dostępne do sprzedaży

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży. Jeżeli takie przesłanki istnieją, Grupa Kapitałowa ustala kwoty odpisów z tytułu utraty wartości.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Grupa Kapitałowa zalicza informacje o następujących zdarzeniach:

- 1) wystąpienie znaczących trudności finansowych emitenta,
- 2) niedotrzymanie postanowień umownych przez emitenta, np. niespłacenie odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą,
- 3) przyznanie emitentowi, ze względów ekonomicznych lub prawnych związanych z jego trudnościami finansowymi, udogodnienia, które w innym przypadku nie zostałyby udzielone,
- 4) pogorszenie się w okresie utrzymywania zaangażowania sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta,
- 5) zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta,
- 6) wzrost, w okresie utrzymywania zaangażowania, ryzyka branży, w której działa emitent wyrażający się uznaniem branży przez Bank za branżę podwyższonego ryzyka.

W pierwszej kolejności Grupa Kapitałowa ustala, czy nastąpiła utrata wartości aktywów na bazie analizy indywidualnej w odniesieniu do należności indywidualnie znaczących.

Jeżeli istnieją obiektywne dowody na utratę wartości aktywów finansowych zakwalifikowanych do kategorii dłużnych nieskarbowych instrumentów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwotę odpisu aktualizacyjnego stanowi różnica między wartością bilansową składnika aktywów a bieżącą wartością godziwą ustaloną jako wartość przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych za pomocą rynkowych stóp ustalanych na podstawie krzywych rentowności papierów skarbowych, przesuniętych o marżę ryzyka.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości aktywów zakwalifikowanych do kategorii dostępnych do sprzedaży jest ujmowany w rachunku zysków i strat, co skutkuje koniecznością wyksięgowania z innych dochodów całkowitych skumulowanych strat z wyceny, odniesionych uprzednio do tej pozycji, oraz ujęcia ich w rachunku zysków i strat.

Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączy ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych nie odwraca się poprzez rachunek zysków i strat.

2.9. Leasing

Grupa Kapitałowa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres.

Grupa Kapitałowa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres.

Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę Kapitałową jest zakres, w jakim ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

2.9.1. Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

W przypadku umów leasingu finansowego Grupa Kapitałowa, jako leasingodawca, ujmuje należności w kwocie równej bieżącej wartości umownych opłat leasingowych powiększonej o ewentualną niegwarantowaną wartość końcową przypisaną leasingodawcy, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Należności te są wykazywane w pozycji aktywów „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu finansowego są dzielone między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy procentowej od pozostałej do spłaty należności.

W przypadku umów leasingu operacyjnego, początkowe koszty bezpośrednie poniesione w toku negocjowania umów leasingu operacyjnego dodaje się do wartości bilansowej środka stanowiącego przedmiot leasingu i ujmuje przez okres trwania leasingu na tej samej podstawie, co przychody z tytułu wynajmu. Warunkowe opłaty leasingowe są ujmowane jako przychód w okresie, w którym stają się należne. Opłaty leasingowe należne z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego (umowy leasingu operacyjnego), ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.9.2. Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego oraz późniejsze raty leasingowe ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową w okresie trwania leasingu.

2.10. Rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne

2.10.1. Wartości niematerialne

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów nieposiadający postaci fizycznej.

2.10.2. Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki gospodarczej jest początkowo ujmowana według wartości ustalonej zgodnie z Notą 2.4.2. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według wartości początkowej, pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Wartość firmy na nabyciu spółek zależnych jest wykazywana w wartościach niematerialnych, a wartość firmy na nabyciu spółek stowarzyszonych i współzależnych jest wykazywana w pozycji „Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne”.

Test na utratę wartości przeprowadza się co najmniej na koniec każdego roku. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana część wartości firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

2.10.3. Oprogramowanie

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i przygotowania do użytkowania, z uwzględnieniem umorzeń i odpisów z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

2.10.4. Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę Kapitałową, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

2.10.5. Koszty prac rozwojowych

Koszty zakończonych prac rozwojowych zalicza się do wartości niematerialnych, w związku z uzyskaniem korzyści ekonomicznych oraz spełnieniem określonych warunków, tj. jeżeli istnieje możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika, dostępne są stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac i użytkowania wytwarzanego składnika oraz istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia wysokości nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować wytworzeniu składników wartości niematerialnych.

2.10.6. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są na koniec okresu sprawozdawczego według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, po pomniejszeniu o odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości.

Nieruchomości zaliczane do inwestycji wycenia się według zasad stosowanych do rzeczowych aktywów trwałych.

2.10.7. Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Wartość bilansową rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych powiększa się o dodatkowe nakłady poniesione w okresie ich użytkowania, gdy:

- 1) istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa Kapitałowa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych (wyższe od korzyści pierwotnie szacowanych, mierzonych np. okresem użytkowania, poprawą jakości obsługi, kosztami eksploatacji),
- 2) można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych.

2.10.8. Odpisy amortyzacyjne

Amortyzacja naliczana jest od wszystkich aktywów trwałych, których wartość ulega obniżeniu na skutek używania lub upływu czasu metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego aktywa. Co najmniej raz w roku weryfikowana jest przyjęta metoda amortyzacji oraz okresy użytkowania.

Rozpoczęcie amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych następuje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ten środek przyjęto do używania, a jej zakończenie nie później niż z chwilą:

- 1) zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych z wartością początkową danego składnika aktywów, lub
- 2) przeznaczenia go do likwidacji, lub
- 3) sprzedaży, lub
- 4) stwierdzenia jego niedoboru, lub
- 5) ustalenia w wyniku weryfikacji, że przewidywana wartość końcowa składnika aktywów przewyższa jego wartość bilansową (netto).

Dla niefinansowych aktywów trwałych przyjmuje się, że wartość końcowa wynosi zero, chyba że istnieje zobowiązanie strony trzeciej do ich odkupienia lub, gdy istnieje i będzie istniał pod koniec używania składnika aktywów rynek i można określić jego wartość na tym rynku.

Okresy amortyzacyjne dla podstawowych grup środków trwałych, nieruchomości inwestycyjnych oraz wartości niematerialnych stosowane w Grupie Kapitałowej:

Środki trwałe	Okresy
Budynki, lokale, spółdzielcze prawa do lokalu (w tym nieruchomości inwestycyjne)	od 40 do 60 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (budynkach, lokalach)	od 1 do 13 lat (lub okres najmu, jeśli jest krótszy)
Maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia i przyrządy	od 2 do 15 lat
Zespoły komputerowe	od 2 do 10 lat
Środki transportu	od 3 do 5 lat
Wartości niematerialne	Okresy
Oprogramowanie	od 2 do 17 lat
Pozostałe wartości niematerialne	od 1 do 5 lat

Koszty związane z nabyciem lub wytworzeniem budynków dzieli się na istotne części składowe tego budynku (komponenty) w przypadku, gdy części składowe posiadają różne okresy użytkowania lub, gdy każda z nich dostarcza Grupie Kapitałowej korzyści w inny sposób. Każda część składowa tego budynku amortyzowana jest odrębnie.

2.10.9. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów trwałych

Każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego Grupa Kapitałowa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych (lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne). W momencie rozpoznania takiej przesłanki Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej, stanowiącej wyższą z dwóch kwot: wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży lub wartość użytkową składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), a w przypadku gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną, Bank ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Oszacowanie powyższych wartości wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych prognozowanych przepływów pieniężnych, które Grupa Kapitałowa może uzyskać z tytułu dalszego użytkowania lub sprzedaży danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne). Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny przyszłych przepływów pieniężnych może mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwalnej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa Kapitałowa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgową aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwróceniu. W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwróceniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgową aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

2.11. Pozostałe składniki sprawozdania z sytuacji finansowej

2.11.1. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikuje się aktywa, których wartość bilansowa ma zostać odzyskana w drodze ich odsprzedaży, a nie dalszego wykorzystania. Jako przeznaczone do sprzedaży klasyfikowane są jedynie aktywa dostępne do natychmiastowej sprzedaży w bieżącym stanie, których sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Odpisy aktualizujące wartość aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży ujmowane są w rachunku zysków i strat za okres, w którym dokonano tych odpisów. W stosunku do aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa aktywów do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może być zakwalifikowana jako działalność zaniechana.

W przypadku aktywów trwałych, dla których kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełnione, Grupa Kapitałowa dokonuje ich reklasyfikacji z aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży do odpowiedniej kategorii aktywów. Aktywa trwałe wycofane z aktywów przeznaczonych do sprzedaży wycenia się w niższej z dwóch wartości:

- 1) wartości bilansowej sprzed momentu zaklasyfikowania do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży, pomniejszonej o amortyzację, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży,
- 2) wartości odzyskiwalnej na dzień podjęcia decyzji o zaniechaniu sprzedaży.

2.11.2. Zapasy

Zapasy związane są głównie z działalnością deweloperską Grupy Kapitałowej i są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu są ujmowane w następujący sposób: produkty gotowe (lokale mieszkalne i usługowe) i produkty w toku (lokale mieszkalne i usługowe w budowie oraz grunty przeznaczone pod zabudowę) – według kosztów bezpośrednich oraz uzasadnionej części pośrednich kosztów produkcji. W przypadkach uzasadnionych niezbędnym, długotrwałym przygotowaniem produktu do sprzedaży, bądź długim okresem wytwarzania produktu, cenę nabycia lub koszt wytworzenia zwiększa się o koszt obsługi zobowiązania zaciągniętego do celu finansowania zapasu produktów w okresie przygotowania do sprzedaży.

Cenę sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Wartość rozchodu pozycji zapasów ustala się w drodze szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia lub kosztów wytworzenia składników, które dotyczą realizacji konkretnych przedsięwzięć.

2.11.3. Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Koszty i przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Rozliczenia międzyokresowe czynne dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe czynne prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji „Inne aktywa”.

2.12. Rezerwy

Rezerwy są zobowiązaniami, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Rezerwy są tworzone, gdy Grupa Kapitałowa posiada obecny obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych oraz prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego obowiązku.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla aktualne oceny rynkowe co do wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

2.13. Rezerwa restrukturyzacyjna

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są ogólne kryteria ujmowania rezerw jak również szczegółowe kryteria dotyczące powstania obowiązku, prawnego lub zwyczajowo oczekiwanego, tworzenia rezerwy na koszty restrukturyzacji określone w MSR 37. W szczególności, zwyczajowo oczekiwany obowiązek przeprowadzenia restrukturyzacji oraz tworzenia rezerwy powstaje tylko wówczas, gdy Grupa Kapitałowa Banku posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji oraz wzbudziła uzasadnione oczekiwanie stron, których plan dotyczy, że przeprowadzi działania restrukturyzacyjne poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie głównych elementów planu tymże stronom. Szczegółowy plan restrukturyzacji określa, co najmniej działalność, lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony.

Prawny obowiązek tworzenia rezerwy restrukturyzacyjnej wynika z ustawy z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2003 roku Nr 90, poz. 844, z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą pracodawca ma obowiązek skonsultowania zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi, w szczególności w zakresie możliwości uniknięcia lub zmniejszenia rozmiaru grupowego zwolnienia oraz spraw pracowniczych związanych z tym zwolnieniem, w tym zwłaszcza możliwości przekwalifikowania lub przeszkolenia zawodowego, a także uzyskania innego zatrudnienia przez zwolnionych pracowników.

Rezerwa na restrukturyzację obejmuje tylko takie bezpośrednie nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji, które jednocześnie:

- 1) w sposób nieodrzeczny wynikają z restrukturyzacji,
- 2) nie są związane z bieżącą działalnością Grupy Kapitałowej.

Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje także przyszłych kosztów operacyjnych.

2.14. Świadczenia pracownicze

Zgodnie z Zakładowym Układem Zbiorowym Pracy pracownicy PKO Banku Polskiego SA mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych lub rentowych w momencie odchodzenia na emeryturę lub rentę. Grupa Kapitałowa okresowo dokonuje wyliczenia aktuarialnego rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników.

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy obowiązujące w Spółkach Grupy Kapitałowej. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych. W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Rezerwę utworzono na podstawie listy osób zawierającej wszystkie niezbędne dane o pracownikach, ze szczególnym uwzględnieniem stażu pracy, wieku oraz płci. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu od końca okresu sprawozdawczego. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także rozliczenia okresowe z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.15. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, Grupa Kapitałowa aktywuje jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że w przyszłości przyniosą one jednostce korzyści ekonomiczne oraz pod warunkiem, że cenę nabycia lub koszt wytworzenia można określić w wiarygodny sposób.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są przez Grupę Kapitałową jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

2.16. Udzielone zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa Kapitałowa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- 1) możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli podmiotów z Grupy Kapitałowej;
- 2) obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceńodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37.

Najistotniejsze pozycje udzielonych zobowiązań pozabilansowych stanowią przyznane linie kredytowe oraz udzielone gwarancje.

W momencie początkowego ujęcia umowę gwarancji finansowej wycenia się do wartości godziwej. Po początkowym ujęciu wycenia się ją według wartości wyższej z:

- 1) wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” oraz
- 2) wartości początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach, o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 „Przychody”.

2.17. Kapitały własne

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie przepisami prawa. Podział na poszczególne pozycje, opisane poniżej w Nocie 2.17 wynika z Kodeksu spółek handlowych, Ustawy prawo bankowe oraz wymogów MSR1.7, MSR 1.78.e, MSR 1.54.q-r i MSR 1.79.b. Zgodnie z MSR 1 do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski i niepokryte straty z lat ubiegłych, różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych, część efektywna relacji zabezpieczających przepływy pieniężne oraz rezultat wyceny instrumentów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży. Pozycje kapitałów własnych jednostek zależnych, inne niż kapitał zakładowy w części, w jakiej jednostka dominująca jest właścicielem jednostki zależnej, dodaje się do odpowiednich pozycji kapitałów własnych jednostki dominującej. Do kapitałów własnych Grupy Kapitałowej włącza się tylko te części kapitałów własnych jednostek zależnych, które powstały po dniu nabycia udziałów lub akcji przez jednostkę dominującą. Zgodnie z przepisami polskimi, podziałowi i dystrybucji podlegają jedynie kapitały własne jednostki dominującej i poszczególnych spółek zależnych – ustalone na podstawie jednostkowych sprawozdań finansowych.

2.17.1. Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy stanowi kapitał jednostki dominującej i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru przedsiębiorców według wartości nominalnej.

2.17.2. Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy tworzony jest zgodnie ze statutami Spółek Grupy Kapitałowej z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji pomniejszonych o koszty przeprowadzenia emisji i przeznaczony jest na pokrycie strat bilansowych, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Spółek Grupy Kapitałowej.

2.17.3. Inne dochody całkowite

Inne dochody całkowite obejmują skutki wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz związaną z nim wartość podatku odroczonego, jak również efektywną część zabezpieczenia przepływów pieniężnych w ramach rachunkowości zabezpieczeń oraz związaną z nią wartość podatku odroczonego. Ponadto pozycja obejmuje udział jednostki dominującej w kapitale z aktualizacji wyceny jednostek stowarzyszonych oraz różnice kursowe powstałe z przeliczenia na walutę polską wyniku finansowego netto jednostki zagranicznej po kursie stanowiącym średnią arytmetyczną średnich kursów waluty na dzień kończący każdy miesiąc okresu obrotowego, ogłoszonych przez Narodowy Bank Polski oraz różnice kursowe powstałe z wyceny aktywów netto w jednostce zagranicznej.

2.17.4. Fundusz ogólnego ryzyka

Fundusz ogólnego ryzyka w PKO Banku Polskim SA tworzony jest zgodnie z ustawą Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2002 roku Nr 72, poz. 665, z późniejszymi zmianami), zwaną dalej „Prawo bankowe”, z odpisów z zysku netto i przeznaczony jest na niezidentyfikowane ryzyka działalności Banku.

2.17.5. Pozostałe kapitały rezerwowe

Kapitały rezerwowe są tworzone z odpisów z zysku netto. Kapitały rezerwowe przeznaczone są wyłącznie na pokrycie mogących powstać strat bilansowych.

2.17.6. Udziały niekontrolujące

Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej.

2.18. Ustalanie wyniku finansowego

Grupa Kapitałowa ujmuje wszystkie istotne pozycje kosztów i przychodów zgodnie z zasadami: memoriału, współmierności przychodów i kosztów, ujmowania i wyceny aktywów i zobowiązań, tworzenia odpisów z tytułu utraty wartości.

2.18.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody i koszty z tytułu odsetek obejmują odsetki, w tym premię i dyskonto z tytułu instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz instrumentów wycenianych do wartości godziwej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, klasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu.

Przychody i koszty odsetkowe ujmowane są na zasadzie memoriałowej i z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Przychody odsetkowe, w przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu aktualnej stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody/koszty odsetkowe z tytułu instrumentów pochodnych, zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu wykazywane są w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej” lub „Wynik z pozycji wymiany” (w przypadku CIRS), z wyjątkiem instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako instrumenty zabezpieczające do rachunkowości zabezpieczeń, które prezentowane są w wyniku odsetkowym.

W przychodach odsetkowych ujmowane są również rozliczane w czasie z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej opłaty i prowizje otrzymane i zapłacone, wchodzące w skład wyceny instrumentu finansowego.

2.18.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału z chwilą wykonania usługi. Do przychodów zaliczane są jednorazowo opłaty pobierane przez Grupę Kapitałową za wykonanie czynności, niezwiązane bezpośrednio z powstaniem kredytów, pożyczek i innych należności, a także rozliczane liniowo opłaty za świadczenie usług przez Grupę Kapitałową w okresie dłuższym niż 3 miesiące. Do przychodów prowizyjnych zalicza się także opłaty i prowizje rozliczane w czasie metodą liniową, otrzymane od udzielonych kredytów i pożyczek o niestabilnych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej.

2.18.3. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

2.18.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaliczonych do aktywów/zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz efekt ich wyceny do wartości godziwej. W pozycji ujmowana jest również, jak opisano w Nocie 2.6.6.4, część nieefektywna zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych.

2.18.5. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych zaklasyfikowanych do portfela dostępnych do sprzedaży oraz utrzymywanych do terminu zapadalności.

2.18.6. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane, jak i niezrealizowane, wynikające z codziennej wyceny aktywów i zobowiązań walutowych według obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski oraz z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

Grupa Kapitałowa ujmuje w wyniku z pozycji wymiany walutowej dodatnie i ujemne różnice kursowe zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, z wyceny do wartości godziwej niezrealizowanych opcji walutowych. Z ekonomicznego punktu widzenia, przyjęty sposób prezentacji wyniku z opcji walutowych pozwala na symetryczne ujmowanie wyniku z opcji walutowych i zabezpieczających je transakcji natychmiastowych i terminowych (zabezpieczających pozycję walutową generowaną w efekcie oddziaływania zmian parametrów rynkowych na pozycję w opcjach walutowych).

W wyniku z pozycji wymiany wykazane są również skutki zmiany wartości godziwej oraz wynik zrealizowany na opcji na indeks złota, z uwagi na fakt, iż Bank traktuje złoto jak jedną z walut analogicznie do przepisów uchwały nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF z 2010 roku, Nr 2, poz. 11 z późn. zm.).

Grupa Kapitałowa wykazała aktywa i zobowiązania pieniężne stanowiące bilansowe i pozabilansowe pozycje walutowe w złotych po przeliczeniu według średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego. Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów, pożyczek i innych należności wyrażone w walutach obcych, które są tworzone w złotych podlegają uaktualnieniu wraz z zmianą wartości wyceny aktywów walutowych, na które są tworzone. Zrealizowane i niezrealizowane różnice kursowe zaliczane są do rachunku zysków i strat.

2.18.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio z działalnością bankową. Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie zyski ze sprzedaży inwestycji mieszkaniowych, sprzedaży/likwidacji składników majątku trwałego i aktywów przejętych za długi, odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymanych odszkodowań, kar, grzywien, przychodów z tytułu dzierżawy/najmu nieruchomości. Natomiast na pozostałe koszty operacyjne składają się głównie straty ze sprzedaży/likwidacji majątku trwałego, w tym aktywów przejętych za długi, koszty windykacji należności oraz koszty przekazanych darowizn.

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zalicza się również, w spółkach Grupy Kapitałowej, odpowiednio przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, jak również koszty ich wytworzenia.

Przychody ze świadczenia usług budowlanych (działalność deweloperska) rozpoznawane są z zastosowaniem metody zakończonego kontraktu, polegającej na ujmowaniu w trakcie trwania budowy wszystkich kosztów dotyczących inwestycji mieszkaniowych jako produkcji w toku, natomiast wpłat wnoszonych na poczet nabycia lokali jako przychodów przyszłych okresów.

2.19. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w pozycji „Inne dochody całkowite” w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

2.19.1. Podatek bieżący

Podatek dochodowy bieżący obliczany jest na podstawie zysku księgowego brutto skorygowanego o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów i koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi, zgodnie z właściwymi przepisami prawa podatkowego. Pozycje te obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek naliczonych do otrzymania i zapłacenia, odpisy z tytułu utraty wartości należności oraz rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.

Przy ustaleniu podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych uwzględnia się przepisy właściwe dla poszczególnych krajowych jurysdykcji podatkowych, dotyczące opodatkowania podatkiem dochodowym od osób prawnych dochodów Spółek Grupy Kapitałowej. Jednocześnie uwzględnia się normy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 7 maja 2001 roku w sprawie przedłużenia bankom udzielającym pożyczek (kredytów) na cele budownictwa mieszkaniowego terminów wpłat zaliczek i podatku dochodowego od osób prawnych (Dz. U. Nr 43, poz. 482), zgodnie z którym moment opodatkowania wartości skapitalizowanych odsetek niespłaconych przez kredytobiorcę i niewykupionych przejściowo ze środków budżetu państwa odroczony jest do dnia faktycznej spłaty lub wykupu tych odsetek, w związku z czym Grupa Kapitałowa rozpoznaje od odsetek skapitalizowanych od kredytów mieszkaniowych objętych ustawą rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

2.19.2. Podatek dochodowy odroczony

Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego. Grupa Kapitałowa tworzy rezerwę oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Wartość podatku dochodowego odroczonego ustalana jest jako różnica między wartością bilansową a podatkową aktywów i zobowiązań przeliczona odpowiednią stawką podatkową. Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego Grupy Kapitałowej wykazywane są w sprawozdaniu w sytuacji finansowej odpowiednio po stronie aktywów lub zobowiązań. Zmiana stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego zaliczana jest do obowiązkowych obciążań wyniku finansowego (pozycja: „Podatek dochodowy” w „Rachunku zysków i strat”) z wyjątkiem skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite, w przypadku których zmiany stanu rezerwy oraz aktywa z tytułu podatku dochodowego odroczonego są również rozliczane z innymi dochodami całkowitymi. Przy ustalaniu podatku dochodowego odroczonego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na początek i koniec okresu sprawozdawczego.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana każdorazowo na koniec okresu sprawozdawczego i ulega stosownemu obniżeniu, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczone wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Grupa Kapitałowa dla spółek działających na terytorium Polski stosuje dla odroczonego podatku dochodowego stawkę podatkową w wysokości 19%, dla spółek działających na terytorium Ukrainy w wysokości 16%, dla spółki działającej na terytorium Szwecji w wysokości 26,3%.

Grupa Kapitałowa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.20. Ważniejsze szacunki i oceny

Grupa Kapitałowa podczas sporządzania sprawozdania finansowego dokonuje pewnych szacunków i przyjmuje założenia, które bezpośrednio mają wpływ zarówno na sprawozdanie finansowe, jak i na ujętą w nim informację uzupełniającą.

Szacunki i założenia, które Grupa Kapitałowa przyjmuje do wykazywania wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dokonywane są przy wykorzystaniu danych historycznych oraz innych czynników, które są dostępne oraz uznawane za właściwe w danych okolicznościach. Założenia, co do przyszłości oraz dostępne dane służą do szacowania wartości bilansowych aktywów oraz zobowiązań, których nie można jednoznacznie określić przy wykorzystaniu innych źródeł. Przy dokonywaniu szacunków Grupa Kapitałowa uwzględnia przyczyny oraz źródła niepewności, które są przewidywane na koniec okresu sprawozdawczego. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Dokonywane przez Grupę Kapitałową szacunki oraz założenia są poddawane bieżącym przeglądom. Korekty szacunków są rozpoznawane w tym okresie, w którym dokonano zmiany szacunków, jeżeli korekty dotyczą tylko tego okresu. Natomiast, jeżeli korekty wpływają zarówno na okres, w którym dokonano zmiany, jak i na przyszłe okresy są one rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany oraz w okresach przyszłych.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze obszary, dla których Grupa Kapitałowa dokonuje oszacowań:

2.20.1. Utrata wartości kredytów i pożyczek

Strata z tytułu utraty wartości jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów („zdarzenie powodujące stratę”) oraz zdarzenie to ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Grupa Kapitałowa planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach.

Przyjęta metodologia szacowania odpisów z tytułu utraty wartości będzie rozwijana wraz ze zwiększającymi się możliwościami pozyskiwania informacji wskazujących na utratę wartości z istniejących oraz wdrażanych aplikacji i systemów informatycznych. W konsekwencji, pozyskiwanie nowych danych może mieć wpływ na poziom odpisów z tytułu utraty wartości w przyszłości. Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu poddawane są regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat. Gdyby wartość bieżąca szacowanych przepływów pieniężnych dla portfela kredytów i pożyczek Banku z rozpoznaną indywidualnie utratą wartości uległa zmianie o +/- 10%, to szacowana wielkość utraty wartości kredytów i pożyczek uległaby odpowiednio zmniejszeniu o 301 milionów PLN lub zwiększeniu o 484 miliony PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku odpowiednio zmniejszeniu o 212 milionów PLN lub zwiększeniu o 384 miliony PLN). Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń, czyli ekspozycji objętych metodą zindywidualizowaną.

2.20.2. Wycena instrumentów pochodnych oraz nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży

Wartość godziwą nieopcyjnych instrumentów pochodnych oraz papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży nienotowanych na aktywnym rynku wyznacza się stosując modele wyceny bazującej na zdyskontowanych przepływach pieniężnych możliwych do otrzymania z danego instrumentu finansowego. Opcje wyceniane są przy użyciu modeli wyceny opcji. Zmienne oraz założenia używane do wyceny obejmują, w miarę dostępności, dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Przy wycenie nienotowanych papierów dłużnych dostępnych do sprzedaży przyjmowane są również założenia dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta, które wpływają na wycenę instrumentów. Zmiana tych założeń mogłaby mieć wpływ na wycenę wyżej wymienionych instrumentów finansowych.

Stosowane przez Grupę Kapitałową techniki wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych opierają się na krzywych dochodowości konstruowanych na podstawie dostępnych danych rynkowych (stawki depozytów na rynku międzybankowym, kwotowania transakcji IRS). Grupa Kapitałowa przeprowadziła symulację w celu ustalenia możliwego wpływu zmian krzywych dochodowości na wycenę transakcji.

Poniżej przedstawiono wyniki symulacji szacunkowych zmian wyceny nieopcyjnych instrumentów pochodnych przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości:

a) dla całego portfela nieopcyjnych instrumentów pochodnych:

Szacunkowa zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2012		31.12.2011	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(45 124)	45 852	(72 594)	63 963
CIRS	(93 837)	98 908	(2 864)	16 181
pozostałe instrumenty	1 679	(1 698)	(2 041)	2 057
Razem	(137 282)	143 062	(77 499)	82 201

b) instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń oraz instrumentów, które zostaną objęte rachunkowością zabezpieczeń:

Szacunkowa zmiana wyceny przy przesunięciu równoległym krzywych dochodowości o:	31.12.2012		31.12.2011	
	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp	scenariusz +50bp	scenariusz -50bp
IRS	(49 664)	50 656	(79 560)	70 884
CIRS	(94 439)	99 543	(3 505)	16 827
Razem	(144 103)	150 199	(83 065)	87 711

2.20.3. Kalkulacja rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwa na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe tworzona jest indywidualnie dla każdego pracownika na podstawie wyceny aktuarialnej sporządzanej okresowo przez niezależną firmę doradztwa aktuarialnego. Podstawę do wyznaczania wartości rezerw na świadczenia pracownicze stanowią regulacje wewnętrzne, a w szczególności Zakładowe Układy Zbiorowe Pracy obowiązujące w Banku. Wycena rezerw na świadczenia pracownicze dokonywana jest z zastosowaniem technik i założeń aktuarialnych.

W kalkulacji rezerwy uwzględniono wszystkie nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe, które mogą być w przyszłości wypłacone. Bank dokonał aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2012 roku wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego, niezależnego aktuarialistę. Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia kończącego okres sprawozdawczy. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta finansowego. Wpływ zwiększenia/zmniejszenia stopy dyskonta finansowego na zmniejszenie/zwiększenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe oraz nagrody jubileuszowe przedstawia poniższa tabela (w mln):

Szacunkowa zmiana rezerwy	31.12.2012		31.12.2011	
	scenariusz +0,25pp	scenariusz -0,25pp	scenariusz +0,25pp	scenariusz -0,25pp
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	(6)	6	(5)	5
Rezerwa na odprawy emerytalne oraz rentowe	(4)	4	(4)	4
Razem	(10)	10	(9)	9

Zyski i straty obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w rachunku zysków i strat.

Bank tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych, po uwzględnieniu wszystkich pozostających do wykorzystania zaległych dni urlopów oraz z tytułu odszkodowań i odpraw pieniężnych wypłacanych pracownikom, z którymi zostaje rozwiązany stosunek pracy z przyczyn niedotyczących pracowników, a także z tytułu kosztów przypadających na bieżący okres, które poniesione zostaną w przyszłym okresie, w tym premii.

2.20.4. Okresy użytkowania rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych

Przy szacowaniu długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz nieruchomości inwestycyjnych uwzględniane są następujące czynniki:

- 1) oczekiwane zużycie fizyczne szacowane w oparciu o dotychczasowe przeciętne okresy użytkowania, odzwierciedlające tempo zużycia fizycznego, intensywność wykorzystania, itp.,
- 2) utrata przydatności z przyczyn technologicznych lub rynkowych,
- 3) prawne i inne ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów,
- 4) oczekiwane wykorzystanie składnika aktywów oceniane na podstawie oczekiwanej zdolności produkcyjnej lub wielkości produkcji,
- 5) inne okoliczności mające wpływ na okres użytkowania tego rodzaju aktywów.

W przypadku, gdy okres korzystania ze składnika aktywów wynika z tytułów umownych, okres użytkowania odpowiada okresowi wynikającemu z tych tytułów umownych. W sytuacji, gdy szacowany okres użytkowania jest krótszy niż okres wynikający z tytułów umownych przyjmuje się szacowany okres użytkowania. W przypadku zmiany długości okresu użytkowania o +/- 10 lat dla składników majątkowych podlegających amortyzacji, z grupy grunty i budynki, wpływ zmiany na wynik finansowy wyniósłby odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 28 milionów PLN lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 155 milionów PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku odpowiednio: zmniejszenie kosztów amortyzacji o 27 milionów PLN lub zwiększenie kosztów amortyzacji o 137 milionów PLN).

2.21. Zmiany zasad rachunkowości

Grupa Kapitałowa sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej przyjętymi przez Unię Europejską w formie Rozporządzeń Komisji Unii Europejskiej (dalej Komisja UE).

Zmiany do opublikowanych standardów i interpretacji, które weszły w życie i zostały zastosowane przez Grupę Kapitałową Banku od 1 stycznia 2012 roku

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 1205/2011 z 22.11.2011r.			
Przeniesienia aktywów finansowych - zmiany do MSSF 7	Październik 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2011 lub później	Zmiany wymagają ujawniania dodatkowych informacji o ryzyku wynikającym z przekazania aktywów finansowych. Zawierają wymóg ujawnienia, według klas aktywów, charakteru, wartości bilansowej oraz opisu ryzyka i korzyści dotyczących aktywów finansowych przekazanych innemu podmiotowi, ale pozostających nadal w bilansie jednostki. Wymagane jest również ujawnienie informacji o kwocie ewentualnego powiązanego zobowiązania oraz relacji pomiędzy danym składnikiem aktywów finansowych a odnośnym zobowiązaniem. W przypadku, gdy aktywa finansowe zostały usunięte z bilansu, ale jednostka nadal jest narażona na pewne ryzyko i może uzyskać pewne korzyści związane z przekazanym składnikiem aktywów, wymagane jest dodatkowo ujawnienie informacji umożliwiających zrozumienie skutków takiego ryzyka. Skala zmian nie jest istotnie znacząca. Ujawnienia odnośnie przekazywanych aktywów finansowych zaprezentowane zostały w Nocie 36 „Przeniesienie aktywów finansowych”.

Nowe standardy i interpretacje oraz zmiany do powyższych, które zostały opublikowane a także zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a nie weszły jeszcze w życie i nie zostały jeszcze zastosowane przez Grupę Kapitałową Banku

1) Mające zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku za rok 2013

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 475/2012 z 5.06.2012			
Prezentacja składników pozostałych całkowitych dochodów - zmiany do MSR 1	06.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2012 lub później	Zmiany wymagają, aby jednostki dzieliły pozycje prezentowane w pozostałych całkowitych dochodach na dwie grupy na podstawie tego, czy w przyszłości będą mogły one zostać ujęte w wyniku finansowym. Dodatkowo zmieniony został tytuł sprawozdania z całkowitych dochodów na „sprawozdanie z wyniku finansowego i pozostałych całkowitych dochodów”. Powyższa zmiana ma charakter prezentacyjny i nie wpłynie istotnie na ujawnienia Grupy Kapitałowej Banku.
Realizacja wartości aktywów - Zmiany do MSR 12	12. 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2012 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2013)	Celem zmian MSR 12 jest wprowadzenie wyjątku od zasady wyceny określonej w MSR 12 pozwalającej przyjąć założenie (w pewnych warunkach odrzucone), że wartość bilansowa wartości nieruchomości inwestycyjnej wycenianej w wartości godziwej zostanie zrealizowana przez sprzedaż, a jednostka będzie zobowiązana do zastosowania stawki podatkowej mającej zastosowanie do sprzedaży składnika aktywów. Na dzień dzisiejszy z uwagi na brak transakcji o powyższym charakterze w Grupie Kapitałowej Banku, szacuje się że powyższe zmiany nie będą miały zastosowania dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1255/2012 z dnia 11.12.2012			
Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”	06. 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Zmiany wprowadzają nowe wymogi w zakresie ujmowania i wyceny kosztów programów określonych świadczeń oraz świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy, jak również zmieniają wymagane ujawnienia dotyczące wszystkich świadczeń pracowniczych. Na dzień dzisiejszy szacuje się, że zmiany nie wpłyną na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
MSSF 13 „Wycena w wartości godziwej”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Nowy standard ma na celu poprawę spójności i zmniejszenie złożoności poprzez sformułowanie precyzyjnej definicji wartości godziwej oraz skupienie w jednym standardzie wymogów dotyczących wyceny w wartości godziwej i ujawniania odnośnych informacji. Powyższe zmiany będą wymagać od Grupy Kapitałowej Banku szerszych ujawnień w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku.
Poważna hiperinflacja i wycofanie ustalonych dat dla podmiotów przyjmujących MSSF po raz pierwszy – Zmiany do MSSF 1	12.2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.07.2011 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2013)	Celem zmian MSSF 1 jest wprowadzenie do zakresu MSSF 1 nowego zwolnienia, w oparciu o które w sytuacji silnej hiperinflacji jednostki w swoim sprawozdaniu otwarcia z sytuacji finansowej według MSSF mogą stosować wartość godziwą jako zakładany koszt swoich aktywów i zobowiązań. Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy Kapitałowej Banku z uwagi na fakt, że Grupa Kapitałowa Banku sporządza skonsolidowane sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF począwszy od 2005 roku.
KIMSF 20 „Koszty usuwania nadkładu na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych”	10. 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Interpretacja wyjaśnia, iż koszty usuwania nadkładu są ujmowane jako koszty bieżącej produkcji zgodnie z zasadami MSR 2 „Zapasy”, jeżeli korzyści z tytułu usuwania nadkładu mają formę produkcji zapasów. Jeżeli natomiast usuwanie nadkładu prowadzi do uzyskania korzyści w postaci lepszego dostępu do złóż mineralnych, jednostka powinna rozpoznać te koszty jako „aktywa z tytułu usuwania nadkładu” w ramach aktywów trwałych, pod warunkiem spełnienia określonych w interpretacji warunków. Z uwagi na zakres działalności Grupy Kapitałowej Banku KIMSF 20 nie ma zastosowania.
Rozporządzenie Komisji UE nr 1256/2012 z 13.12.2012			
Ujawnianie informacji – kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSSF 7	12. 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Zmiany wprowadzają obowiązek nowych ujawnień, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę efektów lub potencjalnych efektów porozumień umożliwiających rozliczanie netto, w tym praw do dokonania kompensaty. Zmiany te będą miały charakter prezentacyjny i wymagać będą od Grupy Kapitałowej Banku dodatkowych ujawnień, których skala zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej Banku nie będzie znacząca.

2) Mające zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupę Kapitałową Banku za rok 2014

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Rozporządzenie Komisji UE nr 1254/2012 z dnia 11.12.2012			
MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	Nowy standard zastępuje wytyczne w sprawie kontroli i konsolidacji zawarte w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe” oraz w interpretacji SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”. MSSF 10 zmienia definicję kontroli w taki sposób, by dla wszystkich jednostek obowiązywały te same kryteria określania kontroli. Zmienionej definicji towarzyszą obszerne wytyczne dotyczące zastosowania. Na podstawie wstępnych analiz nowy standard nie wydaje się mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku.
MSSF 11 „Wspólne przedsięwzięcia”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej)	Nowy standard zastępuje MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” oraz interpretację SKI-13 „Wspólnie kontrolowane jednostki – niepieniężny wkład wspólników”. Zmiany w definicjach ograniczyły liczbę rodzajów wspólnych przedsięwzięć do dwóch: wspólne operacje i wspólne przedsięwzięcia. Jednocześnie wyeliminowano dotychczasową możliwość wyboru konsolidacji proporcjonalnej w odniesieniu do jednostek pod wspólną kontrolą. Wszyscy uczestnicy wspólnych przedsięwzięć mają obecnie

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
		obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	obowiązek ich ujęcia metodą praw własności. W przypadku Grupy Kapitałowej Banku biorąc pod uwagę że podmioty współzależne konsolidowane są metodą praw własności, szacuje się, że zakres zmian nie będzie istotny.
MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	<p>Nowy standard dotyczy jednostek posiadających udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu, jednostce stowarzyszonej lub w niekonsolidowanej jednostce zarządzanej umową. Standard zastępuje wymogi w zakresie ujawniania informacji zawartych obecnie w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych” oraz MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach”. MSSF 12 wymaga, by jednostki ujawniały informacje, które pomogą użytkownikom sprawozdań finansowych ocenić charakter, ryzyko i skutki finansowe inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. W tym celu nowy standard nakłada wymóg ujawniania informacji dotyczących wielu obszarów, w tym znaczących osądów i założeń przyjmowanych przy ustalaniu, czy jednostka kontroluje, współkontroluje czy posiada znaczący wpływ na inne jednostki; obszernych informacji o znaczeniu udziałów niekontrolujących w działalności i przepływach pieniężnych grupy; sumarycznych informacji finansowych o spółkach zależnych ze znaczącymi udziałami niekontrolującymi, a także szczegółowych informacji o udziałach w niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową.</p> <p>Wprowadzone zmiany będą wymagać dodatkowych ujawnień w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych Grupy Kapitałowej Banku, lecz szacuje się, że z uwagi na dotychczasowy szeroki zakres prezentacji informacji o jednostkach Grupy Kapitałowej dodatkowy zakres ujawnień w przypadku Grupy Kapitałowej Banku, nie będzie znaczący.</p>
Zmieniony MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	<p>MSR 27 został zmieniony w związku z opublikowaniem MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Celem zmienionego MSR 27 jest określenie wymogów ujmowania i prezentacji inwestycji w jednostki zależne, wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone w sytuacji gdy jednostka sporządza jednostkowe sprawozdanie finansowe. Wytyczne na temat kontroli oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostały zastąpione przez MSSF 10.</p> <p>Szacuje się że dodatkowy zakres ujawnień z uwagi na dotychczasowy szeroki zakres prezentacji informacji o jednostkach Grupy Kapitałowej, nie będzie znaczący.</p>
Zmieniony MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	05.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1.01.2014)	<p>Zmiany do MSR 28 wynikały z projektu RMSR na temat wspólnych przedsięwzięć. Rada zdecydowała o włączeniu zasad dotyczących ujmowania wspólnych przedsięwzięć metodą praw własności do MSR 28, ponieważ metoda ta ma zastosowanie zarówno do wspólnych przedsięwzięć jak też jednostek stowarzyszonych. Poza tym wyjątkiem, pozostałe wytyczne nie uległy zmianie.</p> <p>Zgodnie z politykami rachunkowości Grupy Kapitałowej Banku, jednostki współzależne i stowarzyszone są ujmowane metodą praw własności. W przypadku Grupy Kapitałowej Banku biorąc pod uwagę, że podmioty współzależne konsolidowane są metodą praw własności, szacuje się, że zakres zmian nie będzie istotny.</p>
Rozporządzenie Komisji UE nr 1256/2012 z 13.12.2012			

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSR 32	12.2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później	Zmiany wprowadzają dodatkowe objaśnienia stosowania do MSR 32, aby wyjaśnić niespójności napotykane przy stosowaniu niektórych kryteriów dotyczących kompensowania. Obejmują one m.in. wyjaśnienie, co oznacza sformułowanie „posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty”, oraz że niektóre mechanizmy rozliczania brutto mogą być traktowane jako rozliczane netto w przypadku spełnienia odpowiednich warunków. Powyższe dodatkowe objaśnienia nie wydają się mieć znaczącego wpływu na ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku.

3) Nie zatwierdzone jeszcze przez Unię Europejską

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
MSSF 9 „Instrumenty finansowe Część 1: Klasyfikacja i wycena”	11.2009; w 10. 2010 uzupełniony o problematykę klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych; w 12. 2011 zmieniona data wejścia w życie	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2015 lub później	MSSF 9 zastępuje te części MSR 39, które dotyczą klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i został uzupełniony o problematykę klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych. Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji aktywów finansowych: wyceniane w wartości godziwej i wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów. Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w zmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku za rok 2015, z zastrzeżeniem, że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Unia Europejska warunkuje rozpoczęcie prac nad adaptacją wydaniem przez RMSR wersji MSSF 9, wraz z częścią 2 „Utrata wartości” i częścią 3 „Rachunkowość zabezpieczeń”, które na dzień dzisiejszy są w fazie prac projektowych. Z uwagi na brak ostatecznej wersji projektu Standardu, wpływ MSSF 9 na stosowane zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony.
Kredyty rządowe – Zmiany do MSSF 1	03.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	Zmiany, dotyczące kredytów i pożyczek rządowych otrzymanych przez jednostkę na preferencyjnych warunkach (stopa procentowa poniżej rynkowej), umożliwiają sporządzającym sprawozdanie według MSSF po raz pierwszy zwolnienie z pełnego retrospektywnego ujęcia księgowego tych transakcji. Zmiany wprowadzają zatem takie samo zwolnienie dla sporządzających sprawozdanie według MSSF po raz pierwszy jakie mają pozostałe jednostki. Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy Kapitałowej Banku z uwagi na fakt, że Grupa Kapitałowa Banku sporządza skonsolidowane sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF począwszy od 2005 roku.
Poprawki do MSSF 2009-2011	05.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2013 lub później	“Poprawki do MSSF 2009-2011” zmieniają 5 standardów. Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku za rok 2013, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na dzień dzisiejszy nie wydają się mieć istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej Banku.

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Opis potencjalnych zmian
Zmiany w przepisach przejściowych do MSSF 10, MSSF 11, MSSF 12	06.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub wcześniej – jeżeli standardy które są ich podstawą (MSSF 10, 11 lub 12) zostały zastosowane z datą wcześniejszą	Zmiany precyzują przepisy przejściowe dla MSSF 10. Podmioty przyjmujące MSSF 10 powinny ocenić, czy posiadają kontrolę w pierwszym dniu rocznego okresu dla którego po raz pierwszy zastosowano MSSF 10, a jeżeli wnioski z tej oceny różnią się od wniosków z MSR 27 i SKI 12, wtedy dane porównawcze powinny zostać przekształcone, chyba że byłoby to niepraktyczne. Zmiany wprowadzają również dodatkowe przejściowe ułatwienia przy stosowaniu MSSF 10, MSSF 11, i MSSF 12, poprzez ograniczenie obowiązku prezentacji skorygowanych danych porównawczych tylko do danych za bezpośrednio poprzedzający okres sprawozdawczy. Ponadto zmiany te znoszą wymóg prezentowania danych porównawczych dla ujawnień dotyczących niekonsolidowanych jednostek zarządzanych umową dla okresów poprzedzających okres zastosowania MSSF 12 po raz pierwszy. Powyższe zmiany miałyby ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku za rok 2014, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostałyby zatwierdzone przez Unię Europejską. Zmiany wydają się nie mieć zastosowania do skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku z uwagi na fakt, że nie planuje się wcześniejszego zastosowania wyżej wymienionych standardów.
Podmioty inwestycyjne – zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27	10.2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1.01.2014 lub później	Zmiany wprowadzają do MSSF 10 definicję podmiotu inwestycyjnego. Podmioty takie będą zobowiązane wykazywać swoje jednostki zależne w wartości godziwej przez wynik finansowy i konsolidować jedynie te jednostki zależne, które świadczą na jej rzecz usługi związane z działalnością inwestycyjną spółki. Zmieniono również MSSF 12, wprowadzając nowe ujawnienia na temat podmiotów inwestycyjnych. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy Kapitałowej Banku za rok 2014, z zastrzeżeniem, że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na dzień dzisiejszy nie wydają się mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku..

Podsumowując, Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę Kapitałową Banku zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Grupę Kapitałową Banku zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Grupa Kapitałowa Banku planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez UE.

3. Informacje dotyczące segmentów działalności oraz informacja o obszarach geograficznych

3.1. Informacja dotycząca segmentów działalności

Podstawowy wzór segmentacji Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oparty jest na kryterium grupy klientów – odbiorców produktów i usług oferowanych przez jednostkę dominującą oraz poszczególne spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Każdy segment operacyjny to działalność obejmująca dostarczanie produktów oraz usług, które charakteryzuje podobne ryzyko i dochody – inne niż w pozostałych wyszczególnionych segmentach operacyjnych. Przedstawiona poniżej nota segmentacyjna jest ujmowana w wewnętrznym systemie sprawozdawczym, tj. informacjach przekazywanych Zarządowi PKO Banku Polskiego SA, służących do oceny osiągniętych wyników oraz alokacji zasobów.

Prezentowane poniżej zestawienie wyników segmentów odzwierciedla wewnętrzną strukturę organizacyjną Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Obecnie Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA obejmuje trzy podstawowe segmenty: detaliczny, korporacyjny, inwestycyjny oraz centrum transferowe :

1. Segment detaliczny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami indywidualnymi, klientami małych i średnich przedsiębiorstw oraz transakcje z klientami rynku mieszkaniowego. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: rachunki bieżące, rachunki oszczędnościowe, lokaty terminowe, usługi private banking, produkty inwestycyjne, karty kredytowe i debetowe, kredyty konsumpcyjne i hipoteczne, a także kredyty gospodarcze dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego.
2. Segment korporacyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z dużymi klientami korporacyjnymi. Segment ten obejmuje m.in. następujące produkty i usługi: prowadzenie rachunków bieżących i lokat terminowych, przechowywanie papierów wartościowych, produkty walutowe i pochodne, transakcje sell buy back i buy sell back z klientami, kredyty gospodarcze oraz leasing i faktoring. W ramach tego segmentu PKO Bank Polski SA zawiera również samodzielnie lub w konsorcjum z innymi bankami umowy finansowania dużych projektów w formie kredytów.
3. Segment inwestycyjny obejmuje transakcje jednostki dominującej dokonywane z klientami instytucji finansowych oraz działalność własną, tj. działalność inwestycyjną, działalność maklerską, transakcje międzybankowe, instrumentami pochodnymi, dłużnymi papierami wartościowymi oraz działalność spółek zależnych PKO Banku Polskiego SA: Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d. o., PKO BP BANKOWY Powszechnie Towarzystwo Emerytalne SA, PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA, Inteligo Financial Services SA, PKO BP Finat Sp. z o.o., Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA, Grupa Qualia Development Sp. z o.o., Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o., Grupa Bankowego Funduszu Leasingowego SA, Grupa Bankowego Towarzystwa Kapitałowego SA, PKO Finance AB i Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. – do dnia likwidacji (działalność własna).
4. Centrum transferowe obejmuje wynik z tytułu wewnętrznych rozliczeń cen transferowych funduszy, wynik długoterminowych źródeł finansowania oraz wynik pozycji zaklasyfikowanych do rachunkowości zabezpieczeń. Wewnętrzny transfer funduszy oparty jest o stawki transferowe bazujące na stopach rynkowych. Transakcje pomiędzy segmentami operacyjnymi odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach. Długoterminowe finansowanie zewnętrzne obejmuje emisje papierów wartościowych, zobowiązania podporządkowane oraz kredyty otrzymane od instytucji finansowych.

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu wewnętrznych stawek rozliczeniowych. Transakcje pomiędzy segmentami odbywają się na normalnych, komercyjnych warunkach.

Zasady rachunkowości stosowane w raporcie segmentacyjnym są zgodne z zasadami rachunkowości opisanymi w Nocie 2 niniejszego sprawozdania.

Prezentowane aktywa i zobowiązania segmentu są aktywami i zobowiązaniami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej. Wartości aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów dla poszczególnych segmentów oparte są o wewnętrzne informacje zarządcze. Poszczególnym segmentom przypisano aktywa i zobowiązania oraz związane z tymi aktywami i zobowiązaniami przychody i koszty.

Obciążenie z tytułu podatku dochodowego w zakresie prezentacji wyniku oraz aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego i zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego w zakresie prezentacji bilansu zostały ujęte na poziomie Grupy.

W poniższych tabelach przedstawione zostały dane dotyczące przychodów i wyników poszczególnych segmentów operacyjnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku, a także aktywów i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Jako uzupełniający, Grupa PKO Banku Polskiego SA stosuje podział na obszary geograficzne. Działalność Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prowadzona jest na Ukrainie poprzez Grupę Kapitałową KREDOBANK SA oraz Grupę Kapitałową „Inter-Risk Ukraina” Sp. z d. o.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ Powszechnej Kasy Oszczędności
Banku Polskiego Spółki Akcyjnej za rok zakończony
31 GRUDNIA 2012 ROKU (W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)**

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Działalność kontynuowana				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detałiczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Wynik z tytułu odsetek	5 727 774	564 710	254 069	1 336 233	7 882 786
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 405 887	312 124	355 499	(2 308)	3 071 202
Wynik pozostały	198 515	83 593	396 892	(63 127)	615 873
Wynik na operacjach finansowych	1 874	7 806	142 751	21 570	174 001
Wynik z pozycji wymiany	170 317	101 522	68 995	(84 697)	256 137
Przychody z tytułu dywidend	-	-	8 081	-	8 081
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	286	303	177 065	-	177 654
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 038	(26 038)	-	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 546 964)	(657 635)	(120 629)	-	(2 325 228)
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(3 708 245)	(261 272)	(648 880)	-	(4 618 397)
amortyzacja	(443 954)	(26 148)	(71 187)	-	(541 289)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	-	19 025
Wynik segmentu brutto	3 076 967	41 520	236 951	1 270 798	4 645 261
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	(897 818)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	-	(1 178)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 076 967	41 520	236 951	1 270 798	3 748 621

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	Działalność kontynuowana				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detałiczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Aktywa	108 005 298	43 031 211	32 568 811	9 309 794	192 915 114
Aktywa niealokowane	-	-	-	-	564 514
Suma aktywów	108 005 298	43 031 211	32 568 811	9 309 794	193 479 628
Zobowiązania	121 365 763	18 739 826	23 724 738	4 786 071	168 616 398
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	-	155 580
Suma zobowiązań	121 365 763	18 739 826	23 724 738	4 786 071	168 771 978

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Działalność kontynuowana*				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detałiczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Wynik z tytułu odsetek	5 653 516	594 704	231 834	1 129 062	7 609 116
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2 519 220	274 167	308 057	-	3 101 444
Wynik pozostały	236 514	89 162	226 067	(119 987)	431 756
Wynik na operacjach finansowych	(417)	1 843	14 137	(70 440)	(54 877)
Wynik z pozycji wymiany	206 896	110 475	69 472	(49 547)	337 296
Przychody z tytułu dywidend	-	-	6 800	-	6 800
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	4 001	2 878	135 658	-	142 537
Przychody/koszty na rzecz klientów wewnętrznych	26 034	(26 034)	-	-	-
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 487 327)	(283 567)	(159 553)	-	(1 930 447)
Ogólne koszty administracyjne, w tym:	(3 618 776)	(233 592)	(558 989)	-	(4 411 357)
amortyzacja	(421 077)	(23 217)	(75 867)	-	(520 161)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	-	-	(19 652)
Wynik segmentu brutto	3 303 147	440 874	47 416	1 009 075	4 780 860
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	-	-	(976 115)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	-	-	(2 450)
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	3 303 147	440 874	47 416	1 009 075	3 807 195

*Dane za 2011 rok zostały doprowadzone do porównywalności. Zmiana prezentacyjna polegająca na ujęciu wyników wszystkich spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w segmencie inwestycyjnym.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	Działalność kontynuowana*				Działalność ogółem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA
	Segment detaiczny	Segment korporacyjny	Segment Inwestycyjny	Centrum transferowe	
Aktywa	112 110 669	36 409 011	35 225 587	6 458 848	190 204 115
Aktywa niealokowane	-	-	-	-	543 922
Suma aktywów	112 110 669	36 409 011	35 225 587	6 458 848	190 748 037
Zobowiązania	116 479 536	29 026 223	14 963 709	7 377 775	167 847 243
Zobowiązania niealokowane	-	-	-	-	78 810
Suma zobowiązań	116 479 536	29 026 223	14 963 709	7 377 775	167 926 053

* Dane za 2011 rok zostały doprowadzone do porównywalności. Zmiana prezentacyjna polegająca na ujęciu wyników wszystkich spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w segmencie inwestycyjnym.

3.2. Informacja o obszarach geograficznych

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	7 826 743	56 043	7 882 786
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 013 405	57 797	3 071 202
Wynik pozostały	619 775	(3 902)	615 873
Ogólne koszty administracyjne	(4 487 277)	(131 120)	(4 618 397)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(2 264 626)	(60 602)	(2 325 228)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	19 025
Wynik brutto	4 708 020	(81 784)	4 645 261
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(897 818)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(1 178)
Zysk/strata netto	4 708 020	(81 784)	3 748 621

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa	191 613 212	1 866 416	193 479 628
w tym:			
niefinansowe aktywa trwałe	4 438 395	146 202	4 584 597
aktywa z tytułu odroczonego podatku	498 510	66 004	564 514
Zobowiązania	167 100 845	1 671 133	168 771 978

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku*	Polska	Ukraina	Razem
Wynik z tytułu odsetek	7 562 457	46 659	7 609 116
Wynik z tytułu prowizji i opłat	3 062 735	38 709	3 101 444
Wynik pozostały	429 084	2 672	431 756
Ogólne koszty administracyjne	(4 307 326)	(104 031)	(4 411 357)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	(1 869 771)	(60 676)	(1 930 447)
Udział w zyskach (stratach) jednostek stowarzyszonych i współzależnych	-	-	(19 652)
Wynik brutto	4 877 179	(76 667)	4 780 860
Podatek dochodowy (obciążenie podatkowe)	-	-	(976 115)
Zyski i straty udziałowców niesprawujących kontroli	-	-	(2 450)
Zysk/strata netto	4 877 179	(76 667)	3 807 195

Na dzień 31 grudnia 2011 roku*	Polska	Ukraina	Razem
Aktywa	188 959 637	1 788 400	190 748 037
w tym:			
niefinansowe aktywa trwałe	4 172 734	168 591	4 341 325
aktywa z tytułu odroczonego podatku	479 363	64 559	543 922
Zobowiązania	166 417 919	1 508 134	167 926 053

*Dane za rok 2011 doprowadzone do porównywalności. Zmiana metodologiczna w zakresie prezentacji transakcji wzajemnych.

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT

4. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek

	2012	2011
Przychody odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do aktywów finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:		
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, w tym:	10 378 884	9 782 468
od kredytów z rozpoznaną utratą wartości	495 396	385 425
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	695 326	576 630
Przychody z tytułu lokat w bankach	250 184	218 731
Przychody z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	176	-
Inne	6 589	8 985
Pozostałe przychody, w tym:	1 660 578	1 450 948
Przychody z tytułu pochodnych instrumentów zabezpieczających (Nota 19)	870 450	814 275
Przychody z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	730 864	561 826
Przychody z tytułu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	59 264	74 847
Razem	12 991 737	12 037 762

Koszty z tytułu odsetek

	2012	2011
Koszty odsetkowe obliczone z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, w odniesieniu do zobowiązań finansowych, których nie wycenia się do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:		
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	(4 637 605)	(4 101 578)
Koszty z tytułu własnej emisji papierów dłużnych	(431 010)	(278 178)
Koszty z tytułu depozytów banków	(27 239)	(45 684)
Koszty premii od dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(9 911)	(1 322)
Pozostałe koszty	(3 186)	(1 884)
Razem	(5 108 951)	(4 428 646)

Zyski i straty netto dotyczące aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2012	2011
Zyski i straty dotyczące aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	9 069 430	8 744 562
Przychody z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych klientom	10 378 884	9 782 468
Przychody z prowizji i opłat od udzielonych kredytów i pożyczek	578 521	582 100
Przychody z tytułu odsetek od lokat w bankach	250 184	218 731
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom i należności od banków wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(2 117 738)	(1 818 641)
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności leasingu finansowego	(20 421)	(20 096)
Straty dotyczące zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	(5 095 854)	(4 425 440)
Koszty z tytułu odsetek od zobowiązań wobec klientów	(4 637 605)	(4 101 578)
Koszty z tytułu odsetek od emisji papierów dłużnych	(431 010)	(278 178)
Koszty z tytułu odsetek od depozytów banków	(27 239)	(45 684)
Wynik netto	3 973 576	4 319 122

5. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat

	2012	2011
Przychody od aktywów finansowych, które nie są wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, w tym:	578 521	582 100
Z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	578 521	582 100
Pozostałe prowizje	3 255 083	3 252 259
Z tytułu kart płatniczych	1 186 733	1 048 720
Z tytułu obsługi rachunków bankowych	881 286	916 484
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	415 339	515 499
Z tytułu obsługi funduszy inwestycyjnych oraz OFE (w tym opłaty za zarządzanie)	318 208	340 751
Z tytułu operacji kasowych	136 451	160 451
Z tytułu operacji papierami wartościowymi	82 855	70 344
Z tytułu masowych operacji zagranicznych	48 785	47 966
Z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji obligacji skarbowych	39 295	29 669
Z tytułu sprzedaży i dystrybucji znaków opłaty sądowej	25 624	18 625
Inne*	120 507	103 750
Z tytułu usług powierniczych	3 699	2 806
Razem	3 837 303	3 837 165

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: prowizje Domu Maklerskiego z tytułu obsługi emisji pierwotnej oraz prowizje z tytułu administrowania zadłużeniem kredytobiorców wobec budżetu państwa.

Koszty z tytułu prowizji i opłat

	2012	2011
Z tytułu kart płatniczych	(420 264)	(320 592)
Z tytułu ubezpieczenia kredytów	(111 320)	(133 488)
Z tytułu usług akwizycyjnych	(107 140)	(140 216)
Z tytułu usług rozliczeniowych	(24 058)	(20 977)
Z tytułu prowizji za usługi operacyjne banków	(10 756)	(11 435)
Z tytułu kosztów poniesionych za zarządzanie aktywami	(9 971)	(16 158)
Inne*	(82 592)	(92 855)
Razem	(766 101)	(735 721)

* Pozycja „Inne” obejmuje m.in.: koszty opłat poniesionych przez Dom Maklerski na rzecz GPW i KDPW.

6. Przychody z tytułu dywidend

	2012	2011
Przychody z tytułu dywidend od emitentów:		
Papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	5 943	6 416
Papierów zakwalifikowanych jako przeznaczone do obrotu	2 138	384
Razem	8 081	6 800

7. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

	2012	2011
Zmiana wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ustalonej z wykorzystaniem technik wyceny	(8 120)	(85 075)
Instrumenty pochodne, w tym:	3 186	(88 731)
nieefektywna część zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych	7 938	(64 342)
Bankowe papiery wartościowe strukturyzowane wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	(11 306)	3 630
Inne	-	26
Instrumenty dłużne	103 343	10 631
Instrumenty kapitałowe	(1 035)	(612)
Razem	94 188	(75 056)

2012	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	14 016 797	(14 000 105)	16 692
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	151 334	(73 838)	77 496
Razem	14 168 131	(14 073 943)	94 188

2011	Zyski	Straty	Wynik
Instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu	10 504 206	(10 592 619)	(88 413)
Instrumenty finansowe wyznaczone przy początkowym ujęciu jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	65 089	(51 732)	13 357
Razem	10 569 295	(10 644 351)	(75 056)

8. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych

	2012	2011
Kwota straty/zysku ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	(6 137)	(53 828)
Kwota ujęta bezpośrednio w innych całkowitych dochodach	(6 137)	(53 828)
Kwota zysku usunięta z innych całkowitych dochodów	86 376	21 448
Kwota straty usunięta z innych całkowitych dochodów	(6 563)	(1 269)
Kwota usunięta z innych całkowitych dochodów rozpoznana w rachunku zysków i strat	79 813	20 179
Razem kwota pozostała w innych dochodach całkowitych	73 676	(33 649)

9. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	2012	2011
Pozostałe przychody operacyjne		
Przychody netto ze sprzedaży produktów i usług	331 224	256 051
Sprzedaż, likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	92 680	76 636
Otrzymane odszkodowania, kary i grzywny	35 368	19 219
Przychody uboczne	21 692	20 630
Przychody ze sprzedaży udziałów w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	3 118	-
Odzyskane należności przedawnione, umorzone, nieściągalne	3 062	5 336
Inne*	76 225	73 851
Razem	563 369	451 723

*Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: przychody uboczne, przychody z tytułu należności przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych.

	2012	2011
Pozostałe koszty operacyjne		
Koszty sprzedanych produktów i usług	(221 007)	(171 543)
Koszty sprzedaży, likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych oraz aktywów do zbycia	(99 733)	(69 946)
Koszty przekazanych darowizn	(12 815)	(11 571)
Koszty uboczne	(5 879)	(4 696)
Inne*	(46 281)	(51 430)
Razem	(385 715)	(309 186)

* Pozycja "Inne" obejmuje m.in.: koszty przekazanych darowizn i koszty uboczne.

10. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia			Zmniejszenia				Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto – wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Różnice kursowe	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie	Różnice kursowe	Inne		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	20 563	15 100	-	-	10 548	1 564	308	-	23 243	(13 536)
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		17 944	-	-	-	10 548	1 564	296	-	5 536	1 564
Kapitałowe papiery wartościowe nie dopuszczone do obrotu		2 619	15 100	-	-	-	-	12	-	17 707	(15 100)
Należności od banków	16	32 812	518	-	-	-	856	-	3 092	29 382	338
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	21	5 658 243	5 870 957	-	33 092	934 324	3 732 460	54 322	64 921	6 776 265	(2 138 497)
Sektor niefinansowy		5 497 033	5 768 707	-	32 123	923 826	3 650 806	51 555	64 921	6 606 755	(2 117 901)
kredyty gospodarcze		2 709 360	2 522 177	-	10 276	284 453	1 434 913	41 421	22 464	3 458 562	(1 087 264)
kredyty konsumpcyjne		1 463 843	2 040 950	-	19 447	611 684	1 472 122	1 378	7 367	1 431 689	(568 828)
kredyty mieszkaniowe		1 323 830	1 203 774	-	2 400	27 689	743 771	8 756	35 090	1 714 698	(460 003)
dłużne papiery wartościowe		-	1 806	-	-	-	-	-	-	1 806	(1 806)
Sektor finansowy		37 058	42 145	-	391	3 848	47 603	2 767	-	25 376	5 458
kredyty gospodarcze		37 058	42 145	-	391	3 848	47 603	2 767	-	25 376	5 458
Sektor budżetowy		15 779	8 763	-	578	-	3 130	-	-	21 990	(5 633)
kredyty gospodarcze		15 779	6 413	-	578	-	3 130	-	-	19 640	(3 283)
dłużne papiery wartościowe		-	2 350	-	-	-	-	-	-	2 350	(2 350)
Należności z tytułu leasingu finansowego		108 373	51 342	-	-	6 650	30 921	-	-	122 144	(20 421)
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży		2 958	-	-	-	52	-	-	-	2 906	-
Rzeczowe aktywa trwale	27	6 388	12 104	-	-	3 366	305	878	-	13 943	(11 799)
Wartości niematerialne	26	135 295	11 337	-	239	4 558	-	-	-	142 313	(11 337)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	24	88 953	24 273	-	-	-	-	-	-	113 226	(24 273)
Pozostałe, w tym:		336 751	319 624	-	6 915	62 641	193 500	551	1 005	405 593	(126 124)
zapasy	25	33 088	10 705	-	-	11 322	967	-	-	31 504	(9 738)
rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	35	115 608	254 247	-	-	798	151 442	12	518	217 085	(102 805)
Razem		6 281 963	6 253 913	-	40 246	1 015 489	3 928 685	56 059	69 018	7 506 871	(2 325 228)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI
BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ ZA ROK ZAKOŃCZONY
31 GRUDNIA 2012 ROKU (W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Nota	Wartość na początek okresu	Zwiększenia			Zmniejszenia		Wartość na koniec okresu	Utworzenie netto - wpływ na rachunek zysków i strat
			Utworzenie w okresie	Różnice kursowe	Inne	Zmniejszenie z tytułu spisania aktywów i rozliczenia	Rozwiązanie w okresie		
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	21 909	8 439	629	-	645	9 769	20 563	1 330
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży		21 259	6 468	614	-	628	9 769	17 944	3 301
Kapitałowe papiery wartościowe nie dopuszczone do obrotu		650	1 971	15	-	17	-	2 619	(1 971)
Należności od banków	16	28 925	1 471	-	4 296	341	1 539	32 812	68
Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	21	4 856 670	5 518 214	69 345	63 604	1 170 181	3 679 409	5 658 243	(1 838 805)
Sektor niefinansowy		4 726 693	5 426 314	65 847	63 604	1 166 672	3 618 753	5 497 033	(1 807 561)
kredyty gospodarcze		2 229 665	2 111 614	53 457	13 027	341 212	1 357 191	2 709 360	(754 423)
kredyty konsumpcyjne		1 513 717	2 232 735	1 526	11 802	724 234	1 571 703	1 463 843	(661 032)
kredyty mieszkaniowe		983 311	1 081 965	10 864	38 775	101 226	689 859	1 323 830	(392 106)
Sektor finansowy		26 938	21 789	3 498	-	1 879	13 288	37 058	(8 501)
kredyty gospodarcze		26 938	21 789	3 498	-	1 879	13 288	37 058	(8 501)
Sektor budżetowy		13 134	7 270	-	-	2	4 623	15 779	(2 647)
kredyty gospodarcze		13 134	7 270	-	-	2	4 623	15 779	(2 647)
Należności z tytułu leasingu finansowego		89 905	62 841	-	-	1 628	42 745	108 373	(20 096)
Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży		2 961	-	-	-	3	-	2 958	-
Rzeczowe aktywa trwałe	27	18 434	5 549	659	-	17 254	1 000	6 388	(4 549)
Wartości niematerialne	26	132 972	2 799	-	-	238	238	135 295	(2 561)
Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne	24	60 138	28 815	-	-	-	-	88 953	(28 815)
Pozostałe, w tym:		314 214	245 718	915	266	35 759	188 603	336 751	(57 115)
zapasy	25	34 858	8 682	-	-	10 410	42	33 088	(8 640)
rezerwa na sprawy sporne oraz udzielone zobowiązania i gwarancje	35	89 799	168 669	24	261	114	143 031	115 608	(25 638)
Razem		5 436 223	5 811 005	71 548	68 166	1 224 421	3 880 558	6 281 963	(1 930 447)

11. Ogólne koszty administracyjne

	2012	2011
Świadczenia pracownicze	(2 508 055)	(2 403 744)
Koszty rzeczowe	(1 352 530)	(1 276 586)
Amortyzacja	(541 289)	(520 161)
Podatki i opłaty	(72 535)	(74 129)
Składka i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	(143 988)	(136 737)
Razem	(4 618 397)	(4 411 357)

Koszty wynagrodzeń/świadczenia pracownicze

	2012	2011
Wynagrodzenia, w tym:	(2 092 588)	(2 032 341)
rezerwa aktuarialna na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne	(2 920)	(16 507)
Ubezpieczenia, w tym:	(343 166)	(304 511)
składki na świadczenia emerytalne i rentowe *	(279 582)	(247 023)
Inne świadczenia na rzecz pracowników	(72 301)	(66 892)
Razem	(2 508 055)	(2 403 744)

*Poniesione przez Grupę Kapitałową całkowite koszty z tytułu świadczeń emerytalnych i rentowych.

Umowy leasingu operacyjnego

Leasing operacyjny – leasingobiorca

Umowy leasingowe, zgodnie z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści z posiadania leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres użytkowania przedmiotu leasingu.

Definicję leasingu operacyjnego spełniają również umowy najmu i dzierżawy zawierane przez Grupę Kapitałową w ramach normalnej działalności operacyjnej. Wszystkie umowy zawierane są na warunkach rynkowych.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę Kapitałową.

	31.12.2012	31.12.2011
Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego dla okresu		
do 1 roku	117 968	106 028
od 1 roku do 5 lat	222 587	173 614
powyżej 5 lat	54 450	61 348
Razem	395 005	340 990

Opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, w okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku wyniosły 157 588 tysięcy PLN (w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku 129 812 tysięcy PLN).

12. Podatek dochodowy

	2012	2011
Skonsolidowany rachunek zysków i strat		
Bieżące obciążenie podatkowe	(847 847)	(958 076)
Odroczony podatek dochodowy związany z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	(49 971)	(18 039)
Obciążenie podatkowe wykazane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(897 818)	(976 115)
Obciążenie podatkowe wykazane w innych dochodach całkowitych związane z powstaniem i odwróceniem się różnic przejściowych	58 627	(27 441)
Razem	(839 191)	(1 003 556)

	2012	2011
Wynik finansowy brutto przed opodatkowaniem	4 645 261	4 780 860
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(882 600)	(908 363)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	1 422	(2 504)
Wpływ trwałych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym:	(63 833)	(73 996)
Wpływ utworzenia /rozwiązania rezerwy oraz aktualizacji wartości, niestanowiących kosztów/przychodów podatkowych	(42 388)	(51 399)
Wpływ pozostałych kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	(18 627)	203
Wpływ pozostałych różnic trwałych	(2 818)	(22 800)
Wpływ innych różnic pomiędzy wynikiem finansowym brutto a dochodem do opodatkowania podatkiem dochodowym, w tym darowizny	45 940	8 508
Rozliczenie straty podatkowej	1 253	240
Podatek dochodowy wykazany w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	(897 818)	(976 115)
Efektywna stopa podatkowa	19,33%	20,42%
Różnica przejściowa wynikająca z podatku odroczonego wykazana w rachunku zysków i strat	(49 971)	(18 039)
Razem bieżące obciążenie podatkowe wykazywane w rachunku zysków i strat, w tym:	(847 847)	(958 076)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	(847 678)	(958 032)
Efekt innych stawek podatkowych jednostek zagranicznych	(169)	(44)

Zobowiązania/należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31.12.2012	31.12.2011
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	5 713	5 957
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	155 580	78 810

Spółki Grupy Kapitałowej są podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych. Wartość ustalonego bieżącego zobowiązania Spółek przekazywana jest na rzecz właściwych dla nich miejscowo urzędów administracji podatkowej. Ostateczne uregulowanie zobowiązania poszczególnych Spółek Grupy Kapitałowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych za 2012 rok nastąpi z zachowaniem terminów przewidzianych przepisami właściwego dla nich prawa podatkowego. W myśl zasad dotyczących przedawnienia zobowiązań podatkowych, kontrola prawidłowości rozliczeń z tytułu podatków może być przeprowadzona w okresie 5 lat licząc od końca roku, w którym upłynął termin złożenia odpowiedniej deklaracji podatkowej.

Aktywo/rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej		Skonsolidowany rachunek zysków i strat	
	31.12.2012	31.12.2011	2012	2011
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od należności (kredytów)	193 308	176 076	(17 232)	(64 678)
Odsetki skapitalizowane od kredytów mieszkaniowych w sytuacji normalnej	169 830	190 844	21 014	20 732
Odsetki od papierów wartościowych	14 567	58 187	43 620	(13 650)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	18 450	94 471	-	-
odniesiona na wynik	6 276	9 514	3 238	38 227
odniesiona na inne dochody całkowite	12 174	84 957	-	-
Wycena papierów wartościowych	6 037	16 414	-	-
odniesiona na wynik	3 889	15 443	11 554	(15 443)
odniesiona na inne dochody całkowite	2 148	971	-	-
Różnica pomiędzy wartością bilansową i podatkową rzeczowego majątku trwałego i wartości niematerialnych	333 554	293 318	(40 236)	(35 291)
Dodatknie różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym:	41 300	29 363	-	-
odniesione na wynik	40 749	29 307	(11 442)	(6 795)
odniesione na inne dochody całkowite	551	56	-	-
Rezerwa brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	777 046	858 673	-	-
odniesiona na wynik	762 173	772 689	10 516	(76 898)
odniesiona na inne dochody całkowite	14 873	85 984	-	-
Aktywo z tytułu podatku odroczonego				
Odsetki naliczone od zobowiązań	235 244	391 527	(156 283)	(14 837)
Wycena pochodnych instrumentów finansowych, w tym:	10 661	16 093	-	-
odniesiona na wynik	10 661	16 093	(5 432)	(3 377)
Wycena papierów wartościowych, w tym:	-	24 550	-	-
odniesiona na wynik	-	11 580	(11 580)	(39 060)
odniesiona na inne dochody całkowite	-	12 970	-	-
Rezerwa na świadczenia pracownicze	131 770	126 714	5 056	8 101
Odpisy z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych	494 933	414 558	80 375	79 081
Wpływ wyceny według zamortyzowanego kosztu	187 166	211 011	(23 845)	(6 989)
Pozostała wartość ujemnych różnic przejściowych	44 979	28 991	15 988	(3 010)
Ujemne różnice przejściowe dotyczące spółek Grupy Kapitałowej, w tym:	195 507	159 787	-	-
odniesione na wynik	194 445	159 211	35 234	38 950
odniesione na inne dochody całkowite	1 062	576	-	-
Aktywo brutto z tytułu podatku odroczonego, w tym:	1 300 260	1 373 231	-	-
odniesione na wynik	1 299 198	1 359 685	(60 487)	58 859
odniesione na inne dochody całkowite	1 062	13 546	-	-
Łączny efekt różnic przejściowych, w tym:	523 214	514 558	-	-
odniesiony na wynik	537 025	586 996	(49 971)	(18 039)
odniesiony na inne dochody całkowite	(13 811)	(72 438)	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	564 514	543 922	-	-
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego (prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej)	41 300	29 364	-	-
Wpływ netto podatku odroczonego na rachunek zysków i strat	-	-	(49 971)	(18 039)

KREDOBANK SA pozostaje w 2 sporach z organem podatkowym na terenie Ukrainy.

Przedmiotem pierwszego sporu jest kwestia dotycząca możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów straty podatkowej z lat ubiegłych. Spór dotyczy lat podatkowych 2008-2010, wartość przedmiotu sporu opiewa na kwotę 771 437 tysięcy UAH (tj. 295 075 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z 31 grudnia 2012 roku). Sprawa rozpatrywana była przez sąd pierwszej instancji, który w dniu 7 maja 2012 roku uwzględnił skargę KREDOBANK SA. W dniu 14 czerwca 2012 roku, tj. przed uprawomocnieniem się wyroku, organ podatkowy wniósł apelację do sądu drugiej instancji. W dniu 31 stycznia 2013 roku sąd drugiej instancji podtrzymał wyrok sądu pierwszej instancji. Wyrok jest prawomocny. Organ podatkowy ma 20 dni na złożenie wniosku o kasację wyroku. W przypadku ponownego odwołania się i niekorzystnego rozstrzygnięcia, aktywo z tytułu podatku odroczonego będzie musiało zostać zmniejszone o 16% powyższej straty tj. o kwotę 123 430 tysięcy UAH (47 212 tysięcy PLN).

Przedmiotem drugiego sporu jest kwestia zaliczenia przez KREDOBANK SA do kosztów uzyskania przychodów, kosztów związanych z transakcją zbycia w 2011 roku wierzytelności kredytowych, w tym operacji faktoringowych pomiędzy KREDOBANK SA a spółką Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o. Organ podatkowy zakwestionował podstawę prawną do uznania kosztów związanych z tymi transakcjami, za koszty uzyskania przychodów. Decyzja organu skutkuje zniesieniem strat podatkowych KREDOBANK SA z lat poprzednich oraz strat związanych z rozwiązaniem aktywów na podatek odroczonego a także powstaniem dodatkowego zobowiązania podatkowego. W opinii KREDOBANK SA - potwierdzonej opiniami prawnymi i podatkowymi, decyzja organu podatkowego została podjęta w oparciu o błędną interpretację przepisów ustawodawstwa Ukrainy. W dniu 5 października 2012 roku KREDOBANK SA złożył w Lwowskim Okręgowym Sądzie Administracyjnym pozew sądowy zaskarżając wyniki kontroli organu podatkowego i wnosząc o unieważnienie decyzji o zapłacie podatku dochodowego na podstawie protokołu kontroli. W dniu 6 grudnia 2012 roku Sąd uwzględnił skargę KREDOBANK SA w zakresie unieważnienia decyzji kontroli podatkowej. Organ podatkowy wniósł apelację do sądu drugiej instancji. Termin rozprawy został wyznaczony na 21 marca 2013 roku. W przypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia sądu, KREDOBANK SA będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz Skarbu Państwa Ukrainy kwoty w wysokości 62 909 tysięcy UAH (tj. 24 063 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z 31 grudnia 2012 roku).

Jednocześnie w dniach 19-20 lutego 2013 roku podjęte zostały decyzje podatkowe na podstawie kolejnej planowej kontroli podatkowej w KREDOBANK SA zakończonej 6 lutego 2013 roku, która dotyczyła okresu od 1 kwietnia 2011 roku do 30 września 2012 roku. W wyniku wyżej wymienionej kontroli ogólna kwota roszczeń podatkowych została ustalona w wysokości 1 129 tysięcy UAH (tj. 432 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z 31 grudnia 2012 roku), a kwota zmniejszenia straty z lat ubiegłych została ustalona w wysokości 626 282 tysięcy UAH (tj. 239 553 tysięcy PLN). KREDOBANK SA przewiduje podjęcie działań prawnych odwołujących się od decyzji organu podatkowego.

13. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję obliczany jest w oparciu o zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy Banku poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Zysk na jedną akcję

	2012	2011
Zysk przypadający na akcjonariuszy zwykłych (w tys. PLN)	3 748 621	3 807 195
Średnia ważona liczba akcji zwykłych w okresie (w tys.)	1 250 000	1 250 000
Zysk przypadający na jedną akcję (w PLN na akcję)	3,00	3,05

Zysk na jedną akcję z działalności zaniechanej

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku oraz dnia 31 grudnia 2011 roku nie wystąpiła działalność zaniechana.

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję, obliczany jest na podstawie zysku przypadającego na zwykłych akcjonariuszy poprzez podzielenie zysku, który na nich przypada przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu, skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Zarówno w 2012 roku jak i w 2011 roku nie występowały instrumenty rozwadniające zysk przypadający na jedną akcję.

Rozwodniony zysk z działalności zaniechanej przypadający na jedną akcję

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2012 roku oraz dnia 31 grudnia 2011 roku w Grupie Kapitałowej nie wystąpiła działalność zaniechana.

14. Wypłacone dywidendy (łącznie lub w przeliczeniu na jedną akcję) z podziałem na akcje zwykłe i pozostałe akcje

Zgodnie z uchwałą nr 8/2012 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego Spółki Akcyjnej z dnia 6 czerwca 2012 roku, ustalono dywidendę za rok 2011 w wysokości 1 587 500 tysięcy PLN, tj. 1,27 na jedną akcję.

Lista akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za 2011 rok została określona na dzień 12 czerwca 2012 roku, a wypłata dywidendy nastąpiła w dniu 27 czerwca 2012 roku.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank nie podjął decyzji w sprawie wypłaty dywidendy. Zgodnie z polityką Banku w zakresie wypłaty dywidendy, Zarząd Banku zgłaszając propozycje wypłaty dywidendy, będzie kierował się koniecznością zapewnienia odpowiedniego poziomu współczynnika wypłacalności oraz kapitału niezbędnego do rozwoju Banku.

NOTY DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

15. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31.12.2012	31.12.2011
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	7 550 898	6 845 759
Gotówka	2 738 456	2 295 222
Inne środki	97	1 187
Razem	10 289 451	9 142 168

Bank może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego, musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej.

Środki na rachunku rezerwy obowiązkowej są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli. Na dzień 31 grudnia 2012 roku oprocentowanie to wynosiło 4,05%.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku nie wystąpiły ograniczenia w dysponowaniu środkami.

16. Należności od banków

	31.12.2012	31.12.2011
Lokaty w bankach	2 369 774	1 912 647
Rachunki bieżące	861 331	405 724
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	149 284	-
Udzielone kredyty i pożyczki	38 150	108 868
Środki pieniężne w drodze	3 329	1 800
Razem	3 421 868	2 429 039
Odpis z tytułu utraty wartości należności, w tym:	(29 382)	(32 812)
odpis z tytułu utraty wartości na należność od banku zagranicznego	(29 373)	(32 385)
Razem netto	3 392 486	2 396 227

Ryzyko związane z należnościami od banków zostało szerzej opisane w Nocie 52 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

17. Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

Według wartości bilansowej	31.12.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe	273 576	1 300 164
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	216 521	1 268 471
obligacje skarbowe	216 521	1 219 069
bony skarbowe	-	49 402
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne	26 673	14 783
emitowane przez podmioty niefinansowe, obligacje korporacyjne	15 064	14 947
emitowane przez inne podmioty finansowe, w tym:	13 947	239
obligacje emitowane przez GPW	13 880	-
obligacje korporacyjne	67	239
emitowane przez banki, w tym:	1 371	1 724
obligacje BGK	1 361	1 724
Udziały i akcje w innych jednostkach – notowane na giełdach	3 237	10 925
Certyfikaty inwestycyjne	713	-
Prawa poboru	40	-
Razem	277 566	1 311 089
Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2012	31.12.2011
w jednostce dominującej		
obligacje skarbowe	213 650	1 236 644
bony skarbowe	-	50 000
obligacje korporacyjne	33 157	14 900
obligacje komunalne	25 678	14 337
obligacje BGK	1 308	1 686
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	3,11%	4,61%

Na dzień 31 grudnia 2012 roku w portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu nie było aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back wynosiła 643 483 tysięcy PLN.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku w portfelu nie było papierów skarbowych denominowanych w walutach obcych.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	10 565	372	4 234	150 491	50 859	216 521
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	9	8	9 055	17 601	26 673
emitowane przez podmioty niefinansowe	-	24	1 129	13 911	-	15 064
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	-	-	13 947	-	13 947
emitowane przez banki	-	-	-	1 371	-	1 371
Razem	10 565	405	5 371	188 775	68 460	273 576
Na dzień 31 grudnia 2011 roku						
Na dzień 31 grudnia 2011 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	68 317	50 092	501 826	474 429	173 807	1 268 471
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	778	4 623	8 405	977	14 783
emitowane przez podmioty niefinansowe	92	821	620	13 414	-	14 947
emitowane przez inne podmioty finansowe	-	227	-	12	-	239
emitowane przez banki	-	-	-	1 465	259	1 724
Razem	68 409	51 918	507 069	497 725	175 043	1 300 164

18. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne stosowane przez Grupę Kapitałową

W ramach swojej działalności Bank i inne spółki Grupy Kapitałowej wykorzystują różnego typu pochodne instrumenty finansowe służące do celów zarządzania ryzykiem związanym z prowadzoną działalnością. Najczęściej wykorzystywanymi typami instrumentów pochodnych w działalności Grupy Kapitałowej są: IRS, CIRS, FX Swap, FRA, Opcje, Forward. Pozostałe spółki zależne Grupy Kapitałowej mogą zawierać transakcje instrumentami pochodnymi wyłącznie w celu zabezpieczania ryzyka wynikającego z działalności podstawowej danej spółki.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa posiadała następujące typy instrumentów pochodnych:

	31.12.2012		31.12.2011	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty zabezpieczające	498 130	224 373	516 925	342 598
Pozostałe instrumenty pochodne	3 362 431	3 739 725	2 547 808	2 302 683
Razem	3 860 561	3 964 098	3 064 733	2 645 281

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2012 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	Wartości nominalne instrumentów bazowych						Wartość godziwa/bilansowa pochodnych instrumentów finansowych	
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Zobowiązania
Transakcje walutowe								
Swap walutowy (FX Swap)	8 783 322	2 447 344	4 563 639	-	-	15 794 305	109 819	207 538
Zakup walut	4 406 267	1 191 556	2 237 520	-	-	7 835 343	-	-
Sprzedaż walut	4 377 055	1 255 788	2 326 119	-	-	7 958 962	-	-
Forward walutowy (Forward)	1 503 932	1 334 616	2 385 440	241 121	-	5 465 109	33 190	60 742
Zakup walut	753 066	668 651	1 177 926	113 992	-	2 713 635	-	-
Sprzedaż walut	750 866	665 965	1 207 514	127 129	-	2 751 474	-	-
Opcje	1 213 084	1 135 958	3 953 374	2 214 471	-	8 516 887	63 301	61 932
Zakup	614 103	561 159	2 038 053	1 159 517	-	4 372 832	-	-
Sprzedaż	598 981	574 799	1 915 321	1 054 954	-	4 144 055	-	-
Cross Currency (CIRS)	-	3 523 260	16 135 171	25 748 631	17 277 544	62 684 606	357 675	370 043
Zakup	-	1 769 032	8 059 566	12 810 823	8 670 250	31 309 671	-	-
Sprzedaż	-	1 754 228	8 075 605	12 937 808	8 607 294	31 374 935	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	22 668 048	37 253 748	102 885 118	153 416 044	20 043 360	336 266 318	3 221 798	3 183 744
Zakup	11 334 024	18 626 874	51 442 559	76 708 022	10 021 680	168 133 159	-	-
Sprzedaż	11 334 024	18 626 874	51 442 559	76 708 022	10 021 680	168 133 159	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	21 700 000	22 550 000	37 975 000	-	-	82 225 000	74 608	78 693
Zakup	10 400 000	11 000 000	19 775 000	-	-	41 175 000	-	-
Sprzedaż	11 300 000	11 550 000	18 200 000	-	-	41 050 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Inne (w tym na indeks giełdowy)	1 226 253	13 088	5 175	-	-	1 244 516	170	1 406
Zakup	1 016 506	9 316	4 237	-	-	1 030 059	-	-
Sprzedaż	209 747	3 772	938	-	-	214 457	-	-
Razem instrumenty pochodne	57 094 639	68 258 014	167 902 917	181 620 267	37 320 904	512 196 741	3 860 561	3 964 098

Pochodne instrumenty finansowe na dzień 31 grudnia 2011 roku

Wartości nominalne instrumentów bazowych i wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych

	Wartości nominalne instrumentów bazowych						Wartość godziwa/bilansowa pochodnych instrumentów finansowych	
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	Aktywa	Zobowiązania
Transakcje walutowe								
Swap walutowy (FX Swap)	21 083 789	9 126 101	10 647 681	137 381	-	40 994 952	438 331	139 720
Zakup walut	10 609 912	4 618 540	5 346 158	66 712	-	20 641 322	-	-
Sprzedaż walut	10 473 877	4 507 561	5 301 523	70 669	-	20 353 630	-	-
Forward walutowy (Forward)	1 791 631	2 619 474	3 200 974	426 898	-	8 038 977	119 293	56 271
Zakup walut	898 463	1 312 740	1 614 283	213 824	-	4 039 310	-	-
Sprzedaż walut	893 168	1 306 734	1 586 691	213 074	-	3 999 667	-	-
Opcje	1 463 178	3 694 347	5 122 277	3 009 547	-	13 289 349	106 492	70 112
Zakup	737 441	1 862 104	2 647 709	1 845 542	-	7 092 796	-	-
Sprzedaż	725 737	1 832 243	2 474 568	1 164 005	-	6 196 553	-	-
Cross Currency IRS (CIRS)	-	-	6 868 896	35 395 814	2 710 629	44 975 339	419 640	421 039
Zakup	-	-	3 422 487	17 483 131	1 342 072	22 247 690	-	-
Sprzedaż	-	-	3 446 409	17 912 683	1 368 557	22 727 649	-	-
Transakcje stopy procentowej								
Swap na stopę procentową (IRS)	35 442 220	41 119 688	135 027 442	156 039 292	23 222 768	390 851 410	1 941 309	1 925 161
Zakup	17 721 110	20 559 844	67 513 721	78 019 646	11 611 384	195 425 705	-	-
Sprzedaż	17 721 110	20 559 844	67 513 721	78 019 646	11 611 384	195 425 705	-	-
Forward Rate Agreement (FRA)	42 157 000	48 763 000	65 082 000	2 000 000	-	158 002 000	38 117	31 965
Zakup	21 579 000	22 946 000	31 621 000	1 000 000	-	77 146 000	-	-
Sprzedaż	20 578 000	25 817 000	33 461 000	1 000 000	-	80 856 000	-	-
Pozostałe transakcje								
Inne (w tym na indeks giełdowy)	1 682 190	4 114	409 747	36 216	-	2 132 267	1 551	1 013
Zakup	644 005	903	208 859	35 586	-	889 353	-	-
Sprzedaż	1 038 185	3 211	200 888	630	-	1 242 914	-	-
Razem instrumenty pochodne	103 620 008	105 326 724	226 359 017	197 045 148	25 933 397	658 284 294	3 064 733	2 645 281

19. Pochodne instrumenty zabezpieczające

Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2012 roku stosuje następujące rodzaje rachunkowości zabezpieczeń:

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych oraz ryzyka kursowego, z wykorzystaniem transakcji CIRS	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez kredyty hipoteczne denominowane w CHF oraz lokat negocjowanych w PLN, z tytułu zmian referencyjnych stóp procentowych w CHF i PLN, oraz zmian kursu walutowego CHF/PLN w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w PLN o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w EUR o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w CHF o zmiennym oprocentowaniu wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko walutowe i ryzyko stopy procentowej.	Ryzyko stopy procentowej.	Ryzyko stopy procentowej.	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje CIRS, w których Bank płaci kupon oparty o LIBOR 3M CHF, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz PLN.	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę WIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę EURIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.	Transakcje IRS, w których Bank płaci kupon oparty o zmienną stopę LIBOR CHF 3M, a otrzymuje kupon oparty o stałą stopę od kwoty nominalnej, na którą został zawarty.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu w CHF. 2) Portfel krótkoterminowych lokat negocjowanych, łącznie z ich odnawianiem w przyszłości (wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia). Bank desygnując pozycję zabezpieczaną zastosował rozwiązania MSR.39.WS.99C w wersji przyjętej przez Unię Europejską.	Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 3M.	Portfel kredytów w EUR indeksowanych do stopy zmiennej EURIBOR.	Portfel kredytów w CHF indeksowanych do stopy zmiennej LIBOR CHF 3M.
Okresy, w których oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych oraz kiedy należy oczekiwać wywarcia przez nie wpływu na wyniki finansowe	styczeń 2013 – październik 2026	styczeń 2013 – grudzień 2015	styczeń 2013 – czerwiec 2016	styczeń 2013 – lipiec 2016

Na dzień 31 grudnia 2012 i 2011 roku Grupa Kapitałowa Banku nie stosowała zabezpieczenia wartości godziwej.

Wszystkie rodzaje relacji zabezpieczających stosowanych przez Grupę Kapitałową Banku to rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (macro cash flow hedge).

Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Testy wykonywane są z częstotliwością miesięczną.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Wartość godziwa instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych związanych ze stopą procentową i/lub kursem walutowym na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Typ instrumentu:	Wartość bilansowa/wartość godziwa			
	31.12.2012		31.12.2011	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
IRS	256 223	54	175 566	1 643
CIRS	241 907	224 319	341 359	340 955
Razem	498 130	224 373	516 925	342 598

Wartość nominalna instrumentów zabezpieczających w podziale na terminy do realizacji.

Typ instrumentu:	Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2012 roku					
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
IRS w tys. PLN	1 150 000	60 000	1 816 000	360 000	-	3 386 000
IRS						
w tys. PLN	-	-	-	1 929 630	-	1 929 630
w tys. EUR	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS						
w tys. PLN	-	-	-	846 700	-	846 700
w tys. CHF	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS						
w tys. PLN	-	1 196 440	5 095 105	8 084 755	2 010 240	16 386 540
w tys. CHF	-	350 000	1 500 000	2 425 000	575 000	4 850 000

Typ instrumentu:	Wartość nominalna na dzień 31 grudnia 2011 roku					
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
IRS w tys. PLN	-	500 000	5 330 000	526 000	-	6 356 000
IRS						
w tys. PLN	-	-	-	2 084 730	-	2 084 730
w tys. EUR	-	-	-	472 000	-	472 000
IRS						
w tys. PLN	-	-	-	908 325	-	908 325
w tys. CHF	-	-	-	250 000	-	250 000
CIRS						
w tys. PLN	-	-	1 998 315	15 714 023	1 362 488	19 074 826
w tys. CHF	-	-	550 000	4 325 000	375 000	5 250 000

Wartości nominalne przeliczone zostały średnim kursem NBP odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 roku i na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Inne dochody całkowite z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	31.12.2012	31.12.2011
Inne dochody całkowite na początek okresu brutto	447 142	269 042
Zyski odniesione na inne dochody całkowite w okresie	913 761	1 290 334
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym	(1 296 830)	(1 112 234)
- przychody odsetkowe	(870 450)	(814 275)
- wynik z pozycji wymiany	(426 380)	(297 959)
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu brutto	64 073	447 142
Efekt podatkowy	(12 174)	(84 957)
Skumulowane inne dochody całkowite na koniec okresu netto	51 899	362 185
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	7 938	(64 342)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite brutto	(383 069)	178 100
Podatek odroczony z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	72 783	(33 839)
Wpływ w okresie na inne dochody całkowite netto	(310 286)	144 261

20. Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Według wartości bilansowej	31.12.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe	12 629 711	12 467 201
emitowane przez banki centralne, bony pieniężne NBP	9 995 300	8 593 791
emitowane przez Skarb Państwa, w tym:	2 377 883	3 620 515
obligacje skarbowe PLN	1 322 226	1 318 278
bony skarbowe	1 040 863	2 180 148
obligacje skarbowe UAH	14 794	-
obligacje skarbowe EUR	-	122 089
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, w tym:	256 528	252 895
obligacje komunalne EUR	145 343	143 973
obligacje komunalne PLN	111 185	108 922
Razem	12 629 711	12 467 201

Na dzień 31 grudnia 2012 roku w portfelu instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wartość bilansowa aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back wynosiła 850 232 tysięcy PLN.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku w portfelu instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat nie było aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku portfel instrumentów finansowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat obejmował:

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2012	Waluta	31.12.2011	Waluta
bony pieniężne NBP	10 000 000	tysiący złotych	8 600 000	tysiący złotych
bony skarbowe	1 047 510	tysiący złotych	2 196 950	tysiący złotych
obligacje skarbowe w PLN	1 347 927	tysiący złotych	1 361 669	tysiący złotych
obligacje skarbowe w EUR	-	tysiący złotych	110 420	tysiący złotych
obligacje komunalne w EUR	102 205	tysiący złotych	110 420	tysiący złotych
obligacje komunalne w PLN	100 000	tysiący złotych	100 000	tysiący złotych
obligacje skarbowe	35 800	tysiący hrywien	3 128	tysiący hrywien
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	3,81%		4,73%	

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według wartości bilansowej - terminy zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez banki centralne	9 995 300	-	-	-	-	9 995 300
emitowane przez Skarb Państwa	165 002	883 409	7 246	1 322 226	-	2 377 883
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	256 528	256 528
Razem	10 160 302	883 409	7 246	1 322 226	256 528	12 629 711

Na dzień 31 grudnia 2011 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez banki centralne	8 593 791	-	-	-	-	8 593 791
emitowane przez Skarb Państwa	380 714	2 180 148	512 243	547 410	-	3 620 515
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	-	-	-	-	252 895	252 895
Razem	8 974 505	2 180 148	512 243	547 410	252 895	12 467 201

21. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31.12.2012	31.12.2011*
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto, w tym:	150 651 909	147 292 737
sektor finansowy	746 320	1 252 368
gospodarcze, w tym:	746 320	1 252 368
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	93 899
środki Domu Maklerskiego w Funduszu Gwarancyjnym Giełdy oraz depozyt początkowy	8 779	6 891
sektor niefinansowy	142 218 959	140 973 940
gospodarcze, w tym:	47 021 975	45 480 936
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	11 341
mieszkaniowe	72 279 131	71 156 253
konsumpcyjne	22 014 785	24 336 751
dłużne papiery wartościowe **	903 068	-
sektor budżetowy	7 686 630	5 066 429
gospodarcze	6 511 591	5 066 429
dłużne papiery wartościowe **	1 175 039	-
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(6 776 265)	(5 658 243)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	143 875 644	141 634 494

* Dane za rok 2011 dostosowane do porównywalności ze względu na zmianę metodologii m.in. w zakresie prezentacji odsetek.

**Informacja o reklasyfikowanym portfelu papierów dłużnych do portfela kredytów i pożyczek udzielonych klientom znajduje się w Nocie 22 „Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży”.

	31.12.2012	31.12.2011*
Kredyty i pożyczki udzielone klientom		
Wyceniane według metody zindywidualizowanej	8 087 968	6 549 383
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	6 506 653	5 701 547
należności z tytułu leasingu finansowego	134 421	142 150
Bez stwierdzonej utraty wartości, w tym:	1 581 315	847 836
należności z tytułu leasingu finansowego	128 142	89 493
Wyceniane według metody portfelowej	6 939 156	6 095 685
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	6 939 156	6 095 685
należności z tytułu leasingu finansowego	132 185	107 903
Wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	135 624 785	134 647 669
należności z tytułu leasingu finansowego	3 177 631	2 656 595
Kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	150 651 909	147 292 737
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody zindywidualizowanej	(2 707 928)	(2 079 621)
Ze stwierdzoną utratą wartości, w tym:	(2 647 481)	(2 079 621)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(35 164)	(36 180)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody portfelowej, w tym:	(3 516 549)	(2 910 042)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(73 524)	(60 091)
Odpisy na ekspozycje wyceniane według metody grupowej (IBNR), w tym:	(551 788)	(668 580)
odpisy z tytułu utraty wartości na należności leasingowe	(13 456)	(12 102)
Odpisy - razem	(6 776 265)	(5 658 243)
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	143 875 644	141 634 494

*Dane za rok 2011 dostosowane do porównywalności ze względu na zmianę metodologii m.in. w zakresie prezentacji odsetek.

Szczegółowy opis zmian odpisów zaprezentowano w Nocie 10.

Według segmentów klienta	31.12.2012	31.12.2011*
Kredyty i pożyczki udzielone brutto, w tym:	150 651 909	147 292 737
bankowości hipotecznej	64 199 027	63 446 688
korporacyjne	41 113 192	33 946 284
bankowości detalicznej i prywatnej	22 014 784	24 336 752
małych i średnich przedsiębiorstw	16 688 662	17 454 568
klientów rynku mieszkaniowego	6 627 465	7 984 735
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	105 240
pozostałe należności	8 779	18 470
Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	(6 776 265)	(5 658 243)
Kredyty i pożyczki udzielone netto	143 875 644	141 634 494

*Dane za rok 2011 dostosowane do porównywalności ze względu na zmianę metodologii m.in. w zakresie prezentacji odsetek w podziale na segmenty.

W efekcie przeprowadzonej w ciągu 2012 roku resegmentacji klientów małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego do segmentu korporacyjnego wolumeny kredytowe tego segmentu wzrosły odpowiednio o 1 177 153 tysięcy PLN i 1 756 693 tysięcy PLN w stosunku do końca 2011 roku.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości wyniósł 8,9% (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 8,0%), natomiast wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości (wyliczony jako udział odpisów aktualizujących wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom ogółem do wartości bilansowej brutto kredytów z rozpoznaną utratą wartości) wyniósł 50,4 % (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 48,0%).

Na dzień 31 grudnia 2012 roku udział kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 90 dni w stosunku do wartości brutto kredytów i pożyczek wyniósł 6,1% (na dzień 31 grudnia 2011 roku: 4,6%).

Umowy leasingu finansowego

Leasing finansowy – leasingodawca

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność leasingową poprzez spółki z Grupy Bankowego Funduszu Leasingowego SA.

Wartość kwot inwestycji leasingowej brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych dla umów leasingu finansowego wynosiła:

na dzień 31 grudnia 2012 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 462 138	1 262 959	199 179
od 1 roku do 5 lat	2 174 787	1 887 736	287 051
powyżej 5 lat	510 712	421 684	89 028
Razem brutto	4 147 637	3 572 379	575 258
Odpisy z tytułu utraty wartości	(122 144)	(122 144)	-
Razem netto	4 025 493	3 450 235	575 258

Inwestycja leasingowa

Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	3 572 379
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	-

na dzień 31 grudnia 2011 roku

Należności z tytułu leasingu finansowego	Inwestycja leasingowa brutto	Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	Niezrealizowane przychody
Wartość kwot inwestycji leasingowych brutto oraz minimalnych opłat leasingowych należnych			
Należności leasingowe brutto:			
do 1 roku	1 236 555	1 054 102	182 453
od 1 roku do 5 lat	1 858 913	1 593 253	265 660
powyżej 5 lat	432 391	348 786	83 605
Razem brutto	3 527 859	2 996 141	531 718
Odpisy z tytułu utraty wartości	(108 373)	(108 373)	-
Razem netto	3 419 486	2 887 768	531 718

Inwestycja leasingowa

Wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych	2 996 141
w tym niegwarantowane wartości końcowe przypadające leasingodawcy	1 216

22. Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31.12.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	12 049 073	14 325 469
emitowane przez Skarb Państwa	7 902 479	8 679 028
obligacje skarbowe w PLN	7 697 426	8 414 865
obligacje skarbowe w USD	125 253	30 661
obligacje skarbowe w UAH	79 800	220 793
bony skarbowe	-	989
obligacje skarbowe w EUR	-	11 720
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego, obligacje komunalne	2 780 212	3 458 356
emitowane przez podmioty niefinansowe	1 315 490	2 137 215
obligacje korporacyjne w PLN	1 315 490	2 129 507
obligacje korporacyjne w UAH	-	4 946
bony wekslowe	-	2 762
emitowane przez banki, obligacje korporacyjne	50 892	50 870
	(5 536)	(17 944)
Odpisy z tytułu utraty wartości dłużnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży		
obligacje korporacyjne w PLN	(5 536)	(10 236)
obligacje korporacyjne w UAH	-	(4 946)
bony wekslowe	-	(2 762)
Razem dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	12 043 537	14 307 525
Kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży brutto	179 300	88 370
Kapitałowe papiery wartościowe niedopuszczone do publicznego obrotu	129 653	41 025
Kapitałowe papiery wartościowe dopuszczone do publicznego obrotu	49 647	47 345
Odpisy z tytułu utraty wartości kapitałowych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	(17 707)	(2 619)
Razem kapitałowe papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	161 593	85 751
Razem inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży netto	12 205 130	14 393 276

Dłużne papiery wartościowe według wartości nominalnej	31.12.2012	Waluta	31.12.2011	Waluta
obligacje skarbowe PLN	7 461 361	tysiący złotych	8 433 238	tysiący złotych
obligacje komunalne	2 740 590	tysiący złotych	3 402 338	tysiący złotych
obligacje korporacyjne	1 514 084	tysiący złotych	2 316 271	tysiący złotych
obligacje skarbowe EUR	-	tysiący złotych	10 600	tysiący złotych
bony wekslowe	-	tysiący złotych	2 762	tysiący złotych
bony skarbowe	-	tysiący złotych	1 000	tysiący złotych
obligacje skarbowe	213 592	tysiący hrywien	506 456	tysiący hrywien
obligacje skarbowe w USD	325 315	tysiący hrywien	71 908	tysiący hrywien
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych	3,24%		5,23%	

Reklasyfikacja papierów wartościowych

Ze względu na zmianę intencji co do utrzymywania wybranego portfela nieskarbowych papierów wartościowych zakwalifikowanych przy początkowym ujęciu do kategorii dostępne do sprzedaży, w 2012 roku Bank dokonał ich przekwalifikowania do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom. W wyniku reklasyfikacji portfela zmianie uległy zasady wyceny portfela tj. z wyceny do wartości godziwej na wycenę według amortyzowanego kosztu.

Dłużne papiery wartościowe (obligacje komunalne i obligacje korporacyjne) reklasyfikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom według stanu na dzień reklasyfikacji.

Portfel reklasyfikowany w 3 kwartale 2012	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	778 233	807 275	807 275
Obligacje korporacyjne	632 160	632 013	632 013
Razem	1 410 393	1 439 288	1 439 288

Portfel reklasifikowany w 4 kwartale 2012	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	440 950	430 124	430 124
Obligacje korporacyjne	656 630	661 546	661 546
Razem	1 097 580	1 091 670	1 091 670

Dłużne papiery wartościowe (obligacje komunalne i obligacje korporacyjne) reklasifikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredyty i pożyczki udzielone klientom według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Na dzień 31.12.2012 roku	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość bilansowa
Obligacje komunalne	1 163 420	1 169 843	1 172 689
Obligacje korporacyjne	897 040	904 996	901 262
Razem	2 060 460	2 074 839	2 073 951

Objęte reklasifikacją papiery wartościowe prezentowane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji kredyty i pożyczki udzielone klientom.

Zmiana wartości godziwej jaka rozpoznana zostałaby w rachunku zysków i strat i/lub w innych dochodach całkowitych gdyby nie dokonano przekwalifikowania wyniosłaby za okres od daty reklasifikacji do dnia 31 grudnia 2012 roku 10 850 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku średnia efektywna stopa procentowa dla portfela dłużnych papierów wartościowych wynosi 5,758%.

Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży

	2012	2011
Stan na początek okresu	14 393 276	10 219 400
Różnice kursowe	(21 591)	32 339
Zwiększenia	38 667 521	12 021 060
w tym zmiana stanu odpisu (Nota 10)	2 680	(1 346)
Zmniejszenia	(40 907 752)	(7 845 874)
Zmiany wartości godziwej, która odniesiona jest na inne dochody całkowite (Nota 8)	73 676	(33 649)
Stan na koniec okresu	12 205 130	14 393 276

Ryzyko związane z inwestycyjnymi papierami wartościowymi dostępnymi do sprzedaży zostało szerzej opisane w Nocie 52 „Zarządzanie ryzykiem kredytowym”.

Inwestycyjne dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży według terminów zapadalności według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	5 792	58 410	203 120	5 608 719	2 026 438	7 902 479
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	15 057	1 207	179 792	916 763	1 667 393	2 780 212
emitowane przez podmioty niefinansowe	313 747	32 310	108 514	669 685	185 698	1 309 954
emitowane przez banki	-	-	-	-	50 892	50 892
Razem	334 596	91 927	491 426	7 195 167	3 930 421	12 043 537
Na dzień 31 grudnia 2011 roku						
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	135 852	86 232	960 122	5 200 513	2 296 309	8 679 028
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	5 136	7 486	236 506	1 260 119	1 949 109	3 458 356
emitowane przez podmioty niefinansowe	376 277	41 698	53 585	1 464 517	183 194	2 119 271
emitowane przez banki	-	-	-	-	50 870	50 870
Razem	517 265	135 416	1 250 213	7 925 149	4 479 482	14 307 525

23. Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31.12.2012	31.12.2011
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności - dłużne papiery wartościowe		
emitowane przez Skarb Państwa	27 843	-
emitowane przez banki	19 128	-
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	46 971	-
Według wartości nominalnej	31.12.2012	Waluta
obligacje skarbowe	71 138	tysiący hrywien
obligacje korporacyjne	50 000	tysiący hrywien
Średnia rentowność dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa	8,99%	

	2012	2011
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności		
Stan na początek okresu	-	-
Zwiększenia	49 132	-
Różnice kursowe	(2 161)	-
Stan na koniec okresu	46 971	-

Dłużne papiery wartościowe w portfelu utrzymywanym do terminu zapadalności według terminów zapadalności na dzień 31 grudnia 2012 roku według wartości bilansowej

Na dzień 31 grudnia 2012 roku	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy do 1 roku	powyżej 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dłużne papiery wartościowe						
emitowane przez Skarb Państwa	-	-	370	27 473	-	27 843
emitowane przez banki	19 128	-	-	-	-	19 128
Razem	19 128	-	370	27 473	-	46 971

24. Inwestycje w jednostki stowarzyszone i współzależne

a) wartość inwestycji Banku w jednostkach współzależnych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto po dacie nabycia oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2012	31.12.2011
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	5 935	10 665
Cena nabycia	44 371	44 371
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	(27 890)	(33 706)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(10 546)	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	6 113	5 307
Cena nabycia	17 498	17 498
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	(11 385)	(12 191)
Razem	12 048	15 972

b) wartość inwestycji Banku w jednostkach stowarzyszonych (tj. koszt nabycia skorygowany o udział w zmianie aktywów netto oraz odpis z tytułu utraty wartości)

Nazwa jednostki	31.12.2012	31.12.2011
Grupa Bank Pocztowy SA	106 720	106 720
Cena nabycia	146 500	146 500
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	57 428	44 198
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(97 208)	(83 978)
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-
Cena nabycia	1 500	1 500
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	3 972	3 475
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	(5 472)	(4 975)
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	443	427
Cena nabycia	29	29
Zmiana z tytułu wyceny metodą praw własności	414	398
Razem	107 163	107 147

Skrócone informacje o jednostkach stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk netto	% udziałów
31.12.2012					
Grupa Bank Pocztowy SA	7 132 308	6 755 187	589 264	45 386	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	19 770	129	403	1 493	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 976	1 828	12 587	1 180	22,31
Razem	7 156 054	6 757 144	602 254	48 059	X
31.12.2011					
Grupa Bank Pocztowy SA	5 215 801	4 889 578	457 671	29 555	25,0001
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	17 666	137	513	18	33,33
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	3 874	1 833	12 459	1 109	22,31
Razem	5 237 341	4 891 548	470 643	30 682	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe Banku Poczowego SA pochodzą ze sprawozdań skonsolidowanych sporządzonych według MSSF/MSR. Dane pozostałych spółek pochodzą ze sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami, a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane za 2011 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

Skrócone informacje o jednostkach współzależnych wykazywanych metodą praw własności

Nazwa jednostki	Wartość aktywów	Wartość zobowiązań	Wartość przychodów	Zysk/Strata netto	% udziałów
31.12.2012					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	115 291	97 902	22 391	1 942	41,44
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	308 123	269 118	50 108	15 871	49,43
Razem	423 414	367 020	72 499	17 813	X
31.12.2011					
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	122 181	107 918	22 272	(11 314)	41,44
Grupa CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	313 685	290 102	49 846	(48 450)	49,43
Razem	435 866	398 020	72 118	(59 764)	X

Zaprezentowane w tabeli dane finansowe spółki Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o. oraz Grupy Centrum Haffnera Sp. z o.o. pochodzą ze sprawozdań sporządzonych zgodnie z polskimi zasadami rachunkowości. Zgodnie z szacunkami Grupy Kapitałowej, różnice między wyżej wymienionymi sprawozdaniami a sprawozdaniami finansowymi sporządzonymi według MSSF/MSR nie są istotne dla skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej. Dane obu spółek za 2011 rok pochodzą ze sprawozdań zbadanych przez biegłego rewidenta.

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku wszystkie jednostki stowarzyszone i współzależne są wykazywane metodą praw własności.

	2012	2011
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na początek okresu	107 147	131 652
Zmiana utraty wartości inwestycji	(13 727)	(28 815)
Udział w zyskach i stratach	12 403	5 655
Udział w innych dochodach całkowitych jednostki stowarzyszonej	1 587	(1 233)
Wyplacone dywidendy	(247)	(112)
Wartość inwestycji w jednostkach stowarzyszonych na koniec okresu	107 163	107 147

W 2012 roku Grupa Kapitałowa zwiększyła odpis aktualizujący wartość akcji Banku Poczтового SA o kwotę 13 230 tysięcy PLN oraz zwiększyła o 497 tysięcy PLN odpis aktualizujący wartość udziałów Poznańskiego Funduszu Porąceń Kredytowych Sp. z o.o.

	2012	2011
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na początek okresu	15 972	41 279
Udział w zyskach i stratach	6 622	(25 307)
Zmiana utraty wartości inwestycji	(10 546)	-
Wartość inwestycji w jednostkach współzależnych na koniec okresu	12 048	15 972

W 2012 roku Grupa Kapitałowa utworzyła odpis aktualizujący wartość udziałów Centrum Haffnera Sp. z o.o. w wysokości 10 546 tysięcy PLN. Odpis z tytułu utraty wartości udziałów Centrum Haffnera Sp. z o.o. został utworzony na podstawie oszacowania wartości użytkowej udziałów Spółki wyliczonej w oparciu o model zdyskontowanych przepływów finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku jednostka dominująca nie posiadała udziału w zobowiązaniach warunkowych jednostek stowarzyszonych nabytych wspólnie z innym inwestorem.

W 2012 roku PKO Bank Polski SA nie dokonywał bezpośrednich inwestycji w jednostki współzależne i stowarzyszone.

25. Zapasy

Wartość bilansowa zapasów według rodzaju*	31.12.2012	31.12.2011
Inwestycje budowlane do sprzedaży	317 593	216 851
Produkcja w toku - inwestycje budowlane	154 056	271 709
Towary	104 739	102 412
Materiały	8 650	8 962
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	(31 504)	(33 088)
Razem	553 534	566 846

* Pozycja zawiera głównie środki poniesione na budowę nieruchomości przez Spółki Grupy Kapitałowej zajmujące się działalnością deweloperską.

26. Wartości niematerialne

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	-	-	2 417	-	2 417
Zakupy	-	12 191	-	349 803	361 994
Sprzedaż i likwidacja	-	(209)	-	-	(209)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	(314)	(7 328)	(3 695)	(11 337)
Wpływ różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	(2 149)	-	(10)	(2 159)
Transfery	-	203 647	-	(203 647)	-
Amortyzacja	-	(227 346)	-	(4 574)	(231 920)
Pozostałe zmiany wartości	-	9 843	-	5 363	15 206
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 486	1 446 356	222 438	261 720	1 934 000
Na dzień 1 stycznia 2012 roku (na początek okresu)					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 859 020	344 865	224 958	3 432 329
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 408 327)	(117 516)	(106 478)	(1 632 321)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008
Na dzień 31 grudnia 2012 roku (na koniec okresu)					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 805 760	346 993	369 780	3 526 019
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 359 404)	(124 555)	(108 060)	(1 592 019)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 446 356	222 438	261 720	1 934 000

Istotną wartością niematerialną z punktu widzenia Grupy Kapitałowej Banku są nakłady poniesione na Zintegrowany System Informatyczny (ZSI). Łączna wartość nakładów poniesionych na ZSI w latach 2003–2012 wyniosła 1 198 341 tysięcy PLN (odpowiednio za lata 2003–2011 wyniosła 1 134 893 tysiące PLN).

Wartość bilansowa netto ZSI na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosiła 709 428 tysięcy PLN. Przewidywany okres eksploatacji systemu został określony na 17 lat. Na dzień 31 grudnia 2012 pozostały okres użytkowania wynosi 11 lat.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Koszty prac rozwojowych	Oprogramowanie	Wartość firmy nabyta w wyniku połączenia jednostek gospodarczych (w tym wartość firmy jednostek zależnych)	Inne, w tym nakłady	Ogółem
Wartość bilansowa netto na początek okresu	3 486	1 279 303	229 740	289 508	1 802 037
Objęcie kontroli w jednostce zależnej	-	-	170	-	170
Zakupy	-	16 226	-	192 367	208 593
Sprzedaż i likwidacja	-	(659)	-	(558)	(1 217)
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-	-	(2 561)	-	(2 561)
Wpływ różnic kursowych z przeliczenia działalności jednostek zagranicznych na walutę prezentacji	-	2 363	-	-	2 363
Transfery	-	358 071	-	(358 071)	-
Amortyzacja	-	(206 598)	-	(4 474)	(211 072)
Pozostałe zmiany wartości	-	1 987	-	(292)	1 695
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008
Na dzień 1 stycznia 2011 roku (na początek okresu)					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 479 718	344 695	397 155	3 225 054
Skumulowana amortyzacja i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 200 415)	(114 955)	(107 647)	(1 423 017)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 279 303	229 740	289 508	1 802 037
Na dzień 31 grudnia 2011 roku (na koniec okresu)					
Cena nabycia (wartość bilansowa brutto)	3 486	2 859 020	344 865	224 958	3 432 329
Umorzenie i odpis aktualizujący z tytułu trwałej utraty wartości	-	(1 408 327)	(117 516)	(106 478)	(1 632 321)
Wartość bilansowa netto	3 486	1 450 693	227 349	118 480	1 800 008

Grupa Kapitałowa wytworzyła patenty i licencje we własnym zakresie w kwocie 924 tysięcy PLN. W okresie od 1 stycznia 2012 roku do 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa poniosła nakłady inwestycyjne związane z nabyciem środków trwałych i wartości niematerialnych w kwocie 840 321 tysięcy PLN (w okresie od 1 stycznia 2011 roku do 31 grudnia 2011 roku 493 314 tysięcy PLN).

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku oraz dnia 31 grudnia 2011 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Poniżej przedstawiono wartość firmy netto ujętą w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Wartość firmy netto	31.12.2012	31.12.2011
PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	149 564	149 564
PKO BP BANKOWY Powszechne Towarzystwo Emerytalne SA	51 158	51 158
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp.k.*	13 931	18 672
Wartość firmy związana z aktywami przejętymi od spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.	7 785	7 785
Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.	-	170
Razem	222 438	227 349

* Spółka powstała w wyniku przekształcenia spółki PKO BP Inwestycje - Nowy Wilanów Sp. z o.o.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku Grupa Kapitałowa przeprowadziła obowiązkowe testy na utratę wartości firmy zgodnie z modelami opracowanymi na podstawie wytycznych zawartych w MSR 36 z uwzględnieniem specyfiki działalności poszczególnych spółek, przy czym test na utratę wartości firmy spółki PKO BP BANKOWY PTE SA został przeprowadzony z wykorzystaniem metody *embedded value*, według której ustalono wartość użytkową udziału PKO Banku Polskiego SA, a test na utratę wartości firmy związanej z aktywami przejętymi od spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. został przeprowadzony w oparciu o wycenę wartości godziwej przejętej nieruchomości jako ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego wartość firmy została przypisana.

W wyniku testów utworzono odpis z tytułu utraty wartości w pełnej wysokości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia udziałów spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje Sp. z o.o. oraz nabycia w 2012 roku udziałów spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością (2 172 tysiące PLN) i spółki Finansowa Kompania „Idea Kapital” Sp. z o.o. (289 tysięcy PLN).

Jednocześnie konsekwentnie jak w latach ubiegłych rozpoznano odpis z tytułu utraty wartości firmy powstałej w wyniku nabycia udziałów spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością - Nowy Wilanów Sp. k. w wysokości 4 741 tysięcy PLN, tj. proporcjonalnie do zbytej części ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których wartość firmy została przypisana (tj. etapu projektu rozumianego jako wyodrębniony budynek lub zespół budynków wielomieszkalnych budowanych przez Spółkę).

27. Rzeczowe aktywa trwałe

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 514 959	2 262 764	89 587	149 975	793	437 268	5 455 346
Zwiększenia, w tym:	54 744	17 439	19 787	431 623	-	1 240	524 833
Nabycie i inne zmiany	12 742	17 439	19 787	431 623	-	1 240	482 831
Różnice kursowe	-	-	-	-	-	-	-
Inne	42 002	-	-	-	-	-	42 002
Zmniejszenia, w tym:	(81 291)	(196 628)	(24 589)	(11 913)	-	(32 931)	(347 352)
Likwidacja i sprzedaż	(69 953)	(176 080)	(5 568)	(481)	-	(28 775)	(280 857)
Różnice kursowe	(11 338)	(7 909)	(599)	(1 045)	-	(3 479)	(24 370)
Inne	-	(12 639)	(18 422)	(10 387)	-	(677)	(42 125)
Transfery z nakładów na środki trwałe	102 983	121 136	805	(300 346)	-	75 422	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 591 395	2 204 711	85 590	269 339	793	480 999	5 632 827
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(823 477)	(1 702 942)	(26 292)	-	(545)	(354 385)	(2 907 641)
Zwiększenia, w tym:	(77 062)	(192 224)	(14 268)	-	(11)	(29 984)	(313 549)
Amortyzacja okresu	(72 882)	(192 224)	(14 268)	-	(11)	(29 984)	(309 369)
Inne	(4 180)	-	-	-	-	-	(4 180)
Zmniejszenia, w tym:	21 921	185 038	16 075	-	1	29 868	252 903
Likwidacja i sprzedaż	18 065	165 519	4 865	-	-	27 209	215 658
Klasyfikacja do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	1 922	-	-	-	-	-	1 922
Różnice kursowe	1 934	4 523	417	-	-	1 988	8 862
Inne	-	14 996	10 793	-	1	671	26 461
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(878 618)	(1 710 128)	(24 485)	-	(555)	(354 501)	(2 968 287)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(143)	(95)	(951)	(5 199)	-	-	(6 388)
Zwiększenia, w tym:	(10 874)	(206)	(638)	-	-	(34)	(11 752)
Inne	(10 874)	(206)	(638)	-	-	(34)	(11 752)
Zmniejszenia, w tym:	3 332	-	306	525	-	34	4 197
Inne	3 332	-	306	525	-	34	4 197
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(7 685)	(301)	(1 283)	(4 674)	-	-	(13 943)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 691 339	559 727	62 344	144 776	248	82 883	2 541 317
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 705 092	494 282	59 822	264 665	238	126 498	2 650 597

Wartość pozabilansowa maszyn i urządzeń użytkowanych na dzień 31 grudnia 2012 roku na mocy umów leasingu operacyjnego oraz umów dzierżawy z opcją zakupu wynosiła 56 155 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 54 037 tysięcy PLN). W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku oraz dnia 31 grudnia 2011 roku nie występowały ograniczenia prawa dotyczące tytułu prawnego Grupy Kapitałowej do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ POWSZECHNEJ KASY OSZCZĘDNOŚCI
BANKU POLSKIEGO SPÓŁKI AKCYJNEJ ZA ROK ZAKOŃCZONY
31 GRUDNIA 2012 ROKU (W TYSIĄCACH ZŁOTYCH)

Bank Polski

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Środki trwałe w budowie	Nieruchomości inwestycyjne	Inne	Ogółem
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na początek okresu	2 485 233	2 314 537	79 982	113 268	793	452 619	5 446 432
Zwiększenia, w tym:	25 752	52 077	33 247	230 766	-	8 242	350 084
Nabywanie i inne zmiany	11 644	22 739	32 547	229 491	-	3 940	300 361
Różnice kursowe	14 108	9 584	700	1 275	-	4 302	29 969
Inne	-	19 754	-	-	-	-	19 754
Zmniejszenia, w tym:	(35 898)	(202 465)	(26 893)	(45 384)	-	(30 530)	(341 170)
Likwidacja i sprzedaż	(24 612)	(202 465)	(4 351)	(11)	-	(28 423)	(259 862)
Inne	(4 958)	-	(22 542)	(45 373)	-	(2 107)	(74 980)
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	(6 328)	-	-	-	-	-	(6 328)
Transfery z nakładów na środki trwałe	39 872	98 615	3 251	(148 675)	-	6 937	-
Wartość brutto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	2 514 959	2 262 764	89 587	149 975	793	437 268	5 455 346
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(761 303)	(1 711 094)	(32 279)	-	(534)	(346 343)	(2 851 553)
Zwiększenia, w tym:	(80 628)	(192 268)	(14 018)	-	(11)	(34 711)	(321 636)
Amortyzacja okresu	(76 289)	(186 931)	(13 521)	-	(11)	(32 337)	(309 089)
Różnice kursowe	(2 346)	(5 337)	(497)	-	-	(2 374)	(10 554)
Inne	(1 993)	-	-	-	-	-	(1 993)
Zmniejszenia, w tym:	18 454	200 420	20 005	-	-	26 669	265 548
Likwidacja i sprzedaż	15 684	198 806	3 049	-	-	25 358	242 897
Inne	777	1 614	16 956	-	-	1 311	20 658
Transfery z środków trwałych na aktywa przeznaczone do sprzedaży	1 993	-	-	-	-	-	1 993
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(823 477)	(1 702 942)	(26 292)	-	(545)	(354 385)	(2 907 641)
Odpisy aktualizujące na początek okresu	(1 133)	(55)	-	(17 246)	-	-	(18 434)
Zwiększenia, w tym:	(16)	(42)	(951)	(5 199)	-	-	(6 208)
Inne	(16)	(42)	(951)	(5 199)	-	-	(6 208)
Zmniejszenia, w tym:	1 006	2	-	17 246	-	-	18 254
Inne	1 006	2	-	17 246	-	-	18 254
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	(143)	(95)	(951)	(5 199)	-	-	(6 388)
Wartość bilansowa netto na początek okresu	1 722 797	603 388	47 703	96 022	259	106 276	2 576 445
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 691 339	559 727	62 344	144 776	248	82 883	2 541 317

W 2012 roku Grupa Kapitałowa otrzymała odszkodowanie od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utraty rzeczowych aktywów trwałych w kwocie 14 755 tysięcy PLN ujęte w rachunku zysków i strat. W 2011 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała istotnych odszkodowań od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utraty rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat.

Leasing operacyjny-leasingodawca

Na dzień sporządzenia sprawozdania przyszłe należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynikających z umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Łączna kwota przyszłych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego	31.12.2012	31.12.2011
Dla okresu:		
do 1 roku	7 176	11 172
od 1 roku do 5 lat	6 449	20 988
powyżej 5 lat	52	12 531
Razem	13 677	44 691

Do umów leasingu operacyjnego, gdzie Grupa Kapitałowa jest leasingodawcą, przeciętny okres trwania umowy wynosi z reguły od 36 do 44 miesięcy. Leasingobiorca ponosi koszty serwisu oraz ubezpieczeń.

Na dzień sporządzenia sprawozdania aktywa oddane w leasing na podstawie leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

Środki transportu oddane w leasing operacyjny	2012	2011
Wartość brutto na początek okresu	23 538	22 321
Zmiany w okresie	(7 767)	1 217
Wartość brutto na koniec okresu	15 771	23 538
Umorzenie na początek okresu	(7 667)	(8 343)
Amortyzacja za okres	(4 347)	(6 025)
Inne zmiany umorzenia	6 734	6 701
Umorzenie na koniec okresu	(5 280)	(7 667)
Wartość netto	10 491	15 871

Nieruchomości oddane w leasing operacyjny	2012	2011
Wartość brutto na początek okresu	9 107	2 327
Zmiany w okresie	(2 263)	6 780
Wartość brutto na koniec okresu	6 844	9 107
Umorzenie na początek okresu	(263)	(253)
Amortyzacja za okres	(97)	(48)
Inne zmiany umorzenia	(44)	38
Umorzenie na koniec okresu	(404)	(263)
Odpis aktualizujący na początek okresu	-	-
Odpis aktualizujący ujęty w okresie	(1 134)	-
Odpis aktualizujący odwrócony w okresie	-	-
Odpis aktualizujący na koniec okresu	(1 134)	-
Wartość netto	5 306	8 844

28. Inne aktywa

	31.12.2012	31.12.2011
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	223 414	209 379
Rozrachunki z tytułu transakcji zrealizowanych przy użyciu kart	426 893	161 552
Rozliczenie instrumentów finansowych	123 077	143 845
Należności od odbiorców	106 851	87 995
Należności z tytułu innych operacji z podmiotami finansowymi i niefinansowymi	59 282	26 538
Należności i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	25 453	1 730
Należności z tytułu nierozliczonych transakcji instrumentami pochodnymi	8 451	6 134
Należności od budżetu z tytułu prowadzonej przez Bank dystrybucji opłaty sądowej	8 412	3 350
Inne*	72 296	96 747
Razem	1 054 129	737 270
w tym aktywa finansowe **	758 419	431 144

* W pozycji „Inne” znajdują się m.in.: „Należności z zakresu gospodarki własnej”, „Należności z tytułu prowizji i opłat”, „Należności z tytułu kaucji i wadium”.

** Do aktywów finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Innych aktywów”, z wyjątkiem pozycji „Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów” oraz „Inne”.

29. Zobowiązania wobec Banku Centralnego

	31.12.2012	31.12.2011
Do 1 miesiąca	3 128	3 454
Razem	3 128	3 454

30. Zobowiązania wobec banków

	31.12.2012	31.12.2011
Otrzymane kredyty i pożyczki	2 542 361	4 360 878
Depozyty banków	1 086 956	1 372 635
Rachunki bieżące	72 676	422 707
Inne depozyty z rynku pieniężnego	31 954	82 944
Razem	3 733 947	6 239 164

31. Zobowiązania wobec klientów

	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania wobec ludności	110 866 422	104 183 094
Depozyty terminowe	63 517 469	55 523 745
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	47 143 802	48 187 307
Inne depozyty z rynku pieniężnego	205 151	472 042
Zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych	31 868 251	38 468 560
Depozyty terminowe	17 171 300	23 949 758
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	11 621 112	11 399 925
Otrzymane kredyty i pożyczki	1 557 653	1 988 013
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	851 416	644 005
Inne depozyty z rynku pieniężnego	666 770	486 859
Zobowiązania wobec jednostek budżetowych	3 458 897	3 822 243
Środki na rachunkach bieżących i depozyty O/N	2 870 735	2 241 333
Depozyty terminowe	562 397	1 516 981
Inne depozyty z rynku pieniężnego	25 765	63 929
Razem	146 193 570	146 473 897

Według segmentu klienta	31.12.2012	31.12.2011*
Zobowiązania wobec klientów, w tym:		
bankowości detalicznej i prywatnej	106 538 784	100 716 862
korporacyjne	23 586 602	28 560 356
małych i średnich przedsiębiorstw	9 008 039	9 136 857
klientów rynku mieszkaniowego	4 651 076	5 422 557
otrzymane kredyty i pożyczki	1 557 653	1 988 013
transakcje z przyrzeczeniem odkupu	851 416	644 005
pozostałe zobowiązania	-	5 247
Razem	146 193 570	146 473 897

*dane za rok 2011 dostosowane do porównywalności ze względu na zmianę metodologii m.in. w zakresie prezentacji odsetek w podziale na segmenty.

W efekcie przeprowadzonej w ciągu 2012 roku resegmentacji klientów małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów rynku mieszkaniowego do segmentu korporacyjnego wolumeny depozytowe tego segmentu wzrosły w stosunku do końca 2011 roku odpowiednio o 22 233 tysięcy PLN i 313 960 tysięcy PLN.

32. Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania z tytułu emisji		
Instrumenty finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	9 902 161	7 596 164
obligacje wyemitowane przez PKO Finance AB	9 169 937	4 476 996
obligacje wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	497 283	2 929 973
obligacje wyemitowane przez BFL SA	234 941	189 195
Instrumenty finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - bankowe papiery wartościowe wyemitowane przez PKO Bank Polski SA	368 622	175 615
Razem	10 270 783	7 771 779

	31.12.2012	31.12.2011
Zobowiązania z tytułu emisji o okresie spłaty:		
do 1 miesiąca	14 960	9 957
od 1 miesiąca do 3 miesięcy	754 928	3 109 211
od 3 miesięcy do 1 roku	225 156	41 311
od 1 roku do 5 lat*	5 990 368	4 611 300
powyżej 5 lat**	3 285 371	-
Razem	10 270 783	7 771 779

* Na dzień 31 grudnia 2012 roku istotne pozycje zobowiązań z tytułu emisji stanowiły euroobligacje w wartości nominalnej 800 000 tysięcy EUR oraz obligacje w wartości nominalnej 750 000 tysięcy CHF (na dzień 31 grudnia 2011 roku odpowiednio euroobligacje w wartości nominalnej 800 000 tysięcy EUR oraz obligacje w wartości nominalnej 250 000 tysięcy CHF).

** Na dzień 31 grudnia 2012 roku istotne pozycje zobowiązań z tytułu emisji stanowiły euroobligacje w wartości nominalnej 50 000 tysięcy EUR oraz obligacje w wartości nominalnej 1 000 000 tysięcy USD.

W 2012 roku Bank wyemitował bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 5 983 075 tysięcy PLN, klasyfikowane odpowiednio jako zobowiązania desygnowane do wyceny do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat zgodnie z MSR 39.11A ppkt. a oraz wyceniane według zamortyzowanego kosztu. W 2012 roku zostały umorzone bankowe papiery wartościowe i obligacje bankowe o wartości nominalnej 8 251 390 tysięcy PLN.

W 2012 roku BFL SA wyemitował obligacje o wartości nominalnej 1 455 000 tysięcy PLN oraz wykupił obligacje o wartości nominalnej 1 405 000 tysięcy PLN. Na dzień 31 grudnia 2012 roku zadłużenie Spółki z tytułu emisji obligacji wynosiło w wartości nominalnej 395 000 tysięcy PLN, z czego zadłużenie wobec Banku wynosiło w wartości nominalnej 158 160 tysięcy PLN.

W 2012 roku PKO Finance AB wyemitowało obligacje w CHF w wartości nominalnej 500 000 tysięcy CHF, obligacje w EUR w wartości nominalnej 50 000 tys. EUR oraz obligacje w USD w wartości nominalnej 1 000 000 tys. USD.

33. Zobowiązania podporządkowane

Dnia 14 września 2012 roku Bank wyemitował obligacje podporządkowane o dziesięcioletnim terminie wykupu, z prawem dla Banku do dokonania przedterminowego wykupu wszystkich papierów dłużnych z tego programu, w terminie 5 lat od daty emisji. Wartość nominalna obligacji wynosi 1 600 700 tysięcy PLN. Środki uzyskane z nowej emisji zostały za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego przeznaczone na podwyższenie funduszy uzupełniających Banku.

W dniu 18 września 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na zrealizowanie przez Bank przedterminowego wykupu (opcja call) wszystkich obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 1 600 700 tysięcy PLN wyemitowanych przez Bank w dniu 30 października 2007 roku o pierwotnym terminie zapadalności 30 października 2017 roku. W dniu 30 października 2012 roku PKO Bank Polski SA dokonał przedterminowego wykupu i umorzenia wszystkich obligacji podporządkowanych o łącznej wartości nominalnej 1 600 700 tysięcy PLN, wyemitowanych przez PKO Bank Polski SA w ramach emisji z 2007 roku.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku

Zobowiązania podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	6,60%	14.09.2022	1 631 256

Na dzień 31 grudnia 2011 roku

Zobowiązania podporządkowane	Wartość nominalna	Waluta	Stopa procentowa (%)	Termin zapadalności/wykupu	Stan zobowiązania
Obligacje podporządkowane	1 600 700	PLN	5,92%	30.10.2017	1 614 377

Zmiana stanu zobowiązań podporządkowanych

	2012	2011
Stan na początek okresu	1 614 377	1 611 779
Zwiększenia (z tytułu):	1 713 482	87 125
emisji	1 600 700	-
odsetek naliczonych	112 782	87 125
Zmniejszenia (z tytułu):	(1 696 603)	(84 527)
wykupu	(1 600 700)	-
spłaty odsetek	(95 342)	(84 527)
inne	(561)	-
Stan zobowiązań podporządkowanych na koniec okresu	1 631 256	1 614 377

34. Pozostałe zobowiązania

	31.12.2012	31.12.2011
Koszty do zapłacen	376 150	291 040
Przychody pobierane z góry	366 410	305 372
Inne zobowiązania (z tytułu):	1 315 147	1 854 351
rozliczenia międzybankowe	280 633	580 998
zobowiązania wobec dostawców	219 711	195 740
zobowiązania w zakresie działalności inwestycyjnej i gospodarki własnej	197 695	182 964
zobowiązania i rozliczenia z tytułu obrotu papierami wartościowymi	148 572	279 204
rozliczenia publiczno-prawne	107 821	147 009
zobowiązania z tytułu działalności dewizowej	81 306	140 546
zobowiązania z tytułu kart płatniczych	78 353	27 981
rozliczenia instrumentów finansowych	59 547	82 861
zobowiązania z tytułu oprocentowania odsetek przejściowo wykupionych z budżetu	26 599	21 764
zobowiązania wobec instytucji ubezpieczeniowych	19 554	24 821
rozliczenie zakupu maszyn i urządzeń oraz materiałów, robót i usług dotyczących budowy środków trwałych i działalności inwestycyjnej	19 236	10 265
zobowiązania z tytułu operacji z podmiotami finansowymi i niefinansowymi	18 391	11 949
zobowiązania wobec UOKiK	16 597	16 597
zobowiązania z tytułu sprzedaży znaków wartościowych	11 816	12 626
pozostałe*	29 316	119 026
Razem	2 057 707	2 450 763
w tym zobowiązania finansowe **	1 554 160	1 879 356

* Pozycja „pozostałe” obejmuje m.in. zobowiązania z tytułu kaucji i wadium.

** Do zobowiązań finansowych zaliczono wszystkie pozycje „Pozostałych zobowiązań” z wyjątkiem pozycji „Przychody pobierane z góry”, „Rozliczenia publiczno-prawne” oraz „Pozostałe”.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała zobowiązań, w przypadku których nie wywiązywałaby się z płatności wynikających z zawartych umów.

35. Rezerwy

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2012 roku, w tym:	3 638	428 299	111 970	75 257	619 164
Rezerwa krótkoterminowa	3 638	38 232	111 970	75 257	229 097
Rezerwa długoterminowa	-	390 067	-	-	390 067
Utworzenie/aktualizacja rezerw	3 825	51 425	250 422	25 229	330 901
Rozwiązanie rezerw	(583)	(48 505)	(150 859)	(25 801)	(225 748)
Wykorzystanie rezerw	(798)	(9)	-	(2 371)	(3 178)
Różnice kursowe	-	-	(12)	-	(12)
Inne zmiany i reklasyfikacje	(1)	-	(517)	-	(518)
Stan na dzień 31 grudnia 2012 roku, w tym:	6 081	431 210	211 004	72 314	720 609
Rezerwa krótkoterminowa	6 081	36 233	145 066	72 314	259 694
Rezerwa długoterminowa	-	394 977	65 938	-	460 915

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 57 655 tysięcy PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 5 502 tysięcy PLN.

Za rok zakończony dnia 31 grudnia 2011 roku	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na świadczenia emerytalno - rentowe oraz nagrody jubileuszowe	Rezerwa na udzielone zobowiązania i gwarancje	Inne rezerwy*	Razem
Stan na dzień 1 stycznia 2011 roku, w tym:	7 479	411 792	82 320	82 099	583 690
Rezerwa krótkoterminowa	7 479	29 628	82 320	82 023	201 450
Rezerwa długoterminowa	-	382 164	-	76	382 240
Utworzenie/aktualizacja rezerw	399	36 257	168 270	8 656	213 582
Rozwiązanie rezerw	(4 126)	(19 750)	(138 905)	(13 224)	(176 005)
Wykorzystanie rezerw	(114)	-	-	(2 274)	(2 388)
Różnice kursowe	-	-	24	-	24
Inne zmiany i reklasyfikacja	-	-	261	-	261
Stan na dzień 31 grudnia 2011 roku, w tym:	3 638	428 299	111 970	75 257	619 164
Rezerwa krótkoterminowa	3 638	38 232	111 970	75 257	229 097
Rezerwa długoterminowa	-	390 067	-	-	390 067

* Pozycja „Inne rezerwy” obejmuje m.in. rezerwę restrukturyzacyjną w kwocie 63 636 tysięcy PLN oraz rezerwę na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności w kwocie 3 946 tysięcy PLN.

Rezerwy na sprawy sporne utworzone zostały w wysokości oczekiwanych wpływów korzyści ekonomicznych.

POZOSTAŁE NOTY

36. Przeniesienia aktywów finansowych

Grupa Kapitałowa Banku może zawierać transakcje, w których dokonuje przekazania aktywów finansowych na rzecz podmiotów trzecich w odniesieniu do których może dokonać wyłączenia ze sprawozdania z sytuacji finansowej tych składników aktywów finansowych w całości lub w części. Zasady wyłączenia składników aktywów finansowych określone zostały w Nocie 2.6.3 „Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej instrumentów finansowych”.

Przeniesione aktywa finansowe, które są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w całości ale Grupa Kapitałowa Banku utrzymuje zaangażowanie w tych aktywach

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa Banku nie posiadała przeniesionych aktywów finansowych, które są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego w całości ale Grupa Kapitałowa Banku utrzymuje zaangażowanie w tych aktywach.

Przeniesione aktywa finansowe, które nie są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Do aktywów finansowych, których Grupa Kapitałowa Banku nie wyłącza ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego należy zaliczyć aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu transakcji sell-buy-back (obligacje skarbowe).

Wartości bilansowe przeniesionych aktywów finansowych i powiązanych z nimi zobowiązań oraz ich wartości godziwe na dzień 31 grudnia 2012 oraz 2011 roku kształtowały się następująco:

Wartość bilansowa/wartość godziwa	31.12.2012	31.12.2011
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	643 483
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	850 232	-
Zobowiązania z tytułu sell-buy-back	851 416	644 005
Pozycja netto	(1 184)	(522)

37. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Grupa Kapitałowa Banku posiada następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych z tytułu:

37.1. Zobowiązania z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych

Zabezpieczenie rozliczeń z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych stanowią środki na lokatach w bankach. Wartość tych aktywów na dzień 31 grudnia 2012 roku wyniosła 543 260 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku 435 957 tysięcy PLN).

37.2. Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych

Grupa Kapitałowa Banku tworzy Fundusz Ochrony Środków Gwarantowanych zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (t. jedn. Dz. U. z 2009 roku Nr 84, poz. 711, z późniejszymi zmianami).

	31.12.2012	31.12.2011
Wartość funduszu	798 974	535 226
Wartość nominalna zabezpieczenia	850 000	565 000
Rodzaj zabezpieczenia	obligacje skarbowe	obligacje skarbowe
Termin wykupu zabezpieczenia	25.01.2015	25.01.2021
Wartość bilansowa zabezpieczenia	873 707	555 135

Wartość aktywów na pokrycie Funduszu Ochrony Środków Gwarantowanych stanowią obligacje skarbowe z terminem wykupu zapewniającym zabezpieczenie wartości bilansowej przez okres określony ustawą. Fundusz jest powiększany lub pomniejszany w dniu 1 lipca każdego roku odpowiednio do wysokości sumy stanowiącej podstawę obliczenia kwoty rezerwy obowiązkowej.

37.3. Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych

Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenia wykonywanych przez Dom Maklerski PKO BP SA operacji papierami wartościowymi są zdeponowane w KDPW SA w ramach Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych.

	31.12.2012	31.12.2011
Fundusz Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych	6 661	3 923

Każdy uczestnik bezpośredni, który posiada status uczestnika rozliczającego zobowiązany jest do dokonania wpłaty do funduszu rozliczeniowego gwarantującego rozliczanie transakcji giełdowych objętych tym funduszem. Wysokość wpłat uzależniona jest od wartości obrotu danego uczestnika i jest codziennie aktualizowana przez KDPW SA.

Ponadto jednostka konsolidowana metodą pełną KREDOBANK SA, posiadała następujące aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań własnych:

	31.12.2012	31.12.2011
Obligacje Ministerstwa Finansów Ukrainy stanowiące zabezpieczenie pożyczki otrzymanej od Narodowego Banku Ukrainy		
wartość w tysiącach hrywien	3 548	-
równowartość w tysiącach złotych	1 357	-

38. Zobowiązania warunkowe

Programy papierów wartościowych objęte subemisją (maksymalne zobowiązanie Banku do objęcia papierów wartościowych):

Emitent papierów wartościowych z gwarancją przejęcia emisji	Rodzaj gwarantowanych papierów wartościowych	Zobowiązania pozabilansowe gwarancyjne	Okres obowiązywania umowy	Rodzaj subemisji
Stan na dzień 31 grudnia 2012				
Spółka A	obligacje korporacyjne	1 633 000	15.06.2017	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka B	obligacje korporacyjne	537 000	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	102 700	31.10.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	89 749	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka E	obligacje korporacyjne	67 070	31.10.2017	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka F	obligacje korporacyjne	50 000	19.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka G	obligacje korporacyjne	34 000	31.12.2022	Umowa Emisji Obligacji*
Razem		2 513 519		
Stan na dzień 31 grudnia 2011				
Spółka B	obligacje korporacyjne	423 000	31.07.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka D	obligacje korporacyjne	136 013	31.12.2024	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka C	obligacje korporacyjne	102 700	31.10.2013	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka H	obligacje korporacyjne	24 900	30.12.2015	Umowa Emisji Obligacji*
Spółka I	obligacje korporacyjne	20 000	02.01.2012	Umowa Emisji Obligacji*
Razem		706 613		

* Dotyczy Umowy Organizacji, Prowadzenia i Obsługi Programu Emisji Obligacji.

Wszystkie papiery wartościowe objęte przez Grupę Kapitałową subemisją zaliczają się do papierów z nieograniczoną zbywalnością, nienotowanych na giełdach i nieznajdujących się w regulowanym obrocie pozagiełdowym.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2012 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych wynosiła 157 320 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 104 144 tysięcy PLN).

Na dzień 31 grudnia 2012 roku wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych wynosiła 71 513 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosiła 20 306 tysięcy PLN).

Udzielone zobowiązania finansowe

Według wartości nominalnych	31.12.2012	31.12.2011
Podmioty finansowe	913 713	1 144 993
Podmioty niefinansowe	29 137 031	28 486 768
Podmioty budżetowe	2 462 680	823 897
Razem	32 513 424	30 455 658
w tym: udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 871 614	5 946 055

Udzielone zobowiązania gwarancyjne

	31.12.2012	31.12.2011
Podmioty finansowe	50 456	207 156
Podmioty niefinansowe	10 190 736	6 053 115
Podmioty budżetowe	135 943	174 459
Razem	10 377 135	6 434 730

W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku oraz dnia 31 grudnia 2011 roku Bank i jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki ani nie udzieliły gwarancji jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby równowartość 10% kapitałów własnych Grupy Kapitałowej.

Informacje na temat rezerw utworzonych na pozabilansowe zobowiązania gwarancyjne i finansowe znajdują się w Nocie 35 „Rezerwy”.

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2012 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	18 666 885	812 123	3 497 042	3 543 538	5 993 836	32 513 424
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	140 931	539 641	2 926 372	6 219 014	551 177	10 377 135
Razem	18 807 816	1 351 764	6 423 414	9 762 552	6 545 013	42 890 559

Zobowiązania udzielone według terminów wymagalności na dzień 31 grudnia 2011 roku

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania udzielone finansowe	15 573 751	936 775	4 677 249	3 930 378	5 337 505	30 455 658
Zobowiązania udzielone gwarancyjne	102 848	80 264	1 776 447	3 962 200	512 971	6 434 730
Razem	15 676 599	1 017 039	6 453 696	7 892 578	5 850 476	36 890 388

Pozabilansowe zobowiązania otrzymane (według wartości nominalnej)

	31.12.2012	31.12.2011
Finansowe	1 831 357	883 117
Gwarancyjne	1 780 305	1 918 281
Razem	3 611 662	2 801 398

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań warunkowych

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa Kapitałowa nie posiadała aktywów obciążonych zastawem zabezpieczającym.

Uprawnienie do sprzedaży lub obciążenia zestawem zabezpieczenia ustanowionego na rzecz Grupy Kapitałowej

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku na rzecz Grupy Kapitałowej Banku nie ustanowiono zabezpieczeń, które Grupa Kapitałowa Banku była uprawniona sprzedać lub obciążyć innym zastawem, w przypadku realizacji wszelkich obowiązków przez właściciela zabezpieczenia.

39. Sprawy sporne

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku, łączna wartość postępowań sądowych, w których Spółki Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem) są pozwany wynosiła 404 689 tysięcy PLN, w tym 3 593 tysiące PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie (na dzień 31 grudnia 2011 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 428 623 tysiące PLN), a kwota łącznej wartości postępowań sądowych z powództwa Spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA (łącznie z Bankiem) wynosiła 360 205 tysięcy PLN, w tym 154 257 tysięcy PLN dotyczyło postępowań sądowych na Ukrainie, głównie związanych z windykacją kredytów udzielonych przez KREDOBANK SA (na dzień 31 grudnia 2011 roku łączna wartość wyżej wymienionych postępowań sądowych wynosiła 698 971 tysięcy PLN)^{1*}.

Poniżej przedstawiono opis najistotniejszych spraw spornych Grupy Kapitałowej:

a) postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających konkurencję

Bank jest stroną postępowania wszczętego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK) postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2001 roku na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji – Związek Pracodawców przeciwko operatorom systemu płatniczego Visa, Europay oraz bankom – emitentom kart Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard. Postępowanie dotyczy praktyk ograniczających konkurencję na rynku płatności za pomocą kart płatniczych w Polsce, mających polegać na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za transakcje dokonane kartami systemu Visa oraz Europay/Eurocard/Mastercard, a także ograniczaniu dostępu do rynku podmiotom zewnętrznym. Dnia 29 grudnia 2006 roku UOKiK uznał praktyki polegające na wspólnym ustalaniu opłaty „interchange” za ograniczające konkurencję oraz nakazał ich zaniechania, jednocześnie nakładając m.in. na PKO Bank Polski SA karę pieniężną w kwocie 16 597 tysięcy PLN. W dniu 20 grudnia 2011 roku odbyła się rozprawa, na której nie doszło do merytorycznego rozstrzygnięcia odwołań. Sąd zobowiązał MasterCard do złożenia wyjaśnień w sprawie w terminie do dnia 31 stycznia 2012 roku i wyznaczył termin kolejnego posiedzenia z urzędu na dzień 9 lutego 2012 roku. Na wniosek pełnomocnika powodów, termin rozprawy przesunięto na dzień 24 kwietnia 2012 roku, na której to rozprawie oddalono wniosek o odroczenie rozprawy do końca września 2012 roku. Sąd odroczył ogłoszenie postanowienia w sprawie wniosku o zawieszenie do dnia 8 maja 2012 roku. W dniu 8 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zawiesił postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed Sądem Unii Europejskiej w sprawie MasterCard przeciwko Komisji Europejskiej. 24 maja 2012 roku Sąd Unii Europejskiej utrzymał w mocy decyzję Komisji Europejskiej zakazującą wielostronnie uzgadnianych opłat interchange stosowanych przez MasterCard. W dniu 28 maja 2012 roku uczestnik postępowania Visa Europe Ltd, a w dniu 29 maja 2012 roku pełnomocnik powodów, w tym PKO Banku Polskiego SA, złożyli zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8 maja 2012 roku. W sierpniu 2012 roku wpłynęło do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie MasterCard do wyroku Sądu UE z dnia 24 maja 2012 roku oddalającego skargę MasterCard. W dniu 25 października 2012 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił postanowienie z dnia 8 maja 2012 roku i oddalił wniosek MasterCard o zawieszenie postępowania.

* wartość nie uwzględnia wartości spraw spornych KREDOBANK SA dotyczących podatków opisanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w Nocie 12 dotyczącej podatku dochodowego

Na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku Bank posiadał zobowiązanie na kwotę 16 597 tysięcy PLN.

Dodatkowo Bank jest m.in. stroną postępowania przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w związku z możliwością stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów korzystających z indywidualnych kont emerytalnych („IKE”) oraz postępowania w związku ze stosowaniem praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie prezentowania w kampaniach reklamowych kredytu konsumenckiego pod marketingową nazwą „Max pożyczka Mini Ratka” informacji, która mogła być nieczytelna dla przeciętnego konsumenta i wprowadzać go w błąd co do dostępności kredytów na promowanych warunkach. W odniesieniu do pierwszego z postępowań 19 grudnia 2012 roku Prezes UOKiK nałożył na Bank łączną karę pieniężną w wysokości 14 697 tysięcy złotych, w tym:

- w wysokości 7 111 tysięcy złotych za niewskazywanie w umowach IKE zakresu odpowiedzialności Banku za terminowe i prawidłowe przeprowadzania rozliczeń pieniężnych oraz wysokości odszkodowania za przekroczenie terminu realizacji dyspozycji posiadacza.
- w wysokości 4 741 tysięcy złotych za stosowanie we wzorcach umów IKE otwartego katalogu przesłanek wypowiedzenia.
- w wysokości 2 845 tysięcy złotych za stosowanie klauzuli wpisanej do rejestru określającej dla sporów z konsumentami sądu właściwego dla siedziby oddziału PKO BP SA prowadzącego rachunek lokacyjny IKE.

W odniesieniu do drugiego z postępowań 28 grudnia 2012 roku na Bank została nałożona przez Prezesa UOKiK kara pieniężna w wysokości 2 845 tysięcy złotych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku nie została rozpoznana rezerwa na powyższe kwoty. Bank za pośrednictwem kancelarii zewnętrznych odwołał się od obu decyzji Prezesa UOKiK, odpowiednio w dniu 2 oraz 16 stycznia 2013 roku.

b) sprawy sporne w KREDOBANK SA

KREDOBANK SA w latach 2011- 2012 był stroną sporu sądowego ze swoim byłym Klientem kredytowym. W dniu 31 stycznia 2011 roku KREDOBANK SA wszczął postępowanie sądowe przeciwko wyżej wymienionemu Klientowi związane z rozpoczęciem windykacji wierzytelności kredytowych, następstwem którego było złożenie przez Klienta powództwa wzajemnego przeciwko KREDOBANK SA o unieważnienie umów kredytowych i umów zabezpieczeń. Sąd uznał powództwo Klienta i stwierdził nieważność umów kredytowych, w efekcie Klient został zobowiązany zwrócić KREDOBANK SA kwotę otrzymanego kredytu (40 860 tysięcy UAH, tj. 15 629 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z 31 grudnia 2012 roku), KREDOBANK SA został zobowiązany zwrócić Klientowi kwotę otrzymanych odsetek (4 507 tysięcy UAH, tj. 1 724 tysiące PLN). Jednocześnie, po korzystnym dla siebie wyroku, Klient w dniu 31 października 2011 roku skierował przeciwko KREDOBANK SA pozew o odszkodowanie z tytułu bezpośrednich strat, utraty zysków oraz o zadośćuczynienie strat moralnych. Pozew opiewał pierwotnie na kwotę 185 milionów UAH (tj. 71 milionów PLN według średniego kursu NBP z 31 grudnia 2012 roku). W trakcie postępowania Klient zrezygnował z części roszczeń. W celu wzmocnienia pozycji Grupy Kapitałowej Banku w trwającym procesie sądowym, w marcu 2012 roku nastąpiło odwrócenie transakcji przekazania wyżej wymienionych wierzytelności do spółki Finansowa Kompania "Prywatne Inwestycje" Sp. z o.o., tym samym wierzytelność wróciła do spółki KREDOBANK SA. Najwyższy Sąd Gospodarczy Ukrainy nie znalazł podstaw do przekazania do Sądu Najwyższego skargi kasacyjnej KREDOBANK SA złożonej w powyższych sprawach. W lipcu 2012 roku, w wyniku negocjacji prowadzonych z Klientem, podpisana została ugoda oraz dwa porozumienia wprowadzające warunki wyżej wymienionej ugody. Porozumienia oraz wnioski sądowe Klienta i KREDOBANK SA o odstąpieniu od wzajemnych roszczeń zostały złożone do Sądu Gospodarczego Kijowa. 24 grudnia 2012 roku Sąd przyjął wycofanie się Klienta z pozwu i zamknął postępowanie.

c) roszczenia reprivatyzacyjne w stosunku do nieruchomości posiadanych przez Grupę Kapitałową

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego toczy się sześć postępowań administracyjnych o stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnych wydanych przez organy administracji publicznej, a dotyczących nieruchomości posiadanych przez Bank, które to postępowania, w przypadku ich negatywnego dla Banku rozstrzygnięcia skutkować mogą zgłoszeniem roszczeń reprivatyzacyjnych oraz jedno postępowanie administracyjne o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego do nieruchomości posiadanej przez Bank. W jednej ze spraw decyzją Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 25 października 2012 roku odmówiono spadkobiercom dawnych właścicieli ustanowienia prawa użytkowania wieczystego na nieruchomości aktualnie użytkowanej przez Bank; uprawnione osoby nie złożyły od decyzji odwołania. Zważywszy na aktualny stan przedmiotowych postępowań dotyczących stwierdzenia nieważności decyzji i orzeczeń organów administracji publicznej, nie jest obecnie możliwe określenie ich ewentualnych negatywnych skutków finansowych dla Banku. Ponadto w odniesieniu do dwóch nieruchomości Banku zostały zgłoszone roszczenia przez byłych właścicieli (toczą się postępowania sądowe). Przed Wojewódzkim Sądem Administracyjnym w Warszawie toczy się postępowanie w sprawie skargi Centrum Finansowego Puławska Sp. z o.o. (CFP) - dotyczące użytkowania nieruchomości położonej przy ul. Puławskiej i ul. Chocimskiej w Warszawie, na której znajduje się obecnie siedziba Banku - o stwierdzenie nieważności decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego, z dnia 10 kwietnia 2001 roku stwierdzającej, wydanie orzeczenia Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 1 marca 1954 roku, z rażącem naruszeniem prawa. Z uwagi na likwidację CFP i wykreślenie z rejestru przedsiębiorców, podział majątku CFP, w tym przeniesienie prawa użytkowania wieczystego przedmiotowej działki, w dniu 23 maja 2012 roku złożony został w imieniu Banku wniosek o dopuszczenie do udziału w postępowaniu. Wniosek nie został rozpoznany, kolejny termin rozprawy wyznaczono na dzień 18 grudnia 2012 roku. Podczas rozprawy w dniu 18 grudnia 2012 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie dopuścił Bank do udziału w postępowaniu z racji przejścia na Bank praw do przedmiotowej nieruchomości.

Zarząd PKO Banku Polskiego SA uważa, że w 2013 roku prawdopodobieństwo zaistnienia poważnych roszczeń wobec Banku z tytułu powyższych postępowań jest niewielkie.

40. Informacje uzupełniające do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Na środki pieniężne oraz ekwiwalenty środków pieniężnych składają się gotówka w kasie oraz środki pieniężne na rachunku nostro w Narodowym Banku Polskim, a także należności od banków w rachunku bieżącym oraz inne środki pieniężne o terminie wymagalności do 3 miesięcy licząc od daty nabycia.

	31.12.2012	31.12.2011
Kasa, środki w Banku Centralnym	10 289 451	9 142 168
Bieżące należności od banków	2 206 181	2 280 802
Razem	12 495 632	11 422 970

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend otrzymanych i wypłaconych

Przychody z tytułu odsetek - otrzymane	2012	2011
Odsetki otrzymane z tytułu udzielonych kredytów i udzielonych pożyczek	8 935 199	8 267 884
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych przy początkowym ujęciu wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	750 147	596 387
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych	905 155	469 357
Odsetki otrzymane z tytułu lokat	285 596	237 962
Odsetki otrzymane od papierów z portfela przeznaczonego do obrotu	59 633	74 675
Pozostałe odsetki otrzymane	1 639 173	1 395 908
Razem	12 574 903	11 042 173

Koszty z tytułu odsetek - zapłacone	2012	2011
Odsetki zapłacone z tytułu depozytów	(3 305 169)	(2 899 239)
Odsetki zapłacone z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	(224 754)	(183 479)
Odsetki zapłacone z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	(372 607)	(109 020)
Pozostałe odsetki zapłacone (głównie z tytułu premii od dłużnych papierów wartościowych, odsetki od zobowiązań z tytułu zabezpieczeń pieniężnych, odsetki od rachunków bieżących środków funduszy specjalnego przeznaczenia)	(1 039 745)	(1 117 954)
Razem	(4 942 275)	(4 309 692)

Przychody z tytułu dywidend - otrzymane	2012	2011
Otrzymane dywidendy od jednostek zależnych, współzależnych i stowarzyszonych	85 119	87 228
Otrzymane dywidendy od pozostałych podmiotów	8 081	6 800
Razem	93 200	94 028

Koszty z tytułu dywidend- wypłacone	2012	2011
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	(1 587 500)	(2 475 000)
Razem	(1 587 500)	(2 475 000)

Przepływy z działalności operacyjnej - inne korekty

Inne korekty	2012	2011
Naliczone odsetki, dyskonto, premia od dłużnych papierów wartościowych *	1 213 288	(181 116)
Rachunkowość zabezpieczeń	(310 286)	144 261
Wycena oraz odpisy aktualizujące dotyczące udziałów w jednostkach współzależnych i stowarzyszonych	9 133	54 009
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(25 992)	16 894
Likwidacja oraz odpisy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	52 034	4 077
Razem	938 177	38 125

*W tym reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych do portfela kredytów i pożyczek

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej skonsolidowanego rachunku przepływów pieniężnych

(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej związanej ze sprzedażą, likwidacją rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	2012	2011
Przychody ze sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(4 165)	(15 087)
Koszty sprzedaży i likwidacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	8 497	7 757
Razem	4 332	(7 330)

Odsetki i dywidendy	2012	2011
Odsetki otrzymane od inwestycyjnych papierów wartościowych, wykazywane w działalności inwestycyjnej	(874 307)	(450 283)
Odsetki zapłacone od otrzymanych pożyczek, wykazywane w działalności finansowej	36 407	33 336
Otrzymane dywidendy wykazywane w działalności inwestycyjnej	(6 190)	(6 528)
Razem	(844 090)	(423 475)
Zmiana stanu należności od banków	2012	2011
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(996 259)	(89 195)
Zmiana stanu odpisów na należności od banków	3 430	(3 887)
Wyłączenie zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(74 621)	24 533
Razem	(1 067 450)	(68 549)
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	2012	2011
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(2 241 150)	(10 966 375)
Zmiana stanu odpisów na należności od klientów	(1 118 022)	(801 573)
Razem	(3 359 172)	(11 767 948)
Zmiana stanu zobowiązań wobec banków	2012	2011
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(2 505 543)	1 005 373
Ujęcie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od banków do działalności finansowej	1 719 404	194 374
Razem	(786 139)	1 199 747
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	2012	2011
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(280 327)	13 492 682
Ujęcie zaciągnięcia/spłaty pożyczek długoterminowych od innych niż banki instytucji finansowych do działalności finansowej	323 031	56 017
Razem	42 704	13 548 699
Zmiana stanu rezerw i odpisów	2012	2011
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	101 445	35 474
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od banków	(3 430)	3 887
Zmiana odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów	1 118 022	801 573
Zmiana stanu rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczącej wyceny portfela dostępnego do sprzedaży ujętej w odroczonym podatku	(58 627)	27 441
Razem	1 157 410	868 375
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań oraz zobowiązań podporządkowanych	2012	2011
Zmiana stanu wynikająca z sald bilansowych	(376 177)	360 527
Przeniesienie spłaty odsetek od pożyczek otrzymanych od innych niż banki instytucji finansowych, wykazywane w działalności finansowej	42 675	49 226
Przeniesienie wpływów/spłaty zobowiązań podporządkowanych	95 342	-
Przeniesienie wypłaty odsetek od emisji własnej	206 364	108 743
Razem	(31 796)	518 496

41. Transakcje ze Skarbem Państwa i jednostkami powiązаныmi

Skarb Państwa jest jednostką sprawującą kontrolę nad jednostką dominującą Grupy Kapitałowej jako podmiot posiadający 33,39% udziału w kapitale podstawowym Banku. Szczegółowo akcjonariat Banku został opisany w Nocie 1 „Informacje ogólne” niniejszego sprawozdania.

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej wykazano należności i papiery wartościowe oraz zobowiązania z tytułu transakcji ze Skarbem Państwa, jednostkami budżetowymi oraz podmiotami, w których udziałowcem jest Skarb Państwa.

Na mocy ustawy z dnia 30 listopada 1995 roku o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych, refundacji bankom wypłaconych premii gwarancyjnych oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2003 roku; Nr 119, poz. 1115, z późn. zm.), PKO Bank Polski SA otrzymuje środki z budżetu państwa tytułem wykupu odsetek od kredytów mieszkaniowych.

	2012	2011
Przychody memoriałowe z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	154 417	152 960
Przychody otrzymane kasowo z tytułu przejściowego wykupu przez budżet państwa odsetek od kredytów mieszkaniowych „starego” portfela	108 137	106 392
Różnica pomiędzy przychodami memoriałowymi a kasowymi – pozycja „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”	46 280	46 568

W dniu 29 listopada 2000 roku przyjęto ustawę o objęciu poręczeniami Skarbu Państwa spłaty niektórych kredytów mieszkaniowych (Dz. U. z 2000 roku, Nr 122, poz. 1310 z późn. zm.), która weszła w życie 1 stycznia 2001 roku. W wykonaniu postanowień tej ustawy PKO Bank Polski SA zawarł w dniu 3 sierpnia 2001 roku umowę z Ministrem Finansów, działającym w imieniu Skarbu Państwa, na mocy której udzielone zostało Bankowi poręczenie spłaty zadłużenia z tytułu kredytów mieszkaniowych, tzw. „starego” portfela. W dniu 29 grudnia 2011 roku okres obowiązywania niniejszej umowy (pierwotnie do 31 grudnia 2011 roku) został przedłużony do dnia 31 grudnia 2017 roku. Objęcie poręczeniami Skarbu Państwa należności wynikających z kredytów mieszkaniowych „starego” portfela powoduje neutralizację ryzyka niespłacalności tych kredytów.

Wykonanie przez Skarb Państwa umów poręczenia następuje w przypadku niedokonania przez kredytobiorcę spłaty kredytów w terminach wynikających z umowy kredytowej. Odpowiedzialność Skarbu Państwa ma charakter posiłkowy i skutkuje wówczas, gdy egzekwowanie niespłaconej części kredytów i odsetek, które Bank ma obowiązek podjąć, zanim wystąpi z roszczeniem do Skarbu Państwa, okaże się nieskuteczne. Powyższa ustawa obejmuje poręczeniem 90% pozostałych do spłaty kwot kredytów zaciągniętych, a jeszcze niespłaconych przez spółdzielnie mieszkaniowe. W wyniku wykonania obowiązków poręczyciela Skarb Państwa, zgodnie z instytucją poręczenia, wstępuje w prawa zaspokojonego wierzyciela (Banku) i staje się tym samym wierzycielem w stosunku do kredytobiorcy.

PKO Bank Polski SA prowadzi rozliczenia związane z wykupem odsetek od kredytów mieszkaniowych przez Budżet Państwa i z tego tytułu otrzymuje prowizje.

	2012	2011
Przychody z tytułu prowizji	4 536	4 578

Od 1 stycznia 1996 roku Bank został generalnym dystrybutorem znaków wartościowych, z czego otrzymuje prowizje od Budżetu Państwa.

	2012	2011
Przychody z tytułu prowizji	25 624	18 625

Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA pełni funkcję agenta emisji skarbowych obligacji detalicznych na podstawie umowy zawartej 11 lutego 2003 roku z Ministrem Finansów. Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA na podstawie tej umowy otrzymuje wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji agenta emisji.

	2012	2011
Przychody z tytułu prowizji	39 295	29 669

Istotne transakcje PKO Banku Polskiego SA z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od rynkowych.

Podmiot	31.12.2012			2012		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 1	-	-	2 080 000	-	-	-
Podmiot 2	-	160	1 953 687	-	93	(938)
Podmiot 3	-	70 879	1 933 000	-	334	(7 707)
Podmiot 4	-	412	792 344	343	235	(24 291)
Podmiot 5	-	33	400 000	-	246	(3 819)
Podmiot 6	199 718	40 754	359 487	5 382	426	(1 584)
Podmiot 7	118 919	9 342	266 864	8 244	283	(131)
Podmiot 8	174 441	47 445	243 054	4 974	15	(7 396)
Podmiot 9	240 340	27 642	19 000	13 872	69	(2 479)
Podmiot 10	11	1 887	222 800	631	34	-
Podmiot 11	-	194 771	-	50	1 248	(4 031)
Podmiot 12	78 916	32 554	190 500	2 924	95	(2 985)
Podmiot 13	150 671	79 299	142 499	9 106	2 188	(2 967)
Podmiot 14	103 321	5 011	16 712	7 007	393	(13)
Podmiot 15	38 283	8 986	100 000	4 075	404	(334)
Pozostałe podmioty	464 658	436 083	375 437	90 468	10 062	(152 587)
Razem	1 569 278	955 258	9 095 384	147 076	16 125	(211 262)

Podmiot	31.12.2011			2011		
	Należności ogółem	Zobowiązania ogółem	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym i finansowym	Przychody z tytułu odsetek	Przychody z tytułu prowizji	Koszty z tytułu odsetek
Podmiot 4	399 939	-	368 959	4 980	909	(301)
Podmiot 6	178 132	15 474	144 912	3 898	578	(45)
Podmiot 12	132 802	150 000	477 545	13 039	2 797	(3 182)
Podmiot 16	130 940	-	-	18 230	245	(6 988)
Podmiot 13	102 811	-	20 357	6 228	605	(5)
Podmiot 15	85 306	12 543	60 000	5 731	156	(2 995)
Podmiot 17	58 103	7 000	136 013	2 923	11	(774)
Podmiot 18	54 758	11 045	95 264	3 420	783	(1 370)
Podmiot 19	48 749	45 850	-	565	5	(1 158)
Podmiot 20	41 060	10 000	50 000	2 927	97	(3 259)
Podmiot 21	25 048	-	-	1 507	8	(114)
Podmiot 22	21 700	12 009	100	1 406	116	(1)
Podmiot 23	20 115	5 105	6 000	1 441	32	(645)
Podmiot 24	19 556	-	3 434	1 340	76	-
Podmiot 25	18 207	70 000	-	1 657	10	(17 116)
Pozostałe podmioty	132 392	1 898 747	2 930 663	23 970	3 945	(129 133)
Razem	1 469 618	2 237 773	4 293 247	93 262	10 373	(167 086)

Odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 na powyższe należności nie zostały utworzone istotne odpisy z tytułu utraty wartości.

42. Transakcje z jednostkami powiązany mi kapitałowo

Transakcje jednostki dominującej z jednostkami stowarzyszonymi i współzależnymi wycenionymi metodą praw własności

Wszystkie opisane poniżej transakcje z jednostkami współzależnymi i stowarzyszonymi zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych. Terminy spłat transakcji mieszczą się w przedziale od jednego miesiąca do dziesięciu lat.

31 grudnia 2012 roku

Jednostka	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	61	-	-	690	-	86	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	91	93	78	1 160	285	1 409
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	296	7	7	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	593	6	6	-	-	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	30 010	30 010	18 975	1 015	1 015	626	569	144
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	21	3	3	-	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	11	6	6	-	-	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	4 235	4 235	343	291	291	50	43	-
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	19 402	2	2	299	299	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	43 857	43 857	5 225	1 205	1 205	721	152	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	212 691	212 691	1 816	5 911	5 911	2 785	3	-
Razem	290 854	290 793	46 773	9 229	8 524	5 727	1 351	1 553

31 grudnia 2011 roku

Jednostka	Należności	w tym kredyty	Zobowiązania	Przychody ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Koszty ogółem	w tym z tytułu odsetek i prowizji	Udzielone zobowiązania pozabilansowe
Agencja Inwestycyjna CORP-SA SA	-	-	76	691	-	2 552	-	-
Bank Pocztowy SA	-	-	983	346	325	486	481	24 974
CENTRUM HAFFNERA Sp. z o.o.	-	-	2 797	18	18	-	-	-
Centrum Majkowskiego Sp. z o.o.	-	-	7 350	13	13	245	245	-
Centrum Obsługi Biznesu Sp. z o.o.	33 625	33 625	21 447	993	993	635	635	-
Centrum Operacyjne Sp. z o.o.	-	-	156	5	5	-	-	-
Kamienica Morska Sp. z o.o.	-	-	-	13	13	-	-	-
Kolej Gondolowa Jaworzyna Krynicka SA	8 479	8 479	217	479	479	58	58	2 976
Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	-	-	1 047	2	2	907	907	-
Promenada Sopotka Sp. z o.o.	49 162	49 162	1 477	1 496	1 496	20	20	-
Sopot Zdrój Sp. z o.o.	235 466	235 466	3 318	7 322	7 322	71	71	-
Razem	326 732	326 732	38 868	11 378	10 666	4 974	2 417	27 950

W tabeli nie wykazano Spółki Dystrybucyjnej Banku Poczтового Sp. z o.o. ze względu na brak transakcji wzajemnych z Bankiem.

43. Transakcje z jednostkami powiązany mi osobowo

Na dzień 31 grudnia 2012 roku jednostkami powiązany mi z Bankiem poprzez kluczowy personel kierowniczy PKO Banku Polskiego SA bądź bliskich członków rodziny kluczowego personelu kierowniczego pozostawały trzy podmioty (na dzień 31 grudnia 2011 roku - dwa podmioty).

W roku 2012 i 2011 w Banku nie wystąpiły transakcje wzajemne z tymi podmiotami.

44. Świadczenia dla kluczowego personelu kierowniczego PKO Banku Polskiego SA

a) krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Wynagrodzenia otrzymane od PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2012	2011
Zarząd Banku	11 692	10 937
Rada Nadzorcza Banku	1 225	1 088
Razem	12 917	12 025

Wynagrodzenia otrzymane od jednostek powiązanych (innych niż Skarb Państwa i jednostki powiązane ze Skarbem Państwa)

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2012	2011
Zarząd Banku	39	47
Razem	39*	47*

* Kwota uwzględnia wynagrodzenie otrzymane od jednostek stowarzyszonych

b) świadczenia po okresie zatrudnienia

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2012 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku nie wypłacono świadczeń po okresie zatrudnienia,

c) pozostałe świadczenia długoterminowe

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2012 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku nie wypłacono świadczeń zaliczanych do pozostałych świadczeń długoterminowych,

d) świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2012 roku wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w wysokości 1 760 tysięcy PLN, odpowiednio w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2011 roku wypłacono świadczenia z tytułu rozwiązania stosunku pracy w wysokości 1 920 tysięcy PLN,

e) płatności w formie akcji własnych

W latach zakończonych dnia 31 grudnia 2012 roku oraz odpowiednio dnia 31 grudnia 2011 roku nie wypłacono świadczeń w formie płatności akcjami własnymi,

Kredyty, pożyczki, gwarancje i inne pożytki świadczone przez Bank na rzecz kierownictwa

	31.12.2012	31.12.2011
Członkowie Zarządu	149	130
Członkowie Rady Nadzorczej Banku	2 314	2 415
Razem	2 463	2 545

Warunki oprocentowania i terminy spłaty należności nie odbiegają od warunków rynkowych i terminów spłaty dla podobnych produktów bankowych.

Wynagrodzenie członków zarządów i rad nadzorczych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	2012	2011
Zarząd	19 195	19 753
Rada Nadzorcza	181	173
Razem	19 376	19 926

45. Zasady ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Grupie Kapitałowej Banku, Bank wdrożył poprzez uchwały:

- Rady Nadzorczej Banku: „Zasady zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku” (stanowiące podstawę wydania kolejnych regulacji) oraz „Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”,
- Zarządu Banku: „Regulamin zmiennych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących stanowiska kierownicze”,
- Rad Nadzorczych wybranych spółek zależnych Grupy PKO BP (BFL, TFI i PTE): „Regulaminy zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”.

Przywołane Zasady i wydane na ich podstawie Regulaminy opisują tryb przyznawania ww. osobom zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zgodnie z wymogami przywołanej uchwały KNF i w proporcjach w niej określonych zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny)
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z okresu 4 kwartału roku kalendarzowego poprzedzającego dzień dokonania kalkulacji, publikowanej w systemie informacyjnym Thomson Reuters. Następnie, po okresie retencyjnym i ewentualnym okresie odroczenia, z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z okresu kwartału poprzedzającego dokonanie kalkulacji i wypłatę, publikowaną w systemie informacyjnym Thomson Reuters.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Banku lub odpowiednio Spółki Grupy, straty Banku / Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

W 2012 roku nie było przyznaných opcji fantomowych z tytułu tego programu. W 2012 roku koszt programu zmienných składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku, wyniósł 15 748 tysięcy PLN, z czego dla członków Zarządu 4 063 tysięcy PLN, a dla spółek Grupy Kapitałowej 2 428 tysięcy złotych.

46. Zmiany w Spółkach wchodzących w skład Grupy Kapitałowej

W 2012 roku miały miejsce następujące zdarzenia wpływające na strukturę Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA:

1) Nabycie udziału i dokapitalizowanie nowej spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością

W dniu 16 stycznia 2012 roku Bank został zarejestrowany w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw jako jedyny udziałowiec spółki „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością (dalej „Spółka”, „Inter – Risk”). Dodatkowa odpowiedzialność polega na tym, że Bank jako udziałowiec Inter – Risk, w przypadku niewystarczającej kwoty kapitału zakładowego Spółki do wywiązania się przez nią z zobowiązań ponosi dodatkową odpowiedzialność do wysokości 103% kapitału zakładowego Spółki, tj. do kwoty 44 573 tysięcy UAH (17 049 tysięcy PLN według stanu na 31 grudnia 2012 roku).

Bank nabył za 2 500 tysięcy PLN od Towarzystwa Ubezpieczeniowego „PZU Ukraina” SA i Towarzystwa Ubezpieczeniowego „PZU Ukraina Ubezpieczenia na Życie” SA łącznie 1 udział wyżej wymienionej Spółki o wartości nominalnej 275 tysięcy UAH, stanowiący 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniający do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników.

W dniu 30 stycznia 2012 roku Bank dokonał dokapitalizowania Inter – Risk w wysokości 43 milionów UAH (tj. 17 213 tysięcy PLN według średniego kursu NBP z 27 stycznia 2012 roku obowiązującego w Banku w dniu 30 stycznia 2012 roku), w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 43 275 tysięcy UAH.

Podstawowym celem nabycia, a następnie funkcjonowania Spółki jest jej wykorzystanie do prowadzenia efektywnej windykacji na Ukrainie, w tym: portfela wierzytelności nabytych przez spółkę Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. oraz portfela wierzytelności KREDOBANK SA.

2) Przejęcie przez spółkę „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością kontroli nad spółką Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o.

W lutym 2012 roku PKO Bank Polski SA przeprowadził transakcję sprzedaży 2% w udziale spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. spółce „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością. Cena sprzedaży wyniosła 30 tysięcy PLN.

W lutym 2012 roku spółka „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością dokonała dokapitalizowania spółki Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. w wysokości 43 milionów UAH, przeprowadzonego w drodze podwyższenia wartości nominalnej udziału Spółki. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 46 101 tysięcy UAH. Podwyższenie kapitału Spółki zostało zarejestrowane w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw w dniu 27 lutego 2012 roku.

W wyniku wyżej wymienionych zmian „Inter-Risk Ukraina” Spółka z dodatkową odpowiedzialnością posiada część udziału w spółce Finansowa Kompania „Prywatne Inwestycje” Sp. z o.o. stanowiącą 93,408% kapitału zakładowego Spółki i uprawniającą do 93,408% głosów na zgromadzeniu wspólników. Pozostała część udziału w Spółce jest własnością PKO Banku Polskiego SA.

3) Nabycie przez KREDOBANK SA udziału w nowej spółce Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o.

W dniu 23 marca 2012 roku KREDOBANK SA został zarejestrowany w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw jako jedyny udziałowiec spółki Finansowa Kompania „Idea Kapitał” Sp. z o.o. KREDOBANK SA nabył od Towarzystwa Ubezpieczeniowego „PZU Ukraina” SA 1 udział wyżej wymienionej Spółki o wartości nominalnej 4 100 tysięcy UAH, stanowiący 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniający do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Cena nabycia wyniosła 4 100 tysięcy UAH. Przedmiotem działalności Spółki jest świadczenie usług finansowych.

4) Zakończenie procesu likwidacji spółki Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o.

W ramach likwidacji spółki zależnej Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. PKO Bank Polski SA w dniu 1 marca 2012 roku przejął majątek likwidacyjny wyżej wymienionej Spółki, w tym nieruchomości w Warszawie, w której znajduje się siedziba Centrali Banku.

Spółka Centrum Finansowe Puławska Sp. z o.o. w likwidacji została, postanowieniem z dnia 7 maja 2012 roku Sądu Rejonowego dla M.st. Warszawy, XIII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego, wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego, ze skutkiem na dzień 28 maja 2012 roku.

5) Podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o.

W 2012 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. o łączną kwotę 25 000 tysięcy PLN, w tym 31 stycznia o kwotę 9 500 tysięcy PLN i 8 sierpnia o kwotę 15 500 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy spółki Bankowy Leasing Sp. z o.o. wynosi 82 414,5 tysięcy PLN i dzieli się na 164 829 udziałów o wartości nominalnej 500 PLN każdy.

Wszystkie udziały w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez Bankowy Fundusz Leasingowy SA – spółkę zależną od PKO Banku Polskiego SA – za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów.

W wyniku wyżej wymienionych transakcji Bankowy Fundusz Leasingowy SA nadal pozostaje jedynym wspólnikiem w spółce Bankowy Leasing Sp. z o.o.

6) Podwyższenie kapitału zakładowego spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. oraz zwrot dopłaty wspólnikom

W 2012 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. o łączną kwotę 29 738 tysięcy PLN, w tym 31 sierpnia o kwotę 21 685 tysięcy PLN i 10 grudnia o kwotę 8 053 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. wynosi 73 289 tysięcy PLN i dzieli się na 73 289 udziałów o wartości nominalnej 1 tysiąc PLN każdy.

Udziały w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez dotychczasowych udziałowców Spółki za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych udziałów, w tym PKO Bank Polski SA objął 29 735 udziałów o łącznej wartości nominalnej 29 735 tysięcy PLN, a Qualia Development Sp. z o.o. (spółka zależna od PKO Banku Polskiego SA) objęła 3 udziały o łącznej wartości nominalnej 3 tysięcy PLN.

W wyniku wyżej wymienionych transakcji PKO Bank Polski SA posiada łącznie 73 281 udziałów Spółki o łącznej wartości nominalnej 73 281 tysięcy PLN, stanowiących 99,9891% kapitału zakładowego i uprawniających do 99,9891% głosów na zgromadzeniu wspólników. Pozostałe udziały posiada Qualia Development Sp. z o.o.

W dniu 26 września 2012 roku Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki Fort Mokotów Inwestycje Sp. z o.o. podjęło uchwałę w sprawie zwrotu wspólnikom dopłaty wniesionej do Spółki w łącznej wysokości 8 054 tysięcy PLN, w tym 8 053 tysięcy PLN PKO Bankowi Polskiemu SA oraz 0,9 tysiąca PLN spółce Qualia Development Sp. z o.o. Wyżej wymieniony zwrot dopłaty, zgodnie z Kodeksem spółek handlowych, nastąpił w listopadzie 2012 roku tj. po uprawomocnieniu uchwały.

7) Podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA

W dniu 8 listopada 2012 roku w Krajowym Rejestrze Sądowym zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA o kwotę 500 tysięcy PLN. W wyniku wyżej wymienionego podwyższenia kapitał zakładowy Spółki wynosi 24 743,9 tysiąca PLN i dzieli się na 247 439 akcji o wartości nominalnej 100 PLN każda. Wszystkie akcje w podwyższonym kapitale Spółki zostały objęte przez Bank za cenę równą wartości nominalnej obejmowanych akcji.

W wyniku wyżej wymienionych transakcji Bank nadal pozostaje jedynym akcjonariuszem w spółce Bankowe Towarzystwo Kapitałowe SA.

8) Zmiany w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.

W 2012 roku w Grupie Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.:

a) zostały utworzone:

Spółka utworzona	Data wpisu do KRS	Komandytariusz/Wartość wkładu	Komplementariusz/Wartość wkładu
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Władysławowo Spółka komandytowa	14.02.2012	Qualia Development Sp. z o.o./ 1 000 PLN	Qualia Sp. z o.o./ 1 000 PLN
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Spółka komandytowa	15.03.2012	Qualia Development Sp. z o.o./ 1 000 PLN	Qualia Sp. z o.o./ 1 000 PLN
Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Spółka komandytowa	27.03.2012	Qualia Development Sp. z o.o./ 1 000 PLN	Qualia Sp. z o.o./ 1 000 PLN

- b) w dniu 17 kwietnia 2012 roku uchwałą wspólników spółki Qualia Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Pomeranka Spółka komandytowa podwyższono wkład komandytariusza – spółki Qualia Development Sp. z o.o. z 1 tysiąca PLN do 20 001 tysięcy PLN, wkład komplementariusza – spółki Qualia Sp. z o.o. z 1 tysiąca PLN do 21 tysięcy PLN oraz podwyższono wysokość sumy komandytowej z 1 tysiąca PLN do 20 001 tysięcy PLN; wyżej wymienione zmiany zostały zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 19 czerwca 2012 roku,
- c) w dniu 1 czerwca 2012 roku spółka Qualia Development Sp. z o.o. nabyła od spółki Qualia Sp. z o.o. za cenę 50 PLN 1 udział w spółce Qualia Hotel Management Sp. z o.o. o wartości nominalnej 50 PLN; w wyniku wyżej wymienionej transakcji Qualia Development Sp. z o.o. posiada udziały spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o. stanowiące 100% kapitału zakładowego Spółki i uprawniające do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników,
- d) w dniu 23 października 2012 roku wszyscy udziałowcy spółki UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. z siedzibą w Kijowie zawarli ze spółką Finansowa Kompania „Komfort Capital” Sp. z o.o. z siedzibą w Kijowie umowę sprzedaży udziałów posiadanych w tej Spółce. Na mocy wyżej wymienionej umowy Qualia Development Sp. z o.o. sprzedała udział stanowiący 55% kapitału zakładowego spółki UKRPOLINWESTYCJE Sp. z o.o. za cenę 100 UAH i rozpoznała w sprawozdaniu skonsolidowanym zysk z tyt. zaprzestania konsolidacji wyżej wymienionej Spółki w wysokości 3,1 miliona PLN. W dniu 15 listopada 2012 roku przedmiotowa umowa i wynikające z niej zmiany właścicielskie zostały zarejestrowane w Państwowym Ukraińskim Rejestrze Przedsiębiorstw.
- e) dokonano następujących dopłat:
- PKO Bank Polski SA wniósł dopłaty do spółki Qualia Development Sp. z o.o. w łącznej wysokości 35 319 tysięcy PLN,
  - spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniosła dopłaty do spółki Qualia - Residence Sp. z o.o. w łącznej wysokości 14 354 tysięcy PLN,
  - spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniosła dopłaty do spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o. w łącznej wysokości 1 898,5 tysiąca PLN,
  - spółka Qualia Development Sp. z o.o. wniosła dopłatę do spółki Qualia Sp. z o.o. w wysokości 35 tysięcy PLN,
  - spółka Qualia Sp. z o.o. wniosła dopłaty do spółki Qualia Hotel Management Sp. z o.o. w łącznej wysokości 1,5 tysiąca PLN.

9) Zdarzenia w IV kwartale 2012 roku, które spowodują zmiany w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w 2013 roku.

W dniu 29 listopada 2012 roku PKO Bank Polski SA przekazał do spółki Bankowy Fundusz Leasingowy SA środki w wysokości 20 milionów PLN tytułem objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki. Wyżej wymienione podwyższenie wymaga zarejestrowania w Krajowym Rejestrze Sądowym.

W dniu 21 grudnia 2012 roku została zawarta warunkowa umowa pomiędzy Qualia Development Sp. z o.o. – spółką zależną od Banku – a Przedsiębiorstwem Robót Inżynierskich „Pol-Aqua” SA dotycząca nabycia przez Qualia Development Sp. z o.o. 44% udziałów w kapitale zakładowym spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o. Po spełnieniu wszystkich warunków umowy Qualia Development Sp. z o.o. stanie się jedynym udziałowcem spółki Sarnia Dolina Sp. z o.o.

W 2012 roku Bank prowadził prace związane z wypracowaniem i utworzeniem modelu aliansu strategicznego w obszarze płatności realizowanych przez Bank oraz spółkę zależną Centrum Elektronicznych Usług Płatniczych eService SA. Wyżej wymieniony projekt uwzględnia możliwość sprzedaży przez Bank pakietu kontrolnego akcji wyżej wymienionej Spółki. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie podjęto wiążących decyzji oraz nie ustalono ostatecznej struktury transakcji.

47. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Wartość godziwa stanowi kwotę, za jaką na warunkach rynkowych składnik aktywów mógłby zostać wymieniony, a zobowiązanie zaspokojone pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi, lecz niepowiązаныmi stronami transakcji.

47.1. Kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej

Szczegółowy opis metody ustalania wartości godziwej prezentowany jest w Nocie 2.6.4.5 „Metoda ustalania wartości godziwej i kategorie wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wartości godziwej”.

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2012 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2012	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	277 566	277 566	-	-
Dłużne papiery wartościowe		273 576	273 576	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		3 237	3 237	-	-
Certyfikaty inwestycyjne		713	713	-	-
Prawa poboru		40	40	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 860 561	1 486	3 859 075	-
Instrumenty zabezpieczające		498 130	-	498 130	-
Instrumenty o charakterze handlowym		3 362 431	1 486	3 360 945	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	12 629 711	1 322 226	11 307 485	-
Dłużne papiery wartościowe		12 629 711	1 322 226	11 307 485	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	12 205 130	7 763 609	4 338 831	102 690
Dłużne papiery wartościowe		12 043 537	7 697 426	4 338 831	7 280
Kapitałowe papiery wartościowe		161 593	66 183	-	95 410
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		28 972 968	9 364 887	19 505 391	102 690
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 964 098	696	3 963 402	-
Instrumenty zabezpieczające		224 373	-	224 373	-
Instrumenty o charakterze handlowym		3 739 725	696	3 739 029	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	32	368 622	-	368 622	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		368 622	-	368 622	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		4 332 720	696	4 332 024	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2012 (Nota 17)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	273 576	273 576	-	-
obligacje skarbowe	216 521	216 521	-	-
obligacje komunalne	26 673	26 673	-	-
obligacje korporacyjne	15 141	15 141	-	-
obligacje emitowane przez GPW	13 880	13 880	-	-
obligacje BGK	1 361	1 361	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	3 237	3 237	-	-
Certyfikaty inwestycyjne	713	713	-	-
Prawa poboru	40	40	-	-
RAZEM	277 566	277 566	-	-

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2012 (Nota 20)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe				-
bony pieniężne NBP	9 995 300	-	9 995 300	-
obligacje skarbowe PLN	1 322 226	1 322 226	-	-
bony skarbowe	1 040 863	-	1 040 863	-
obligacje komunalne EUR	145 343	-	145 343	-
obligacje komunalne PLN	111 185	-	111 185	-
obligacje skarbowe UAH	14 794	-	14 794	-
RAZEM	12 629 711	1 322 226	11 307 485	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2012 (Nota 22)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	12 043 537	7 697 426	4 338 831	7 280
obligacje skarbowe PLN	7 697 426	7 697 426	-	-
obligacje skarbowe w USD	125 253	-	125 253	-
obligacje skarbowe w UAH	79 800	-	79 800	-
obligacje komunalne	2 780 212	-	2 780 212	-
obligacje korporacyjne	1 360 846	-	1 353 566	7 280
Kapitałowe papiery wartościowe	161 593	66 183	-	95 410
RAZEM	12 205 130	7 763 609	4 338 831	102 690

W tabeli poniżej przedstawiono podział aktywów i zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej w podziale na 3 kategorie na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej na dzień 31.12.2011	Nota	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
			Ceny kwotowane na aktywnych rynkach	Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych	Pozostałe techniki wyceny
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	17	1 311 089	1 261 687	49 402	-
Dłużne papiery wartościowe		1 300 164	1 250 762	49 402	-
Udziały i akcje w innych jednostkach		10 925	10 925	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	18	3 064 733	5 066	3 059 667	-
Instrumenty zabezpieczające		516 925	-	516 925	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 547 808	5 066	2 542 742	-
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	20	12 467 201	1 318 278	11 148 923	-
Dłużne papiery wartościowe		12 467 201	1 318 278	11 148 923	-
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	22	14 393 276	8 465 685	5 891 671	35 920
Dłużne papiery wartościowe		14 307 525	8 415 854	5 891 671	-
Kapitałowe papiery wartościowe		85 751	49 831	-	35 920
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej razem:		31 236 299	11 050 716	20 149 663	35 920
Pochodne instrumenty finansowe	18	2 645 281	816	2 644 465	-
Instrumenty zabezpieczające		342 598	-	342 598	-
Instrumenty o charakterze handlowym		2 302 683	816	2 301 867	-
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	32	175 615	-	175 615	-
Instrumenty finansowe desygnowane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat		175 615	-	175 615	-
Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej razem		2 820 896	816	2 820 080	-

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu na dzień 31.12.2011 (Nota 17)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe	1 300 164	1 250 762	49 402	-
bony skarbowe	49 402	-	49 402	-
obligacje skarbowe	1 219 069	1 219 069	-	-
obligacje korporacyjne	15 186	15 186	-	-
obligacje komunalne	14 783	14 783	-	-
obligacje BGK	1 724	1 724	-	-
Udziały i akcje w innych jednostkach	10 925	10 925	-	-
RAZEM	1 311 089	1 261 687	49 402	-

Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2011 (Nota 20)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe				-
bony pieniężne NBP	8 593 791	-	8 593 791	-
bony skarbowe	2 180 148	-	2 180 148	-
obligacje skarbowe PLN	1 318 278	1 318 278	-	-
obligacje skarbowe EUR	122 089	-	122 089	-
obligacje komunalne PLN	108 922	-	108 922	-
obligacje komunalne EUR	143 973	-	143 973	-
RAZEM	12 467 201	1 318 278	11 148 923	-

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży na dzień 31.12.2011 (Nota 22)	Wartość bilansowa	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	14 307 525	8 415 854	5 891 671	-
obligacje skarbowe PLN	8 414 865	8 414 865	-	-
obligacje skarbowe EUR	11 720	-	11 720	-
obligacje skarbowe UAH	220 793	-	220 793	-
obligacje skarbowe USD	30 661	-	30 661	-
obligacje komunalne	3 458 356	-	3 458 356	-
obligacje korporacyjne	2 170 141	-	2 170 141	-
bony skarbowe	989	989	-	-
Kapitałowe papiery wartościowe	85 751	49 831	-	35 920
RAZEM	14 393 276	8 465 685	5 891 671	35 920

Poniższe tabele prezentują uzgodnienie w trakcie okresów pomiarów: od 1 stycznia 2012 roku – 31 grudnia 2012 roku oraz od 1 stycznia 2011 roku – 31 grudnia 2011 roku, wartości godziwej na poziomie 3 hierarchii wartości godziwej:

	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Razem
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2012	35 920	35 920
Suma zysków lub strat	(19 121)	(19 121)
w wyniku finansowym	(5 404)	(5 404)
w innych dochodach całkowitych	(13 717)	(13 717)
Zakupy	85 891	85 891
Bilans zamknięcia 31 grudnia 2012	102 690	102 690
Suma zysków lub strat za okres ujęta w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	(5 404)	(5 404)

	Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	Razem
Bilans otwarcia na dzień 1 stycznia 2011	-	9 286	9 286
Suma zysków lub strat	3 628	3 994	7 622
w wyniku finansowym	3 628	3 994	7 622
Zakupy	-	25 900	25 900
Sprzedaż	(3 628)	(3 260)	(6 888)
Bilans zamknięcia 31 grudnia 2011	-	35 920	35 920
Suma zysków lub strat za okres ujęta w wyniku finansowym dla aktywów posiadanych na koniec okresu sprawozdawczego	3 628	3 994	7 622

47.2. Aktywa i zobowiązania finansowe, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej

Grupa Kapitałowa jest w posiadaniu instrumentów finansowych, które w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej.

Dla wielu instrumentów finansowych wartości rynkowe są niedostępne, stąd wartości godziwe są oszacowane przy zastosowaniu szeregu technik wyceny. Do wyceny wartości godziwej instrumentów finansowych zastosowano model oparty na szacowaniach wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich stóp procentowych. Wszystkie wyliczenia modelowe zawierają pewne założenia upraszczające i są wrażliwe na przyjmowane założenia.

Poniżej przedstawiono podsumowanie głównych metod i założeń wykorzystywanych podczas szacowania wartości godziwych instrumentów finansowych nie wycenianych do wartości godziwej.

W przypadku pewnych grup instrumentów finansowych, ze względu na brak oczekiwanych istotnych różnic pomiędzy wartością bilansową a godziwą, wynikający z charakterystyki tych grup (np. krótkoterminowy charakter, wysoka korelacja z parametrami rynkowymi, unikalność instrumentu) przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą. Dotyczy to następujących grup instrumentów finansowych:

- kredyty i pożyczki udzielone przez Grupę Kapitałową klientom: części portfela kredytów mieszkaniowych („stary” portfel kredytów mieszkaniowych), kredyty z brakiem określonego harmonogramu spłaty, wymagalnych na moment wyceny,
- zobowiązania Grupy Kapitałowej wobec klientów: zobowiązania bez określonego harmonogramu spłaty, inne specyficzne produkty, dla których nie można mówić o istnieniu rynku tj.: książeczki mieszkaniowe i oszczędnościowe,
- depozyty i lokaty międzybankowe o terminie zapadalności do 7 dni lub o zmiennym oprocentowaniu,
- kredyty lub pożyczki udzielone i zaciągnięte na rynku międzybankowym o zmiennym oprocentowaniu (zmiana oprocentowania maksymalnie co 3 miesiące),
- kasa i środki w Banku Centralnym oraz zobowiązania wobec Banku Centralnego,
- inne aktywa i zobowiązania finansowe,
- zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych, których emitentem jest BFL, o zmiennym oprocentowaniu.

W odniesieniu do kredytów i pożyczek udzielonych klientom zastosowano model oparty o szacowania wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych poprzez zdyskontowanie przepływów pieniężnych przy zastosowaniu bieżących stóp procentowych uwzględniający wysokość marży na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłaty wynikające z umów kredytowych. Bieżący poziom marż został wyznaczony dla transakcji zawartych w ostatnim kwartale zakończonym dniem bilansowym na instrumentach o podobnym ryzyku kredytowym.

Wartość godziwą depozytów oraz innych zobowiązań wobec klientów innych niż banki o ustalonym terminie wymagalności oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami procentowymi właściwymi dla poszczególnych produktów depozytowych.

Wartość godziwą długu podporządkowanego Banku oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych w oparciu o krzywą rentowności.

Wartość godziwa zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Bank Polski SA oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Wartość godziwa zobowiązania z tytułu emisji papierów dłużnych wyemitowanych przez PKO Finance AB oszacowano na podstawie kwotowań Bloomberg.

Lokaty i depozyty międzybankowe oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych bieżącymi stopami rynku międzybankowego.

Należności z tytułu leasingu finansowego oszacowano na podstawie oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu wewnętrznej stopy zwrotu dla transakcji leasingowych tego samego rodzaju zawieranych przez Grupę Kapitałową w okresie bezpośrednio poprzedzającym dzień kończący okres sprawozdawczy.

W tabeli poniżej przedstawiono podsumowanie wartości bilansowych i godziwych dla poszczególnych grup instrumentów finansowych, które nie zostały wykazane w wartości godziwej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku:

	31.12.2012		31.12.2011	
	wartość bilansowa	wartość godziwa	wartość bilansowa	wartość godziwa
Kasa, środki w Banku Centralnym	10 289 451	10 289 451	9 142 168	9 142 168
Należności od banków	3 392 486	3 387 187	2 396 227	2 395 600
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	143 875 644	141 556 016	141 634 494	134 828 126
kredyty mieszkaniowe	70 564 433	69 665 325	69 832 423	65 048 916
kredyty gospodarcze	50 654 164	50 398 091	48 929 163	47 334 318
kredyty konsumpcyjne	20 583 096	19 421 917	22 872 908	22 444 892
dłużne papiery wartościowe	2 073 951	2 070 684	-	-
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	46 971	46 687	-	-
Inne aktywa finansowe	758 419	758 419	431 144	431 144
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	3 128	3 454	3 454
Zobowiązania wobec innych banków	3 733 947	3 733 701	6 239 164	6 234 511
Zobowiązania wobec klientów	146 193 570	146 188 433	146 473 897	146 495 779
wobec podmiotów gospodarczych	31 868 251	31 868 263	38 468 560	38 468 586
wobec jednostek budżetowych	3 458 897	3 458 897	3 822 243	3 822 243
wobec ludności	110 866 422	110 861 273	104 183 094	104 204 950
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	9 902 161	10 369 806	7 771 779	7 773 693
Dług podporządkowany	1 631 256	1 638 663	1 614 377	1 618 446
Inne zobowiązania finansowe	1 554 160	1 554 160	1 879 356	1 879 356

48. Działalność powiernicza

Bank jest bezpośrednim uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych oraz Rejestru Papierów Wartościowych (NBP). Bank prowadzi rachunki papierów wartościowych oraz obsługuje transakcje na rynku krajowym i rynkach zagranicznych, świadczy usługi powiernictwa i pełni funkcję depozytariusza dla funduszy emerytalnych i inwestycyjnych. Aktywa przechowywane przez Bank w ramach świadczenia usług powierniczych, ze względu na niespełnienie definicji składnika aktywów Banku, nie zostały wykazane w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto jako członek Rady Banków Depozytariuszy i Rady ds. Nieskarbowych Papierów Dłużnych przy Związku Banków Polskich, PKO Bank Polski SA bierze udział w pracach przy tworzeniu regulacji i standardów rynkowych.

49. Informacje o pakietowej sprzedaży wierzytelności

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów, niemniej jednak:

- w 2011 roku Bank przeprowadził pakietową sprzedaż 143 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał pakiet o zadłużeniu ogółem 1 516 milionów PLN oraz ponad 4 tysiące wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o wartości ogółem 520 milionów PLN.
- w 2012 roku Bank przeprowadził kolejne pakietowe sprzedaże:
  - a) w I kwartale ponad 22 tysiące wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał portfel o zadłużeniu ogółem 90,9 milionów PLN,
  - b) w II kwartale ponad 49 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał portfel o zadłużeniu ogółem 720,3 milionów PLN oraz ponad 2 tysiące wierzytelności wobec klientów instytucjonalnych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone” o wartości ogółem 288,2 milionów PLN,
  - c) w IV kwartale ponad 28 tysięcy wierzytelności detalicznych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „stracone”, powstałych w stosunku do osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. Sprzedaży podlegał portfel o zadłużeniu ogółem 321,8 milionów PLN.

Łączna wartość bilansowa rezerw na potencjalne roszczenia z tytułu sprzedaży wierzytelności na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosi 5 502 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosi 3 945 tysięcy PLN). Bank nie otrzymał papierów wartościowych z tytułu powyższych transakcji.

50. Objaśnienie różnic między wcześniej publikowanymi sprawozdaniami a niniejszym sprawozdaniem finansowym

W 2012 roku nie dokonano zmian w odniesieniu do wcześniej publikowanych sprawozdań finansowych.

51. Wpływ sytuacji makroekonomicznej na wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku

Sytuacja makroekonomiczna, w tym osłabienie wzrostu gospodarczego w warunkach utrzymującej się niepewności związanej z kryzysem fiskalnym w strefie euro, miała istotny wpływ na działalność i sytuację finansową Grupy Kapitałowej Banku w 2012 roku. W 2012 roku zmienność na rynkach finansowych pozostawała na podwyższonym poziomie i była związana głównie z eskalacją obaw inwestorów o możliwość rozpadu strefy euro oraz z niepewnością odnośnie do sposobu zacieśnienia polityki fiskalnej w USA. Najwyższy poziom zmienności odnotowano na przełomie II i III kwartału, po wyborach parlamentarnych w Grecji, których pierwotne wyniki nie zapewniały determinacji władz do kontynuacji programu wsparcia finansowego prowadzonego we współpracy UE z Międzynarodowym Funduszem Walutowym. W reakcji na słabość koniunktury w sferze realnej, zaburzenia na rynkach finansowych i niedostateczną dostępność kredytu, najważniejsze banki centralne kontynuowały luzowanie polityki pieniężnej wykorzystując narzędzia niestandardowe. W szczególności wymienić należy przeprowadzenie przez Europejski Bank Centralny drugiej długoterminowej operacji zasilającej w płynność (LTRO) w lutym, rozszerzenie zakresu aktywów możliwych do wykorzystania przez banki w operacjach repo, obniżenie stóp procentowych (w tym stopy depozytowej do 0%) i ogłoszenie gotowości do nielimitowanego skupu obligacji na rynku wtórnym. Działania EBC, którym towarzyszyło dalsze zwiększanie ekspansywności polityki FED (program zamiany przeciętej duracji portfela obligacji, aktywne zarządzanie oczekiwaniami rynkowymi co do momentu wzrostu krótkoterminowych stóp procentowych, ogłoszenie otwartego programu skupu aktywów) przyczyniły się do znaczącego ograniczenia premii za ryzyko w ostatnich miesiącach roku, zwiększając dostępność finansowania dla tzw. krajów peryferyjnych.

W 2012 roku wzrost PKB w Polsce osiągnął ok. 2,0% wobec 4,3% w 2011 roku, przy słabnącym trendzie dynamiki PKB w trakcie roku. Do istotnego wyhamowania przyczyniły się słabnąca dynamika nakładów inwestycyjnych, w szczególności publicznych oraz osłabienie konsumpcji prywatnej, które było wynikiem utrzymywania się podwyższonej inflacji oraz stopniowo pogarszającej się sytuacji na rynku pracy. Czynnikiem pozytywnie wpływającym na wzrost był eksport netto, w wyniku przede wszystkim osłabienia importochłonnego komponentu popytu krajowego. W obliczu pozostawania inflacji powyżej górnego ograniczenia przedziału wahań, w maju 2012 roku RPP zdecydowała się na podwyżkę stóp procentowych o 25 pb do poziomu 4,75% (stopa referencyjna). W miarę słabnięcia dynamiki PKB i malejącej presji inflacyjnej RPP w ciągu 6 miesięcy przeszła od zacieśnienia do luzowania polityki pieniężnej, obniżając stopy procentowe w listopadzie o 25pb i dokonując kolejnej obniżki o 25pb w grudniu (do 4,25%).

PKO Bank Polski SA pozytywnie przeszedł stress testy przeprowadzone w drugiej połowie 2012 roku przez Komisję Nadzoru Finansowego. Testy, stanowiące teoretyczny sprawdzian wytrzymałości na wypadek potencjalnie gorszej koniunktury makroekonomicznej, wskazały na znaczące przekroczenie przez Bank przyjętych podczas testów wskaźników minimalnych.

Uwzględniając wpływ sytuacji makroekonomicznej na kondycję klientów PKO Banku Polskiego SA, Grupa Kapitałowa Banku konsekwentnie stosuje konserwatywne podejście do ryzyka, rozpoznając odpisy z tytułu utraty wartości, których skala i struktura odzwierciedla wpływ obecnej sytuacji makroekonomicznej na sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Banku.

Wyniki finansowe osiągnięte w 2012 roku przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA ukształtowały się na wysokim poziomie, a wolumeny kredytów i depozytów należały do najwyższych wśród głównych instytucji sektora bankowego w Polsce. W 2012 roku Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA rozwijała działalność biznesową w oparciu o bezpieczną i efektywną strukturę finansowania.

Wysokie wyniki finansowe zostały osiągnięte przy dodatniej dynamice wzrostu w stosunku do roku ubiegłego w zakresie wyniku z tytułu odsetek oraz wysokiemu wynikowi na portfelu papierów wartościowych (wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej) przy jednoczesnym wzroście kosztów administracyjnych.

Łączna dynamika pozycji dochodowych Grupy Kapitałowej Banku była nieznacznie niższa od dynamiki wzrostu kosztów administracyjnych, co przełożyło się na utrzymanie wysokiej efektywności działania Banku mierzonej wskaźnikiem C/I.

Osiągnięte wyniki finansowe Grupy Kapitałowej Banku stanowią istotny element realizacji przyjętej przez Zarząd Banku, Strategii PKO Banku Polskiego SA „Lider”, na lata 2010 – 2012, której cele zostały zrealizowane. Głównymi celami strategicznymi Strategii „Lider” były: utrzymanie stabilnego wzrostu w zakresie rentowności, efektywności, jak również bazy kapitałowej, dokonanie rozpoznania potrzeb klientów i związanych z tym zmian segmentacyjnych i ofertowych w zakresie dostosowania modelu obsługi do potrzeb poszczególnych segmentów rynku, rozwój i optymalizacja sieci oddziałów, przy jednoczesnym zwiększeniu roli kanałów zdalnego dostępu do rachunków, centralizacja i optymalizacja procesów, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji wsparcia, budowanie aktywnych relacji z klientami w oparciu o CRM i rozwój platform transakcyjnych i alternatywnych form finansowania.

Ze względu na zaangażowanie w spółki ukraińskie, w szczególności w KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa Banku wyekspozowana jest na skutki ryzyk charakterystycznych dla rynku ukraińskiego. W 2012 roku wzrost gospodarczy na Ukrainie wyhamował do 0,2% r/r (wstępne dane SSSU). Niekorzystna sytuacja gospodarcza spowodowana utrzymującym się niedoborem w handlu zagranicznym (cykliczny spadek popytu na główne produkty eksportowe) i wyhamowaniem inwestycji sektora prywatnego przyczyniła się do spadku dynamiki wartości aktywów ukraińskiego sektora bankowego. Dalszej lekkiej poprawie (choć z wartości ujemnych) uległy natomiast wskaźniki rentowności banków działających na Ukrainie.

PKO Bank Polski SA kontynuuje działania mające zapewnić bezpieczne funkcjonowanie swoich spółek na Ukrainie w warunkach obecnej sytuacji makroekonomicznej, obejmujące wzmocnienie działań nadzorczych, monitorowanie środków przekazanych Spółkom przez Bank oraz kształtowania się wymogów regulacyjnych określonych przez Narodowy Bank Ukrainy w KREDOBANK SA.

CELE I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM ZWIĄZANYM Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI

52. Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Banku Polskim SA, jak i w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa oraz rentowności działalności biznesowej w zmieniającym się otoczeniu prawnym i ekonomicznym, a poziom ryzyka stanowi ważny składnik procesu planistycznego.

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego, które podlegają zarządzaniu: ryzyko kredytowe, stopy procentowej, walutowe, płynności, cenowe kapitałowych papierów wartościowych, operacyjne, braku zgodności, biznesowe (w tym ryzyko strategiczne) i reputacji. Szczególnej kontroli podlega także ryzyko transakcji pochodnych, ze względu na specyfikę tych instrumentów.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym w Grupie Kapitałowej składają się następujące elementy:

- identyfikacja ryzyka – polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu tego rodzaju ryzyka na sytuację finansową Grupy Kapitałowej. W ramach identyfikacji ryzyka określone są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne w działalności Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej lub całej Grupy Kapitałowej,
- pomiar i ocena ryzyka – pomiar ryzyka obejmujący definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- prognozowanie i monitorowanie ryzyka – polegające na sporządzeniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchylenia realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- raportowanie ryzyka – polegające na cyklicznym informowaniu organów Banku o wynikach pomiaru ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,
- działania zarządcze – polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określeniu poziomu tolerancji na ryzyko, ustalaniu wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem obrazuje poniższy schemat:

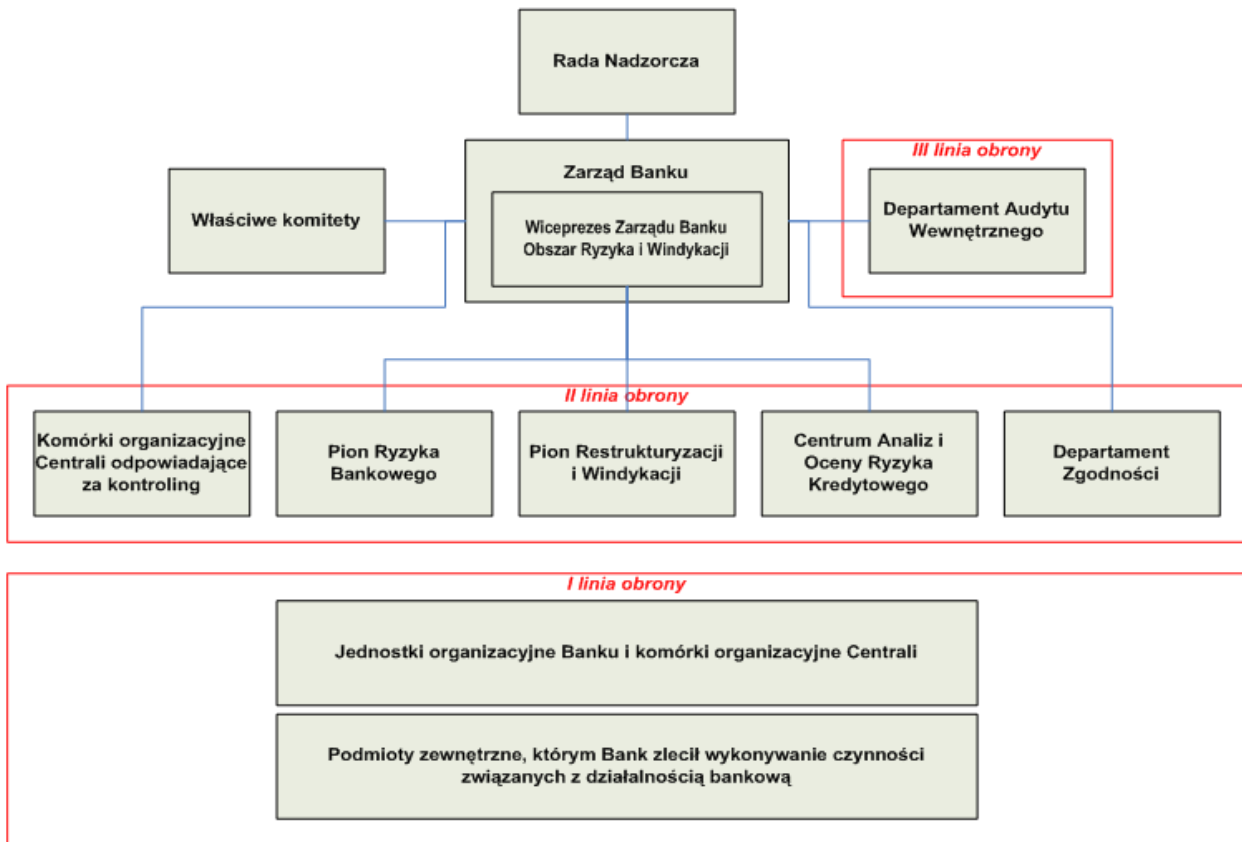
Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej opiera się w szczególności na następujących zasadach:

- Grupa Kapitałowa zarządza wszystkimi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka bankowego,
- proces zarządzania ryzykiem jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka i na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka,
- metody zarządzania ryzykiem (w szczególności modele i ich założenia) oraz systemy pomiaru ryzyka są dostosowane do skali i złożoności ryzyka oraz okresowo weryfikowane i walidowane,
- zachowana jest niezależność organizacyjna obszaru ryzyka i windykacji od działalności biznesowej,
- zarządzanie ryzykiem jest zintegrowane z systemami planistycznymi i kontrolingowymi.
- poziom ryzyka jest na bieżąco kontrolowany,
- proces zarządzania ryzykiem wspiera realizację strategii Grupy Kapitałowej przy zachowaniu zgodności ze strategią zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie poziomu tolerancji na ryzyko,

Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach organizacyjnych Banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem przedstawiona jest na poniższym schemacie:

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem jest nadzorowany przez Radę Nadzorczą Banku, która regularnie otrzymuje informacje o profilu ryzyka w Banku i Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA oraz najważniejszych działaniach podejmowanych w zakresie zarządzania ryzykiem.

Zarząd Banku odpowiada za zarządzanie ryzykiem, w tym za nadzorowanie i monitorowanie działań podejmowanych przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem. Zarząd Banku podejmuje najważniejsze decyzje mające wpływ na poziom ryzyka Banku oraz uchwała przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem jest realizowany w trzech, wzajemnie niezależnych liniach obrony:

- 1) pierwsza linia obrony, którą stanowi kontrola wewnętrzna funkcjonalna zapewniająca stosowanie mechanizmów kontroli ryzyka i zgodność działania z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa,
- 2) druga linia obrony, którą stanowi system zarządzania ryzykiem, w tym metody, narzędzia, proces i organizacja zarządzania ryzykiem,
- 3) trzecia linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny.

Niezależność linii obrony polega na zachowaniu organizacyjnej niezależności w następujących płaszczyznach:

- funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony,
- funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony,
- funkcja zarządzania ryzykiem braku zgodności podlega Prezesowi Zarządu.

Pierwsza linia obrony realizowana jest w szczególności w jednostkach organizacyjnych Banku, komórkach organizacyjnych Centrali i podmiotach Grupy Kapitałowej i obejmuje te aspekty działalności tych jednostek, komórek i podmiotów, które mogą generować ryzyko. Jednostki, komórki oraz podmioty Grupy Kapitałowej odpowiadają za identyfikację ryzyk, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli, o ile nie wdrożono mechanizmów kontrolnych w ramach działań podejmowanych w drugiej linii obrony. Jednocześnie podmioty Grupy Kapitałowej obowiązują zasada spójności i porównywalności oceny i kontroli ryzyka w Banku oraz w spółkach Grupy Kapitałowej, z uwzględnieniem specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym prowadzi ona działalność.

Druga linia obrony realizowana jest w szczególności w Obszarze Ryzyka i Windykacji, specjalistycznych jednostkach organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za analizy kredytowe, komórce organizacyjnej Centrali zarządzającej ryzykiem braku zgodności (*compliance*), a także w komórkach organizacyjnych Centrali odpowiadających za kontroling.

Trzecia linia obrony realizowana jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku.

Komórki organizacyjne Centrali Banku zgrupowane w ramach Pionu Ryzyka Bankowego, Pionu Restrukturyzacji i Windykacji oraz Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego zarządzają ryzykiem w zakresie przyznaných kompetencji.

Pion Ryzyka Bankowego odpowiada za:

- identyfikację czynników i źródeł ryzyka,
- pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne),
- pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej,
- przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu lub komitetów dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka,
- tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową,
- rozwój systemów informatycznych dedykowanych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową.

Pion Restrukturyzacji i Windykacji odpowiada za:

- sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów oraz zwiększanie efektywności tych działań,
- efektywne działania interwencyjne w ramach efektywnego, wczesnego monitorowania opóźnień w spłacie wierzytelności klientów rynku detalicznego,
- efektywny outsourcing realizowanych zadań oraz efektywne zarządzanie majątkiem przejętym w wyniku dochodzenia należności Banku,
- efektywną sprzedaż wierzytelności trudnych.

Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego odpowiada za ocenę i weryfikację poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka wymagają niezależnej oceny. W Centrum Analiz i Oceny Ryzyka Kredytowego podejmowane są decyzje kredytowe w odniesieniu do spraw klientów indywidualnych i klientów MSP objętych metodami ratingowymi.

Zarządzanie ryzykiem wspierają komitety:

- Komitet Ryzyka (KR),
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (KZAP),
- Komitet Kredytowy Banku (KKB),
- Komitet Kredytowy Centrali (KKC),
- Komitet Ryzyka Operacyjnego (KRO),
- komitety kredytowe działające w regionalnych oddziałach detalicznych i korporacyjnych.

KR monitoruje integralność, adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem bankowym, adekwatność kapitałową i wdrażanie obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem zgodnie ze Strategią Banku oraz analizuje i ocenia stosowanie strategicznych limitów ryzyka określonych w Strategii zarządzania ryzykiem bankowym w PKO Banku Polskim SA. KR wspiera Radę Nadzorczą w procesie zarządzania ryzykiem bankowym przez formułowanie zaleceń i podejmowanie decyzji w sprawie adekwatności kapitałowej i efektywności systemu kontroli ryzyka bankowego.

KZAP podejmuje decyzje w zakresie limitów i wartości progowych na poszczególne rodzaje ryzyka oraz kwestii związanych z ustalaniem cen transferowych a także wydaje rekomendacje dla Zarządu m. in. w zakresie kształtowania struktury aktywów i pasywów Banku zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, kapitałem oraz polityki cenowej.

KKB podejmuje decyzje kredytowe w odniesieniu do pojedynczych znaczących wartościowo zaangażowań kredytowych, bądź wydaje rekomendacje w tym zakresie dla Zarządu.

KKC wspiera swoimi rekomendacjami podejmowanie decyzji przez właściwych dyrektorów zarządzających i członków Zarządu, a komitety kredytowe działające w regionach wspierają dyrektorów oddziałów i dyrektorów regionalnych oddziałów korporacyjnych w odniesieniu do spraw o wyższym poziomie ryzyka.

KRO podejmuje decyzje w zakresie m.in. metryk kluczowych wskaźników ryzyka (KRI), limitów strat na ryzyko operacyjne, wartości kluczowych parametrów pomiaru wykorzystywanych do wyliczania wyniku AMA, założeń scenariuszy testów warunków skrajnych oraz wyników walidacji modeli pomiaru ryzyka operacyjnego. Ponadto KRO wspiera Zarząd w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym poprzez wydawanie rekomendacji dotyczących m.in. strategicznych limitów tolerancji na ryzyko operacyjne.

KZAP, KR, KRO, KKB, Zarząd i Rada Nadzorcza są odbiorcami cyklicznych raportów dotyczących poszczególnych rodzajów ryzyka.

Ponadto KRO formułuje rekomendacje w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym w spółkach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA, które są przekazywane spółkom Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA w ramach sprawowanego przez Bank nadzoru właścicielskiego nad tymi podmiotami.

Bank sprawuje nadzór nad funkcjonowaniem poszczególnych spółek zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA. W ramach tego nadzoru Bank określa i akceptuje strategie rozwoju spółek, również w zakresie poziomu ryzyka, nadzoruje systemy zarządzania ryzykiem w spółkach oraz wspiera ich rozwój, jak również uwzględnia poziom ryzyka działalności poszczególnych spółek w ramach systemu monitorowania i raportowania ryzyka na poziomie Grupy Kapitałowej.

Przepisy wewnętrzne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w spółkach Grupy Kapitałowej Banku określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez te spółki po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji formułowanych przez Bank. Przepisy wewnętrzne spółek dotyczące zarządzania ryzykiem są wprowadzane w oparciu o zasadę spójności i porównywalności oceny poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku i spółkach Grupy Kapitałowej Banku przy uwzględnieniu specyfiki działalności spółki oraz rynku, na którym ona prowadzi działalność.

Priorytetem Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest utrzymanie silnej pozycji kapitałowej oraz przyrost stabilnych źródeł finansowania, które stanowią podstawę stabilnego rozwoju działalności biznesowej, przy równoczesnym utrzymaniu priorytetów w zakresie efektywności działania i skutecznej kontroli kosztów.

W tym celu Bank w 2012 r. podjął następujące działania:

- odnowił część wymagalnego w lipcu 2012 r. kredytu konsorcjalnego w wysokości 410 mln CHF (z terminem wymagalności w czerwcu 2015 r.) oraz wyemitował obligacje w wysokości: 50 mln EUR w ramach programu EMTN o 10-letnim terminie zapadalności, 500 mln CHF w ramach programu EMTN o ok. 3-letnim terminie zapadalności oraz 1 mld USD na rynku amerykańskim o 10-letnim terminie zapadalności,
- zaliczył do funduszy własnych część zysku Banku za rok 2011,

- zrealizował w III kwartale 2012 roku opcję call i wykupił w dniu 30 października 2012 roku obligacje podporządkowane w wysokości 1,6 miliarda PLN, wyemitowane w 2007 roku. W miejsce tych środków do funduszy uzupełniających zostały zaliczone środki z emisji obligacji podporządkowanych wyemitowanych w dniu 14 września 2012 roku.

Ponadto w grudniu 2012 roku Komisja Nadzoru Finansowego potwierdziła, że PKO Bank Polski SA spełnił warunki o istotności wysokiej wynikające z decyzji KNF z czerwca 2011 roku o warunkowej zgodzie na zastosowanie metody AMA, a tym samym umożliwiła zastosowanie metody AMA do obliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego bez ograniczenia na spadek wymogu kapitałowego nie więcej niż do poziomu 75% wymogu wyliczanego metodą standardową. Tym samym na koniec 2012 roku Bank wyliczył wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w pełni zgodnie z metodą AMA.

W 2012 roku w KREDOBANK SA były prowadzone prace związane z optymalizacją i podwyższeniem efektywności procesu kredytowego poprzez udoskonalenie systemu informacji zarządczej (MIS), optymalizację procesu kredytowego dla osób fizycznych, małych i średnich przedsiębiorstw (SME) i klientów korporacyjnych. Ponadto przeprowadzono nowelizację przepisów wewnętrznych w zakresie podstawowych zasad organizacji procesu kredytowego oraz przepisów związanych z procesem kredytowania klientów osób fizycznych oraz osób prawnych.

W 2012 roku w Grupie Kapitałowej Bankowego Funduszu Leasingowego SA koncentrowano się głównie na budowaniu bezpiecznego portfela leasingowego gwarantującego dodatnie skonsolidowane wyniki Grupy Kapitałowej Bankowego Funduszu Leasingowego SA, bezpieczeństwie kapitału oraz ograniczeniu udziału zagrożonych należności w portfelu. Ponadto przeprowadzono nowelizację przepisów wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym.

Identyfikacja istotnych rodzajów ryzyka

Istotność poszczególnych rodzajów ryzyka ustalana jest na poziomie Banku oraz poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej. Przy określaniu kryteriów uznawania danego rodzaju ryzyka za istotne uwzględniany jest wpływ danego rodzaju ryzyka zarówno na działalność Banku, danej spółki Grupy Kapitałowej, jak również całej Grupy Kapitałowej, przy czym rozróżniane są trzy typy rodzajów ryzyka:

- z góry uznawane za istotne – podlegające aktywnemu zarządzaniu,
- potencjalnie istotne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności,
- inne niezdefiniowane lub niewystępujące w Banku lub Grupie Kapitałowej rodzaje ryzyka (nieistotne i niemonitorowane).

W oparciu o informacje ilościowe i jakościowe, cyklicznie dokonywana jest w Banku ocena istotności potencjalnie istotnych rodzajów ryzyka. Wynikiem oceny jest przypisanie danemu rodzajowi ryzyka poziomu istotne/nieistotne. Podobnej oceny dokonuje się cyklicznie w odniesieniu do spółek Grupy Kapitałowej. Monitoring dokonywany jest w szczególności w przypadku istotnej zmiany zakresu lub profilu działalności Banku albo spółki Grupy Kapitałowej.

53. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Ryzyko kredytowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia straty w wyniku niewywiązania się klienta z zobowiązań wobec Banku lub jako ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności klienta do obsługi zobowiązań.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego.

Bank oraz jednostki zależne Grupy Kapitałowej kierują się przede wszystkim następującymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym:

- transakcja kredytowa wymaga wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem jest rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- pomiar ryzyka kredytowego transakcji kredytowych dokonywany jest na etapie rozpatrywania wniosku o udzielenie kredytu i cyklicznie w ramach monitorowania z uwzględnieniem zmieniających się warunków zewnętrznych oraz zmian sytuacji finansowej kredytobiorców,
- ocena ryzyka kredytowego ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub jej wartość jest poddawana dodatkowej weryfikacji przez służby oceny ryzyka kredytowego, niezależne od służb biznesowych,
- oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależą od oceny poziomu ryzyka kredytowego generowanego przez tę transakcję,
- decyzje kredytowe mogą być podejmowane jedynie przez osoby do tego uprawnione,
- ryzyko kredytowe jest zdwersyfikowane w szczególności pod względem obszarów geograficznych, sektorów gospodarki, produktów oraz klientów,
- oczekiwany poziom ryzyka kredytowego jest zabezpieczany poprzez przyjmowane przez Bank zabezpieczenia, marże na ryzyko pobierane od klientów oraz odpisy (rezerwy) z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych.

Realizację wyżej wymienionych zasad zapewnia stosowanie przez Bank zaawansowanych metod zarządzania ryzykiem kredytowym, zarówno na poziomie pojedynczych ekspozycji kredytowych, jak i na poziomie całego portfela kredytowego Banku. Metody te są weryfikowane i rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami metod ratingów wewnętrznych (IRB), tzn. zaawansowanej metody pomiaru ryzyka kredytowego, która może być wykorzystywana do wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego po uzyskaniu przez Bank zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Spółki Grupy Kapitałowej, w których występuje istotny poziom ryzyka kredytowego (Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA, Grupa Kapitałowa BFL SA, Grupa Kapitałowa BTK SA, Grupa Kapitałowa „Inter-Risk Ukraina” SA) zarządzają ryzykiem kredytowym indywidualnie, przy czym stosowane metody oceny i pomiaru ryzyka kredytowego dostosowane są do metod stosowanych w PKO Banku Polskim SA, przy uwzględnieniu specyfiki działalności.

Zmiana rozwiązań stosowanych przez spółki zależne Grupy Kapitałowej jest każdorazowo uzgadniana z jednostkami odpowiedzialnymi za zarządzanie ryzykiem w Banku.

Grupa Kapitałowa BFL SA, Grupa Kapitałowa BTK SA oraz Grupa Kapitałowa KREDOBANK SA oraz Grupa Kapitałowa „Inter-Risk Ukraina” SA cyklicznie dokonują pomiaru ryzyka kredytowego, a wyniki tego pomiaru przekazują do Banku.

W strukturach organizacyjnych Grupy Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupy Kapitałowej BFL SA i Grupy Kapitałowej BTK SA funkcjonują komórki organizacyjne w obszarze ryzyka, które odpowiadają w szczególności za:

- opracowywanie metod oceny ryzyka kredytowego, tworzenia rezerw i odpisów,

- kontrolę i monitorowanie ryzyka kredytowego w procesie kredytowym,
- jakość oraz efektywność restrukturyzacji i procesu windykacji wierzytelności klientów.

Limity podejmowania decyzji kredytowych uzależnione są w tych spółkach w szczególności od: kwoty zaangażowania kredytowego wobec klienta, kwoty jednostkowej transakcji kredytowej oraz okresu transakcji kredytowej.

Proces podejmowania decyzji kredytowych w Grupie Kapitałowej KREDOBANK SA, Grupie Kapitałowej BFL SA i Grupie Kapitałowej BTK SA wspierają komitety kredytowe, które są aktywowane w przypadku transakcji kredytowych generujących podwyższony poziom ryzyka kredytowego.

Właściwe komórki organizacyjne Pionu Ryzyka Bankowego uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem kredytowym w spółkach Grupy Kapitałowej przez opiniowanie projektów i okresowy przegląd przepisów wewnętrznych tych spółek odnoszących się do oceny ryzyka kredytowego oraz przygotowanie rekomendacji dotyczących zmian w projektach przepisów. Bank wspiera wdrożenie w spółkach Grupy Kapitałowej rekomendowanych zmian w zasadach oceny ryzyka kredytowego.

Pomiar ryzyka kredytowego

Metody pomiaru ryzyka kredytowego

W celu określenia poziomu ryzyka kredytowego oraz opłacalności portfeli kredytowych Bank wykorzystuje różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- prawdopodobieństwo niewypłacalności (PD),
- oczekiwaną stratę kredytową (EL),
- wartość zagrożoną ryzykiem kredytowym (CVaR),
- miary efektywności metodologii scoringowych (Accuracy Ratio),
- udział i strukturę kredytów z rozpoznaną utratą wartości (według MSR),
- wskaźnik pokrycia kredytów z rozpoznaną utratą wartości podpisami (coverage ratio),
- koszt ryzyka.

PKO Bank Polski SA systematycznie rozwija zakres wykorzystywanych mierników ryzyka kredytowego z uwzględnieniem wymagań metody ratingów wewnętrznych (IRB), jak również rozszerza zakres stosowania miar ryzyka w celu pełnego pokrycia portfela kredytowego Banku tymi metodami.

Metody pomiaru portfelowego ryzyka kredytowego pozwalają m.in. na uwzględnienie ryzyka kredytowego w cenie produktów, ustalanie optymalnych warunków dostępności finansowania oraz wyznaczanie stawek odpisów z tytułu utraty wartości.

Bank przeprowadza analizy oraz testy warunków skrajnych dotyczące wpływu potencjalnych zmian w otoczeniu makroekonomicznym na jakość portfela kredytowego Banku a wyniki prezentuje w raportach dla organów Banku. Powyższe informacje umożliwiają identyfikowanie i podejmowanie działań ograniczających negatywne skutki wpływu niekorzystnych sytuacji rynkowych na wynik Banku.

Ocena ryzyka kredytowego związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych dokonywana jest w dwóch wymiarach: klienta oraz transakcji. Miarami tej oceny są ratingi: klienta i transakcji. Syntetyczną miarą ryzyka kredytowego, odzwierciedlającą oba czynniki ryzyka, jest rating łączny.

W przypadku klientów instytucjonalnych z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw, spełniających określone kryteria, Bank ocenia ryzyko kredytowe z wykorzystaniem metody scoringowej. Ocena ta dedykowana jest niskokwotowym, nieskomplikowanym transakcjom kredytowym i odbywa się w dwóch wymiarach: zdolności kredytowej oraz wiarygodności kredytowej klienta. Ocena zdolności kredytowej polega na zbadaniu sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta, zaś ocena wiarygodności kredytowej klienta obejmuje ocenę scoringową oraz ocenę informacji o historii kredytowej klienta pozyskanych z wewnętrznych kartotek Banku oraz zewnętrznych baz danych.

Informacja o ocenach ratingowych i scoringowych jest szeroko wykorzystywana w Banku w zarządzaniu ryzykiem kredytowym, w systemie kompetencji do podejmowania decyzji kredytowych, przy ustalaniu warunków aktywacji służb oceny ryzyka kredytowego oraz w systemie pomiaru i raportowania ryzyka kredytowego.

W maju 2012 roku wdrożono w Banku produkcyjnie system scoringu behawioralnego na poziomie Klienta, który zastąpił funkcjonujący w Banku system scoringu behawioralnego na poziomie produktu. Wdrożenie tej oceny umożliwi bardziej precyzyjne zarządzanie łączną ekspozycją Klienta indywidualnego przy wykorzystaniu mechanizmów kompleksowej oceny Klienta z uwzględnieniem posiadanych przez niego produktów kredytowych jak i depozytowych.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka kredytowego

Ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko kredytowe

Należności od banków	Zaangażowanie	
	31.12.2012	31.12.2011
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	29 373	32 499
oceniane metodą zindywidualizowaną	29 373	32 385
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	3 392 495	2 396 540
nieprzeterminowane	3 392 495	2 396 540
Razem brutto	3 421 868	2 429 039
Odpisy z tytułu utraty wartości	(29 382)	(32 812)
Razem według wartości bilansowej netto	3 392 486	2 396 227

Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Zaangażowanie	
	31.12.2012	31.12.2011
Należności z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	13 445 809	11 797 232
oceniane metodą zindywidualizowaną	6 506 653	5 701 547
Należności bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	137 206 100	135 495 505
nieprzeterminowane	132 358 709	131 488 230
przeterminowane	4 847 391	4 007 275
do 4 dni przeterminowania	1 791 011	855 403
powyżej 4 dni przeterminowania	3 056 380	3 151 872
Razem brutto	150 651 909	147 292 737
Odpisy z tytułu utraty wartości	(6 776 265)	(5 658 243)
Razem według wartości bilansowej netto	143 875 644	141 634 494

Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	5 536	17 944
oceniane metodą zindywidualizowaną	5 536	17 944
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	12 043 537	14 307 525
nieprzeterminowane	12 043 537	14 307 525
z ratingiem zewnętrznym	7 953 371	8 729 898
z ratingiem wewnętrznym	4 090 166	5 577 627
Razem brutto	12 049 073	14 325 469
Odpisy z tytułu utraty wartości	(5 536)	(17 944)
Razem według wartości bilansowej netto	12 043 537	14 307 525

Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności - dłużne papiery wartościowe	Zaangażowanie	
	31.12.2012	31.12.2011
Dłużne papiery wartościowe z rozpoznaną utratą wartości, w tym:	-	-
oceniane metodą zindywidualizowaną	-	-
Dłużne papiery wartościowe bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	46 971	-
nieprzeterminowane	46 971	-
z ratingiem zewnętrznym	46 971	-
Razem brutto	46 971	-
Odpisy z tytułu utraty wartości	-	-
Razem według wartości bilansowej netto	46 971	-

Inne aktywa - inne aktywa finansowe	Zaangażowanie	
	31.12.2012	31.12.2011
Inne aktywa z rozpoznaną utratą wartości	72 579	110 826
Inne aktywa bez rozpoznanej utraty wartości, w tym:	753 653	421 244
nieprzeterminowane	752 633	420 251
przeterminowane	1 020	993
Razem brutto	826 232	532 070
Odpisy z tytułu utraty wartości	(67 813)	(100 926)
Razem według wartości bilansowej (netto)	758 419	431 144

Stopień narażenia na ryzyko kredytowe

Poniższa tabela prezentuje maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Pozycje sprawozdania z sytuacji finansowej	31.12.2012	31.12.2011
Rachunek bieżący w Banku Centralnym	7 550 898	6 845 759
Należności od banków	3 392 486	2 396 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu - dłużne papiery wartościowe	273 576	1 300 164
emitowane przez Skarb Państwa	216 521	1 268 471
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	26 673	14 783
emitowane przez podmioty niefinansowe	15 064	14 947
emitowane przez podmioty finansowe	13 947	239
emitowane przez banki	1 371	1 724
Pochodne instrumenty finansowe	3 860 561	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat - dłużne papiery wartościowe	12 629 711	12 467 201
emitowane przez banki centralne	9 995 300	8 593 791
emitowane przez Skarb Państwa	2 377 883	3 620 515
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	256 528	252 895
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	143 875 644	141 634 494
sektor finansowy (z wyłączeniem banków)	720 944	1 215 310
kredyty gospodarcze	720 944	1 215 310
sektor niefinansowy	135 490 122	135 368 534
kredyty mieszkaniowe	70 564 433	69 832 423
kredyty gospodarcze	43 441 331	42 663 203
kredyty konsumpcyjne	20 583 096	22 872 908
dłużne papiery wartościowe	901 262	-
sektor budżetowy	7 664 578	5 050 650
kredyty gospodarcze	6 491 889	5 050 650
dłużne papiery wartościowe	1 172 689	-
Inwestycyjne papiery wartościowe - dłużne papiery wartościowe	12 043 537	14 307 525
emitowane przez Skarb Państwa	7 902 479	8 679 028
emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	2 780 212	3 458 356
emitowane przez podmioty niefinansowe	1 309 954	2 119 271
emitowane przez banki	50 892	50 870
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	46 971	-
emitowane przez Skarb Państwa	27 843	-
emitowane przez banki	19 128	-
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	758 419	431 144
Razem	184 431 803	182 447 247

Pozycje pozabilansowe	31.12.2012	31.12.2011
Udzielone zobowiązania nieodwołalne	7 871 614	5 946 055
Udzielone gwarancje	6 535 055	4 939 669
Gwarancje emisji	3 469 465	1 074 685
Udzielone akredytywy	372 615	420 376
Razem	18 248 749	12 380 785

Jakość kredytowa aktywów finansowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości.

Biorąc pod uwagę charakter działalności Grupy Kapitałowej oraz wolumen należności kredytowych i leasingowych, najistotniejsze portfele są w zarządzaniu Banku oraz Bankowego Funduszu Leasingowego SA. Poniżej przedstawiono informację na temat jakości kredytowej należności i pożyczek udzielonych przez Bank oraz Grupę Kapitałową BFL.

Ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości klasyfikowane są ze względu na rating klienta, w ramach wewnętrznych klas ratingowych od A do G (w zakresie podmiotów finansowych A-F).

Systemem ratingowym objęte są następujące portfele:

- klienci korporacyjni,
- klienci instytucjonalni rynku mieszkaniowego,
- małe i średnie przedsiębiorstwa (z wyłączeniem pewnych grup produktów ocenianych w sposób uproszczony).

Aktywa finansowe nieprzeterminowane bez utraty wartości	31.12.2012	31.12.2011
Należności od banków	3 392 495	2 396 540
w tym:		
z ratingiem	3 064 734	2 070 945
bez ratingu	327 761	325 595
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	132 358 709	131 488 230
z ratingiem	120 121 153	123 173 721
bez ratingu	12 237 556	8 314 509
PKO Bank Polski SA	128 776 943	128 593 307
z ratingiem - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty gospodarcze)	36 992 554	38 595 846
A (pierwszorzędna)	1 346 291	1 269 043
B (bardzo dobra)	1 639 493	2 377 152
C (dobra)	3 596 148	4 248 073
D (zadowolająca)	7 125 127	8 937 711
E (przeciętna)	10 473 404	9 791 398
F (akceptowalna)	8 314 985	9 244 208
G (słaba)	4 497 106	2 728 261
z ratingiem - klienci sektora niefinansowego (kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe)	81 644 228	83 438 089
A (pierwszorzędna)	39 485 421	39 006 051
B (bardzo dobra)	25 329 039	28 255 664
C (dobra)	6 186 565	6 770 389
D (przeciętna)	4 315 018	3 224 042
E (akceptowalna)	6 328 185	6 181 943
bez ratingu - klienci sektora finansowego, niefinansowego i budżetowego (kredyty konsumpcyjne, mieszkaniowe i pozostałe)	10 140 161	6 559 372
Grupa Kapitałowa BFL SA	2 812 871	2 307 463
z ratingiem	1 484 371	1 139 786
A2 (pierwszorzędna)	5 597	4 574
A3 (bardzo dobra)	93 150	71 872
A4 (dobra)	154 228	147 577
A5 (zadowolająca)	352 991	354 505
A6 (przeciętna)	741 302	477 485
B1 (akceptowalna)	119 614	61 132
B2 (słaba)	10 021	19 117
C (zła)	7 468	3 524
bez ratingu	1 328 500	1 167 677
bez ratingu - klienci sektora niefinansowego i finansowego pozostałych spółek Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA	768 895	587 460
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	752 633	420 251
Razem	136 503 837	134 305 021

Kredyty i pożyczki niespełniające przesłanek indywidualnej utraty wartości niepodlegające ocenie ratingowej charakteryzują się satysfakcjonującym poziomem ryzyka kredytowego. Dotyczy to w szczególności kredytów detalicznych (w tym kredytów mieszkaniowych), wśród których brak jest indywidualnie istotnych zaangażowań, których istnienie skutkowało by powstaniem istotnego ryzyka kredytowego.

Poniżej przedstawiono strukturę dłużnych papierów wartościowych oraz lokat międzybankowych, nieprzeterminowanych, bez utraty wartości, w podziale na zewnętrzne klasy ratingowe:

Dłużne papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

Rating/portfel	31.12.2012					31.12.2011				
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki	emitowane przez inne podmioty finansowe	emitowane przez podmioty niefinansowe	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki	emitowane przez inne podmioty finansowe	emitowane przez podmioty niefinansowe
A- do A+ bez ratingu	216 521	-	-	-	-	1 268 471	-	-	-	-
Razem	216 521	26 673	1 371	13 947	15 064	1 268 471	14 783	1 724	239	14 947

Dłużne papiery wartościowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Rating/portfel	31.12.2012			31.12.2011		
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki centralne	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez jednostki samorządu terytorialnego	emitowane przez banki centralne
A- do A+	2 363 089	145 343	9 995 300	3 620 515	-	8 593 791
bez ratingu	-	-	-	-	143 973	-
B3*	14 794	-	-	-	-	-
Razem	2 377 883	145 343	9 995 300	3 620 515	143 973	8 593 791

* Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA - według ratingu Moody's.

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

Rating/portfel	31.12.2012		31.12.2011	
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki
A- do A+	7 697 426	-	8 427 574	-
BBB- do BBB+	-	50 892	-	50 870
B2*	-	-	251 454	-
B3*	205 053	-	-	-
Razem	7 902 479	50 892	8 679 028	50 870

* Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA - według ratingu Moody's.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

Rating/portfel	31.12.2012		31.12.2011	
	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki	emitowane przez Skarb Państwa	emitowane przez banki
B3*	27 843	19 128	-	-
Razem	27 843	19 128	-	-

* Dotyczy papierów wartościowych Grupy Kapitałowej KREDOBANKU SA - według ratingu Moody's.

Należności od banków

Rating/portfel	31.12.2012	31.12.2011
AAA	247 969	8 308
AA- do AA+	270 787	342 293
A- do A+	1 903 607	1 548 405
BBB- do BBB+	527 291	135 933
BB- do BB+	101 193	108
B- do B+	11 812	35 898
CCC- do CCC+	2 075	-
bez ratingu	327 761	325 595
Razem	3 392 495	2 396 540

Poniżej przedstawiono strukturę pozostałych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez inne podmioty finansowe, podmioty niefinansowe oraz jednostki samorządu terytorialnego w podziale na wewnętrzne klasy ratingowe:

Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

Podmioty o ratingu	31.12.2012	31.12.2011
	wartość bilansowa	wartość bilansowa
A (pierwszorzędna)	13 370	25 293
B (bardzo dobra)	370 368	341 104
C (dobra)	772 269	758 732
D (zadowalająca)	1 010 451	2 320 579
E (przeciętna)	954 548	1 241 433
F (akceptowalna)	902 211	602 792
G (słaba)	59 669	84 180
G3 (niska)	7 280	-
H (zła)	-	203 514
Razem	4 090 166	5 577 627

Dłużne papiery wartościowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Podmioty o ratingu	31.12.2012	31.12.2011
	wartość bilansowa	wartość bilansowa
C (dobra)	-	108 922
D (zadowalająca)	111 185	-
Razem	111 185	108 922

Koncentracja ryzyka kredytowego w Grupie Kapitałowej

Grupa Kapitałowa definiuje ryzyko koncentracji kredytowej jako ryzyko wynikające z istotnego zaangażowania wobec pojedynczych podmiotów lub grup podmiotów, których zdolność spłaty zadłużenia zależna jest od wspólnego czynnika ryzyka. Grupa Kapitałowa analizuje ryzyko koncentracji wobec:

- największych podmiotów,
- największych grup kapitałowych,
- branż,
- regionów geograficznych,
- walut,
- ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Koncentracja wobec największych podmiotów

Ustawa Prawo bankowe określa limity maksymalnego zaangażowania Banku, mające przełożenie na Grupę Kapitałową. Zgodnie z art. 71 ust. 1 tej ustawy suma wierzytelności Banku, udzielonych przez Bank zobowiązań pozabilansowych oraz posiadanych przez Bank bezpośrednio lub pośrednio akcji lub udziałów w innym podmiocie, wniesionych dopłat w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością lub też wkładów albo sum komandytowych – w zależności od tego, która z tych kwot jest większa – w spółce komandytowej lub komandytowo akcyjnej, obciążonych ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie nie może przekroczyć limitu koncentracji zaangażowań, który wynosi 25% funduszy własnych skonsolidowanych.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku limity koncentracji nie były przekroczone. Na dzień 31 grudnia 2012 roku poziom ryzyka koncentracji Grupy Kapitałowej wobec pojedynczych zaangażowań był niewielki – największe zaangażowanie wobec pojedynczego podmiotu wyniosło 10,9% i 10,2% skonsolidowanych funduszy własnych. Wśród 20 największych kredytobiorców Grupy Kapitałowej występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 20 największych klientów niebankowych:

31.12.2012			31.12.2011		
Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1.	1 022 563	0,69%	1.	1 258 272	0,85%
2.	532 590	0,36%	2.	541 970	0,37%
3.	520 228	0,35%	3.	484 761	0,33%
4.	487 000	0,33%	4.	399 939	0,27%
5.	321 896	0,22%	5.	342 022	0,23%
6.	296 218	0,20%	6.	325 542	0,22%
7.	292 045	0,20%	7.	323 299	0,22%
8.	280 166	0,19%	8.	313 271	0,21%
9.	251 472	0,17%	9.	294 361	0,20%
10.	247 297	0,17%	10.	293 060	0,20%
11.	244 592	0,16%	11.	262 785	0,18%
12.	244 417	0,16%	12.	244 256	0,17%
13.	241 373	0,16%	13.	237 574	0,16%
14.	241 000	0,16%	14.	236 898	0,16%
15.	238 652	0,16%	15.	235 466	0,16%
16.	227 296	0,15%	16.	220 566	0,15%
17.	220 575	0,15%	17.	213 811	0,15%
18.	220 032	0,15%	18.	212 868	0,14%
19.	215 473	0,14%	19.	206 108	0,14%
20.	210 919	0,14%	20.	203 980	0,14%
Razem	6 555 804	4,41%	Razem	6 850 809	4,65%

* Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje oraz należne odsetki.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

Koncentracja wobec największych grup kapitałowych

Największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego w grupę kapitałową kredytobiorców wynosi 2,03%.
Wśród 5 największych grup kapitałowych występują wyłącznie klienci PKO Banku Polskiego SA.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku poziom ryzyka koncentracji w grupę podmiotów był niewielki – największa koncentracja zaangażowania Grupy Kapitałowej wyniosła 19,6% i 14,6% skonsolidowanych funduszy własnych Grupy Kapitałowej.

Zaangażowanie Grupy Kapitałowej wobec 5 największych grup kapitałowych:

31.12.2012			31.12.2011		
Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**	Lp.	Zaangażowanie*	Udział w portfelu**
1	4 021 399	2,03%	1	1 928 808	1,31%
2	2 992 512	1,52%	2	1 725 766	1,17%
3	1 957 102	0,99%	3	1 226 346	0,83%
4	1 638 882	0,83%	4	950 453	0,65%
5	1 589 974	0,80%	5	949 050	0,64%
Razem	12 199 869	6,17%	Razem	6 780 423	4,60%

* Zaangażowanie kredytowe obejmuje kredyty, pożyczki, skupione wierzytelności, dyskonto weksli, zrealizowane gwarancje, należne odsetki oraz zaangażowanie pozabilansowe i kapitałowe.

** Wartość portfela kredytowego nie obejmuje zaangażowań pozabilansowych oraz kapitałowych.

Koncentracja wobec sekcji branżowych

W stosunku do 31 grudnia 2011 roku wzrosło zaangażowanie Grupy Kapitałowej w sekcje branżowe o blisko 3,5 miliarda PLN. Łączne zaangażowanie w cztery największe grupy branż „Przetwórstwo przemysłowe”, „Handel hurtowy i detaliczny (...)”, „Działalność związana z obsługą nieruchomości”, oraz „Budownictwo” wyniosło ok. 61% wartości portfela kredytów objętych analizą branżową.

Strukturę zaangażowania według sekcji branżowych według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku prezentuje poniższa tabela:

Sekcja	Nazwa sekcji	31.12.2012		31.12.2011	
		Zaangażowanie	Liczba podmiotów	Zaangażowanie	Liczba podmiotów
C	Przetwórstwo przemysłowe	18,18%	10,81%	19,19%	11,67%
L	Działalność związana z obsługą nieruchomości	15,90%	15,33%	15,18%	10,00%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	15,21%	22,31%	16,64%	24,52%
F	Budownictwo	11,38%	11,06%	12,17%	13,20%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9,67%	0,48%	8,03%	0,47%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2,03%	0,16%	1,49%	0,20%
Pozostałe zaangażowanie		27,63%	39,85%	27,30%	39,94%
Razem		100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Koncentracja wobec regionów geograficznych

Portfel kredytowy Grupy Kapitałowej jest zdwersyfikowany pod względem koncentracji geograficznej.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku największa koncentracja portfela kredytowego Grupy Kapitałowej występuje w regionie mazowieckim. Blisko połowa portfela kredytowego Grupy Kapitałowej skupiona jest w czterech regionach: mazowieckim, śląsko-opolskim, małopolsko-świętokrzyskim i wielkopolskim, co jest zbliżone z dominacją tych regionów zarówno pod względem populacji, jak i gospodarki Polski.

Koncentracja wobec regionów geograficznych	31.12.2012	31.12.2011
Polska		
mazowiecki	14,92%	18,12%
śląsko-opolski	11,33%	11,69%
małopolsko-świętokrzyski	9,65%	9,47%
wielkopolski	9,56%	10,44%
łódzki	8,88%	6,43%
dolnośląski	7,88%	7,65%
pomorski	7,39%	6,32%
lubelsko-podkarpacki	7,26%	7,04%
kujawsko-pomorski	7,12%	5,02%
zachodnio-pomorski	6,56%	6,68%
podlaski	6,02%	3,21%
warmińsko-mazurski	0,86%	3,61%
pozostałe	1,59%	3,26%
Ukraina	0,98%	1,06%
Razem	100,00%	100,00%

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Na dzień 31 grudnia 2012 roku udział ekspozycji w walutach wymiennalnych, innych niż PLN, w całym portfelu Grupy Kapitałowej wyniósł 21,4%. Spadek udziału kredytów denominowanych w walutach obcych w 2012 roku jest efektem koncentracji nowej sprzedaży kredytów mieszkaniowych w walucie polskiej.

Największą część zaangażowania walutowego Grupy Kapitałowej stanowią ekspozycje w CHF i dotyczą one portfela kredytowego Banku.

W przypadku spółek Grupy Kapitałowej sytuacja kształtuje się inaczej, tj. w portfelu walutowym Grupy Kapitałowej BFL SA oraz BTK SA dominują ekspozycje w EUR (odpowiednio 95% i 84% portfela walutowego tych Grup Kapitałowych). Natomiast w Grupach Kapitałowych KREDOBANK SA i Inter-Risk SA dominują kredyty udzielane w USD (odpowiednio 66% i 84% portfela walutowego tych Grup Kapitałowych).

Istotne ryzyko koncentracji zidentyfikowane zostało w Grupie Kapitałowej Inter-Risk SA, co wynika ze specyfiki rynku ukraińskiego, na którym, z uwagi na słabość lokalnej waluty, przeważają kredyty walutowe.

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego

Koncentracja walutowa ryzyka kredytowego	31.12.2012	31.12.2011
PLN	78,63%	75,76%
Waluty obce, w tym:	21,37%	24,24%
CHF	14,17%	16,46%
EUR	5,32%	5,71%
USD	1,21%	1,41%
UAH	0,66%	0,64%
GBP	0,01%	0,02%
Razem*	100,00%	100,00%

*Nie uwzględnia zaangażowania kapitałowego z tytułu dłużnych papierów wartościowych przekwalifikowanych z kategorii „dostępne do sprzedaży” do kategorii „pożyczki i należności”.

Inne rodzaje koncentracji

Zgodnie z rekomendacją S i T Komisji Nadzoru Finansowego Bank stosuje wewnętrzne limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku określające apetyt na ryzyko kredytowe.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku limity te nie zostały przekroczone.

Renegocjacja warunków należności

Celem działalności restrukturyzacyjnej Grupy Kapitałowej jest maksymalizacja efektywności zarządzania wierzytelnościami trudnymi, tj. uzyskanie najwyższych odzysków, jednocześnie ograniczając do minimum koszty ponoszone, związane z uzyskaniem odzysków, które są bardzo wysokie w przypadku prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Działalność restrukturyzacyjna polega na zmianie warunków spłaty wierzytelności, które są indywidualnie ustalane wobec każdego kontraktu. Zmiany mogą dotyczyć:

- 1) okresu spłaty,
- 2) harmonogramu,
- 3) oprocentowania,
- 4) kolejności zarachowania wpływów,
- 5) zabezpieczenia,
- 6) kwoty do spłaty (redukcja).

W wyniku zawarcia i terminowej obsługi umowy, wierzytelność staje się wierzytelnością niewymagalną. Elementem procesu restrukturyzacji jest ocena możliwości wywiązania się przez dłużnika z warunków umowy umowy (spłaty zadłużenia w ustalonych terminach). Czynne umowy są na bieżąco monitorowane.

Przeterminowanie aktywów finansowych

Aktywa finansowe, które są zaległe, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości obejmują następujące aktywa finansowe:

Aktywa finansowe	31.12.2012				31.12.2011			
	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem	do 1 miesiąca	powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	powyżej 3 miesięcy	Razem
Kredyty, pożyczki udzielone klientom	3 445 601	1 226 842	174 948	4 847 391	2 543 933	1 348 716	114 626	4 007 275
sektora finansowego	601	225	-	826	4 469	153	-	4 622
sektora niefinansowego	3 365 019	1 222 405	174 948	4 762 372	2 494 974	1 348 563	114 626	3 958 163
sektora budżetowego	79 981	4 212	-	84 193	44 490	-	-	44 490
Inne aktywa - inne aktywa finansowe	666	-	354	1 020	477	-	516	993
Razem	3 446 267	1 226 842	175 302	4 848 411	2 544 410	1 348 716	115 142	4 008 268

Zabezpieczeniami powyższych należności są: hipoteka, zastaw rejestrowy, przeniesienie prawa własności, blokada rachunku lokatę, ubezpieczenie ekspozycji kredytowej oraz gwarancje i poręczenia.

W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że dla powyższych aktywów finansowych przewidywane przepływy pieniężne w pełni pokrywają wartość bilansową tych ekspozycji.

Aktywa finansowe wyceniane metodą zindywidualizowaną, wobec których wykazano indywidualną utratę wartości według wartości bilansowej brutto

	31.12.2012	31.12.2011
Należności od banków	29 373	32 385
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	6 506 653	5 701 547
Sektor finansowy	36 113	44 757
kredyty gospodarcze	36 113	44 757
Sektor niefinansowy	6 464 331	5 649 239
kredyty gospodarcze	4 594 172	4 302 318
kredyty mieszkaniowe	1 765 592	1 262 477
kredyty konsumpcyjne	104 567	84 444
Sektor budżetowy	6 209	7 551
kredyty gospodarcze	6 209	7 551
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	5 639	18 058
emitowane przez podmioty finansowe	8	9
emitowane przez podmioty niefinansowe	5 631	18 049
Razem	6 541 665	5 751 990

W odniesieniu do aktywów, wobec których stwierdzono utratę wartości metodą zindywidualizowaną, ustanowione były na rzecz Grupy Kapitałowej następujące zabezpieczenia:

- dla kredytów i pożyczek udzielonych klientom: hipoteka kaucyjna oraz zwykła, zastaw rejestrowy, weksel własny dłużnika, przelew wierzytelności oraz prawo majątkowe na środki pieniężne. Wpływ finansowy zabezpieczeń na kwotę, która najlepiej odzwierciedla maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe na dzień 31 grudnia 2012 roku wynosi 4 203 045 tysięcy PLN (na dzień 31 grudnia 2011 roku wynosił odpowiednio 3 436 427 tysięcy PLN),
- dla inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży: weksle in blanco, poręczenie, zastaw rejestrowy na rachunku bankowym oraz na udziałach dłużnika.

Grupa Kapitałowa, ustalając odpisy z tytułu utraty wartości na powyższe aktywa wzięta pod uwagę następujące czynniki:

- opóźnienie w spłacie należności,
- postawienie wierzytelności w stan wymagalności,
- postępowanie egzekucyjne wobec dłużnika,
- ogłoszenie upadłości dłużnika lub złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości,
- kwestionowanie należności przez dłużnika,
- wszczęcie postępowania naprawczego wobec dłużnika,
- ustanowienie zarządu komisarycznego nad działalnością dłużnika lub zawieszenie jego działalności,
- pogorszenie się oceny ratingowej dłużnika do poziomu wskazującego na istotne zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- podjęte działania restrukturyzacyjne i zastosowane ulgi w spłacie,
- dodatkowe przesłanki, rozpoznawane w odniesieniu do ekspozycji wobec spółdzielni mieszkaniowych z tytułu kredytów mieszkaniowych „starego portfela” objętych poręczeniami Skarbu Państwa,
- przewidywane przepływy pieniężne z ekspozycji oraz przyjętych zabezpieczeń,
- kształtowanie się przyszłej sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta,
- stopień realizacji przez klienta prognoz.

Utrata wartości ekspozycji kredytowych

Grupa Kapitałowa PKO Banku Polskiego SA dokonuje miesięcznego przeglądu ekspozycji kredytowych w celu zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz utworzenia odpisów lub rezerw. Na proces ustalania odpisów i rezerw składają się następujące etapy:

- rozpoznanie przesłanek utraty wartości i zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania tych przesłanek,
- rejestrowanie w systemach informatycznych Grupy Kapitałowej zdarzeń istotnych z punktu widzenia rozpoznania przesłanek utraty wartości ekspozycji kredytowych,
- ustalenie metody pomiaru utraty wartości,
- dokonanie pomiaru utraty wartości i ustalenie odpisu lub rezerwy,
- weryfikacja i agregacja wyników pomiaru utraty wartości,
- ewidencja wyników pomiaru utraty wartości.

W Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA stosowane są trzy metody oszacowania utraty wartości:

- metoda zindywidualizowana, stosowana dla kredytów indywidualnie znaczących, spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości lub wymagających indywidualnej oceny ze względu na specyfikę transakcji, z której wynikają oraz zdarzeń warunkujących spłatę ekspozycji,

- metoda portfelowa, stosowana dla kredytów nieznaczących indywidualnie, dla których stwierdzono przesłankę indywidualnej utraty wartości,
- metoda grupowa (IBNR), stosowana dla kredytów, w odniesieniu do których nie zidentyfikowano przesłanek indywidualnej utraty wartości, ale stwierdzono możliwość wystąpienia poniesionych ale nie rozpoznanych strat.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w Nocie 21 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

W odniesieniu do pozabilansowych ekspozycji kredytowych, rezerwę ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego (od daty, na którą dokonywana jest ocena, do daty wystąpienia zadłużenia przeterminowanego uznawanego za przesłankę indywidualnej utraty wartości), a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania pozabilansowego.

Przy ustalaniu rezerwy metodą zindywidualizowaną oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne szacuje się dla każdej ekspozycji kredytowej indywidualnie.

Przy ustalaniu rezerwy metodą portfelową lub metodą grupową wykorzystuje się parametry portfelowe oszacowane z wykorzystaniem metod statystycznych, na bazie historycznych obserwacji ekspozycji o takiej samej charakterystyce.

Strukturę portfela kredytowego oraz utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości ekspozycji kredytowych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA prezentuje tabela w Nocie 21 „Kredyty i pożyczki udzielone klientom”.

Ryzyko kredytowe instytucji finansowych

Na dzień 31 grudnia 2012 roku największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA kształtowały się w następujący sposób:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*			
Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 1	407 450	1 271	408 721
Kontrahent 2	272 470	(60 011)	272 470
Kontrahent 3	185 976	66 456	252 432
Kontrahent 4	247 968	-	247 968
Kontrahent 5	224 980	10 391	235 371
Kontrahent 6	123 984	-	123 984
Kontrahent 7	100 000	22 617	122 617
Kontrahent 8	-	119 742	119 742
Kontrahent 9	98 117	-	98 117
Kontrahent 10	87 676	(31 447)	87 676
Kontrahent 11	81 764	-	81 764
Kontrahent 12	-	74 106	74 106
Kontrahent 13	-	56 531	56 531
Kontrahent 14	-	50 834	50 834
Kontrahent 15	-	38 843	38 843
Kontrahent 16	30 000	(9 060)	30 000
Kontrahent 17	-	29 495	29 495
Kontrahent 18	-	25 023	25 023
Kontrahent 19	10 000	2 694	12 694
Kontrahent 20	10 000	(20 957)	10 000

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Dla porównania największe zaangażowania Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na rynku międzybankowym na dzień 31 grudnia 2011 roku prezentuje poniższa tabela:

Zaangażowanie na rynku międzybankowym*			
Kontrahent	Rodzaj instrumentu		Razem
	Lokata	Instrumenty pochodne	
Kontrahent 21	485 944	1 918	487 862
Kontrahent 22	366 725	7 854	374 579
Kontrahent 23	338 336	(26 002)	338 336
Kontrahent 20	130 420	5 636	136 056
Kontrahent 8	-	112 015	112 015
Kontrahent 24	-	104 000	104 000
Kontrahent 18	-	93 667	93 667
Kontrahent 14	-	91 009	91 009
Kontrahent 5	77 000	(44 328)	77 000
Kontrahent 7	-	68 449	68 449
Kontrahent 25	62 702	18	62 720
Kontrahent 10	-	57 548	57 548
Kontrahent 3	-	54 471	54 471
Kontrahent 17	-	47 737	47 737
Kontrahent 1	-	41 021	41 021
Kontrahent 26	-	33 652	33 652
Kontrahent 27	-	32 208	32 208
Kontrahent 28	-	22 147	22 147
Kontrahent 29	-	21 203	21 203
Kontrahent 30	-	17 601	17 601

* Bez uwzględniania zaangażowania wobec Skarbu Państwa i Narodowego Banku Polskiego.

Przy określaniu zaangażowania: lokaty oraz papiery wartościowe emitowane przez kontrahentów zostały podane w wartości nominalnej, natomiast instrumenty pochodne w wartości rynkowej bez uwzględnienia wniesionego przez kontrahenta zabezpieczenia.

Zaangażowanie całkowite (kolumna „Razem”) w przypadku każdego kontrahenta stanowi sumę zaangażowania z tytułu lokat i papierów wartościowych powiększonego o zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych, jeżeli jest ono dodatnie (w przeciwnym wypadku zaangażowanie z tytułu instrumentów pochodnych nie jest uwzględniane przy zaangażowaniu całkowitym). Ekspozycja z tytułu wszystkich instrumentów liczona jest od daty zawarcia transakcji.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank posiadał podpisane umowy ramowe standardu ISDA/ZBP z 27 bankami krajowymi oraz z 53 bankami zagranicznymi i instytucjami kredytowymi. Dodatkowo Bank był stroną 58 umów CSA (CreditSupportAnnex)/Umów Zabezpieczających ZBP i 6 umów typu ISMA (International Securities Market Association).

Geograficzna lokalizacja kontrahentów

Kontrahenci generujący 20 największych zaangażowań według stanów na dzień 31 grudnia 2012 roku pochodzą z krajów wyszczególnionych w poniższej tabeli (przyjmuje się kraj, na obszarze którego ulokowana jest centrala danego kontrahenta):

Lp.	Kraj	Kontrahent
1	Austria	Kontrahent 6
2	Dania	Kontrahent 7
3	Francja	Kontrahent 1, kontrahent 3, kontrahent 5
4	Holandia	Kontrahent 12
5	Polska	Kontrahent 2, kontrahent 10, kontrahent 13, kontrahent 15, kontrahent 16, kontrahent 17, kontrahent 19, kontrahent 20
6	Szwajcaria	Kontrahent 4
7	Ukraina	Kontrahent 11
8	Wielka Brytania	Kontrahent 8, kontrahent 14, kontrahent 18
9	Włochy	Kontrahent 9

Struktura ratingowa kontrahentów

Struktura zaangażowania z punktu widzenia przyznanych kontrahentom ratingów została zaprezentowana w poniższej tabeli. Przy wyznaczeniu ratingu oparto się na ratingach zewnętrznych przyznanych przez agencje Moody's, Standard&Poor's i Fitch (przy czym w przypadku, gdy rating nadały dwie agencje przyjęto rating niższy, a w przypadku trzech ratingów, rating środkowy). Rating dla kontrahentów od 1 do 32 przyjęto według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

Rating	Kontrahent
AAA	Kontrahent 4
AA	Kontrahent 14
A	Kontrahent 1, kontrahent 2, kontrahent 3, kontrahent 5, kontrahent 6, kontrahent 7, kontrahent 8, kontrahent 12, kontrahent 18
BBB	Kontrahent 9, kontrahent 10, kontrahent 13, kontrahent 15, kontrahent 16, kontrahent 20
BB	Kontrahent 17
B	Kontrahent 11
brak ratingu	Kontrahent 19

Ryzyko kredytowe instytucji finansowych na rynku pozahurtowym

Poza zaangażowaniem na rynku międzybankowym, o którym mowa powyżej, Grupa Kapitałowa na dzień 31 grudnia 2012 roku posiadała ekspozycje wobec instytucji finansowych na rynku pozahurtowym. Struktura ekspozycji powyżej 10 milionów PLN została zaprezentowana w poniższej tabeli:

	Nominalna kwota zaangażowania (w tys. PLN)		Kraj siedziby kontrahenta
	Bilansowego	Pozabilansowego	
Kontrahent 11	154 980	-	Ukraina
Kontrahent 16	50 000	-	Polska

Zarządzanie majątkiem przejętym za wierzytelności

Przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych majątek przeznaczony jest na potrzeby sprzedaży lub do wykorzystania Grupy Kapitałowej. Informacja o przejętych składnikach majątkowych analizowana jest pod kątem możliwości sprzedaży lub wykorzystania majątku na wewnętrzne potrzeby Grupy Kapitałowej. W latach zakończonych odpowiednio dnia 31 grudnia 2012 roku oraz dnia 31 grudnia 2011 roku majątek przejęty w toku działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych w całości przeznaczony został do sprzedaży.

Podejmowane przez Grupę Kapitałową działania mają na celu sprzedaż aktywów w możliwie najkrótszym czasie. W jednostkowych i uzasadnionych przypadkach dochodzi do wstrzymania sprzedaży. Następuje to tylko i wyłącznie w sytuacji, kiedy warunki niezależne wskazują, iż sprzedaż majątku w okresie późniejszym będzie korzystniejsza finansowo. Podstawowym trybem postępowania w sprawie sprzedaży majątku jest przetarg nieograniczony. Wybór innego trybu jest możliwy w przypadku, gdy ze względu na specyfikę sprzedawanego majątku daje on możliwości znalezienia nabywcy i uzyskania korzystniejszej dla Grupy Kapitałowej oferty.

Grupa Kapitałowa dąży do jak najszerszego rozpowszechnienia informacji o sprzedawanych aktywach poprzez publikację informacji o sprzedaży na stronie internetowej Grupy Kapitałowej, ogłoszenia w prasie ogólnopolskiej, wykorzystywanie portali internetowych m.in. w zakresie aukcji internetowych, wysyłanie zapytań ofertowych. Dodatkowo Grupa Kapitałowa współpracuje z firmami zewnętrznymi o zasięgu ogólnopolskim w zakresie odbierania, transportu, przechowywania oraz pośrednictwa w sprzedaży majątku przejętego w toku prowadzonych przez Grupę Kapitałową działań restrukturyzacyjnych i windykacyjnych. Grupa Kapitałowa zawarła również umowy o współpracę z firmami zewnętrznymi, które wyceniają majątek ruchomy oraz nieruchomości przejęte, lub których przejęciem zainteresowana jest Grupa Kapitałowa w toku realizacji zabezpieczeń.

Wartość bilansowa aktywów niefinansowych posiadanych przez Grupę Kapitałową, uzyskanych w wyniku realizacji zabezpieczenia na dzień 31 grudnia 2012 roku wyniosła 76 818 tysięcy PLN oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku wyniosła 59 086 tysięcy PLN. Powyższe kwoty uwzględnione są w pozycji „Inne” w Nocie 28 „Inne aktywa” (odpowiednio 12 779 tysiące PLN oraz 11 319 tysięcy PLN), w pozycji „Towary” w Nocie 25 „Zapasy” (odpowiednio 64 039 tysięcy PLN oraz 47 767 tysięcy PLN).

Raportowanie ryzyka kredytowego

W Banku sporządzane są miesięczne i kwartalne raporty na temat ryzyka kredytowego. Raportowanie ryzyka kredytowego obejmuje cykliczne informowanie o skali narażenia na ryzyko portfela kredytowego. Poza informacją dla Banku, raporty zawierają również informację o poziomie ryzyka kredytowego spółek zależnych Grupy Kapitałowej, w których zidentyfikowano istotny poziom ryzyka kredytowego (m.in. KREDOBANK SA i Grupa Kapitałowa BFL SA).

Działania zarządcze dotyczące ryzyka kredytowego

Do podstawowych narzędzi zarządzania ryzykiem kredytowym stosowanych w Banku należą:

- minimalne warunki transakcji (parametry ryzyka) określone dla danego typu transakcji (np. minimalna wartość LTV, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenie),
- reguły określania dostępności do kredytowania, w tym punkty odcięcia – minimalna liczba punktów przyznawanych w wyniku oceny wiarygodności z wykorzystaniem systemu scoringowego (dla klienta indywidualnego), bądź klasa ratingu klienta oraz klasa ratingu łącznego (dla klienta instytucjonalnego), od których można dokonać z klientem transakcji kredytowej,
- limity koncentracji – limity określone w art. 71 ust. 1 ustawy Prawo bankowe,
- limity branżowe – limity ograniczające poziom ryzyka związanego z finansowaniem klientów instytucjonalnych prowadzących działalność w branżach charakteryzujących się wysokim poziomem ryzyka kredytowego,

- limity związane z ekspozycjami kredytowymi klientów Banku – limity określające apetyt na ryzyko kredytowe wynikające między innymi z rekomendacji S i T,
- limity kredytowe określające maksymalne zaangażowanie Banku wobec określonego kontrahenta bądź kraju z tytułu operacji rynku hurtowego oraz limity rozliczeniowe i limity na okres zaangażowania,
- limity kompetencyjne – określają maksymalny poziom uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych wobec klientów Banku, limity zależą przede wszystkim od kwoty zaangażowania kredytowego Banku w stosunku do klienta (lub grupy klientów powiązanych) i okresu transakcji kredytowej; wysokość limitów kompetencyjnych zależy od poziomu podejmowania decyzji kredytowej (w strukturze organizacyjnej Banku),
- minimalne marże kredytowe – marże na ryzyko kredytowe związane z dokonaniem przez Bank określonej transakcji kredytowej z danym klientem instytucjonalnym, przy czym oferowane klientowi oprocentowanie nie może być niższe od stawki referencyjnej powiększonej o marżę na ryzyko kredytowe.

Szczególne rolę w ustanawianiu minimalnych warunków transakcji stanowi polityka zabezpieczeń w zakresie ryzyka kredytowego. Prowadzona przez Bank i spółki Grupy Kapitałowej polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie ryzyka kredytowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa, w tym przede wszystkim ustanowienie zabezpieczeń dających możliwie najwyższy poziom odzysku w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych wierzycielskości.

Przy przyjmowaniu prawnych zabezpieczeń kredytów Bank stosuje następujące zasady:

- w przypadku znacznych kwotowo kredytów ustanawianych jest kilka rodzajów zabezpieczeń, z uwzględnieniem, jeśli jest to możliwe, łączenia zabezpieczeń osobistych z rzeczowymi,
- preferowane jest przyjmowanie zabezpieczeń płynnych, tj. zabezpieczeń rzeczowych, w których zbycie jest możliwe bez istotnego obniżenia ich ceny w czasie, który nie naraża Banku na zmianę wartości zabezpieczenia ze względu na właściwą danemu zabezpieczeniu fluktuację cen,
- w przypadku przyjęcia zabezpieczenia rzeczowego, jako dodatkowe zabezpieczenie przyjmowany jest przelew wierzycielskości pieniężnej z umowy ubezpieczenia przedmiotu tego zabezpieczenia lub umowa ubezpieczenia wystawiona na rzecz Banku,
- zabezpieczenie oceniane jest pod kątem faktycznej możliwości ich wykorzystania jako ewentualne źródło dochodzenia roszczeń Banku. Podstawą oceny wartości przedmiotów zabezpieczeń rzeczowych jest wartość rynkowa,
- skuteczne ustanowienie zabezpieczeń zgodnie z treścią umowy jest warunkiem uruchomienia środków pieniężnych.

Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Ustanawianie określonych typów zabezpieczeń uzależnione jest od produktu oraz rodzaju klienta. Przy udzielaniu kredytów przeznaczonych na finansowanie rynku mieszkaniowego zabezpieczenie obligatoryjnie ustanawiane jest w postaci hipoteki na nieruchomości. Do czasu skutecznego ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (w zależności od rodzaju kredytu oraz jego kwoty) stosuje się podwyższoną marżę kredytową lub/i przyjmuje się zabezpieczenie w formie przelewu wierzycielskości z umowy na wybudowanie lokalu, przelewu wierzycielskości z umowy deweloperskiej oraz rachunku powierniczego otwartego/ zamkniętego/ gwarancji, weksla czy poręczenia.

Przy udzielaniu kredytów detalicznych dla klientów indywidualnych przyjmuje się najczęściej zabezpieczenie osobiste (poręczenie cywilne, poręczenie wekslowe) albo ustanawia się zabezpieczenia na rachunku bankowym klienta, na samochodzie lub papierach wartościowych.

Zabezpieczenie kredytów przeznaczonych na finansowanie małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów korporacyjnych ustanawia się m.in.: na wierzycielskościach gospodarczych, rachunkach bankowych, rzeczach ruchomych, nieruchomościach czy papierach wartościowych.

Przy zawieraniu umów leasingowych Grupa Kapitałowa BFL SA, jako właściciel oddawanych w leasing przedmiotów, traktuje je jako zabezpieczenie transakcji.

54. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko poniesienia straty na pozycjach bilansowych i pozabilansowych Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w wyniku zmian stóp procentowych na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych.

Pomiar ryzyka stopy procentowej

W procesie zarządzania ryzykiem stopy procentowej Grupa Kapitałowa w szczególności wykorzystuje miarę wartości zagrożonej (VaR), miarę wrażliwości dochodu odsetkowego, testy warunków skrajnych oraz luki przeszacowań.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanej struktury pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz zmienności stóp procentowych, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Wrażliwość dochodu odsetkowego jest miarą określającą zmianę dochodu odsetkowego wynikającą ze skokowej zmiany stóp procentowych. Miara ta uwzględnia różnicowanie terminów przeszacowań poszczególnych pozycji odsetkowych w każdym z wybranych horyzontów czasowych.

Testy warunków skrajnych (*stress-testy*) służą do oszacowania potencjalnych strat wynikających z utrzymywanej struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w przypadku wystąpienia sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne – w których arbitralnie przyjmowane są zmiany stóp procentowych: równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych w poszczególnych walutach o ± 50 p.b., ± 100 p.b., ± 200 p.b. oraz scenariusze wygięcia (nierównoległego przesunięcia typu „peak” oraz „twist”) krzywych dochodowości,

- 2) scenariusze historyczne – w których zmiany stóp procentowych są przyjmowane na podstawie zachowań stóp procentowych w przeszłości, obejmujące: największą historyczną zmianę, wygięcie krzywej dochodowości z uwzględnieniem pozycji na portfelach, największe historyczne nierównoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych dla papierów wartościowych oraz instrumentów pochodnych je zabezpieczających.

Luka przeliczeń prezentuje różnicę między wartością bieżącą pozycji aktywnych oraz pasywnych narażonych na ryzyko stopy procentowej, podlegających przeliczeniu w danym przedziale czasowym, przy czym pozycje te ujmowane są w dacie transakcji.

Miary luki stopy procentowej dla pozostałych spółek Grupy Kapitałowej wyznacza się w sposób analogiczny, jak dla luki stopy procentowej Banku, z uwzględnieniem specyfiki działalności spółek.

Luka przeliczeń	0-1 miesiąc	1-3 miesiące	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-5 lat	>5 lat	Razem
PLN (tys. PLN)								31.12.2012
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	29 517 774	65 951 390	(69 387 571)	(12 609 541)	3 899 546	1 247 440	730 988	19 350 026
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	29 517 774	95 469 164	26 081 593	13 472 052	17 371 598	18 619 038	19 350 026	-
PLN (tys. PLN)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	50 300 391	13 856 572	(20 533 401)	(22 321 974)	(4 487 228)	900 527	79 727	17 794 614
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	50 300 391	64 156 963	43 623 562	21 301 588	16 814 360	17 714 887	17 794 614	-
USD (tys. USD)								31.12.2012
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	55 168	680 179	(397 882)	(376 860)	27 308	16 128	(249 901)	(245 860)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	55 168	735 347	337 465	(39 395)	(12 087)	4 041	(245 860)	-
USD (tys. USD)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	542 875	(35 377)	(311 295)	(360 850)	(39 223)	24 152	84 102	(95 616)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	542 875	507 498	196 203	(164 647)	(203 870)	(179 718)	(95 616)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2012
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	616 887	217 275	(773 599)	87 721	(27 993)	(337 913)	(47 618)	(265 240)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	616 887	834 162	60 563	148 284	120 291	(217 622)	(265 240)	-
EUR (tys. EUR)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	299 125	(187 104)	(25 506)	(16 821)	(40 984)	(337 996)	7 879	(301 407)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	299 125	112 021	86 515	69 694	28 710	(309 286)	(301 407)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2012
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(595 388)	1 034 428	(43 057)	(1 977)	1 030	(492 069)	20 183	(76 850)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(595 388)	439 040	395 983	394 006	395 036	(97 033)	(76 850)	-
CHF (tys. CHF)								31.12.2011
Grupa Kapitałowa - Luka okresowa	(683 848)	546 151	(15 430)	(38 121)	1 427	(29 085)	7 345	(211 561)
Grupa Kapitałowa - Luka skumulowana	(683 848)	(137 697)	(153 127)	(191 248)	(189 821)	(218 906)	(211 561)	-

Na koniec 2012 i 2011 roku Grupa Kapitałowa posiadała złotową skumulowaną lukę dodatnią w PLN we wszystkich horyzontach czasowych.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka stopy procentowej

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA na ryzyko stopy procentowej na 31 grudnia 2012 roku oraz 31 grudnia 2011 roku składała się głównie z ekspozycji Banku. Ryzyko stopy procentowej dla walut PLN, EUR oraz CHF, generowane przez spółki Grupy Kapitałowej nie wpływało w istotny sposób na ryzyko stopy procentowej całej Grupy Kapitałowej i tym samym nie zmieniało istotnie jej profilu ryzyka. Ryzyko stopy procentowej dla USD było w istotny sposób zmieniane przez ekspozycję spółek Grupy Kapitałowej, w której największą rolę odgrywała ekspozycja KREDOBANK SA.

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* narażenia Grupy Kapitałowej na ryzyko stopy procentowej przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2012	31.12.2011
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)*	64 451	62 661
Równoległe przesunięcie krzywych stóp procentowych o 200 pb. (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	270 818	530 726

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko stopy procentowej oraz specyfikę rynku, na którym działają, Grupa Kapitałowa nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem stopy procentowej. Miarę VaR 10-dniową dla stopy procentowej dla głównych walut stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na dzień 31 grudnia 2012 roku wyniosła ok. 14 287 tysięcy PLN, a na dzień 31 grudnia 2011 roku 29 673 tysięcy PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: przesunięcie krzywych stóp w PLN o 200 p.b. w górę oraz o 200 p.b. w dół.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku wartość zagrożona na stopie procentowej Banku w horyzoncie 10-dniowym (VaR 10-dniowy) wyniosła 64 451 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,33% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2011 roku miara VaR dla Banku wyniosła 62 661 tysięcy PLN, co stanowiło ok. 0,36% funduszy własnych Banku*.

Raportowanie ryzyka stopy procentowej

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka stopy procentowej w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko stopy procentowej oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

Działania zarządcze ryzyka stopy procentowej

Do głównych narzędzi zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie Kapitałowej należą:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej,
- limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji opartych na stopie procentowej.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko stopy procentowej, m.in. na: wrażliwość cenową, wrażliwość dochodu odsetkowego, limity oraz wartości progowe strat, a także limity instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Metody zarządzania ryzykiem stopy procentowej w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka stopy procentowej osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

55. Zarządzanie ryzykiem walutowym

Ryzyko walutowe to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji walutowych w poszczególnych walutach.

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

Pomiar ryzyka walutowego

Do pomiaru ryzyka walutowego stosowany jest w Banku model wartości zagrożonej (VaR) oraz testy warunków skrajnych.

Wartość zagrożona (VaR) definiowana jest jako potencjalna wartość straty wynikająca z utrzymywanych pozycji walutowych oraz zmienności kursów walut, przy założonym poziomie prawdopodobieństwa i z uwzględnieniem korelacji między czynnikami ryzyka.

Testy warunków skrajnych (*stress-testing* i *crash-testing*) służą do oszacowania potencjalnej straty z zajętych pozycji walutowych w przypadku wystąpienia nadzwyczajnej sytuacji na rynku walutowym, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych. W Banku stosowane są dwa rodzaje scenariuszy:

- 1) scenariusze hipotetyczne - w których przyjmuje się hipotetyczną aprecjację lub deprecjację kursów walutowych (20-procentową oraz 50-procentową),
- 2) scenariusze historyczne - scenariusze zachowań kursów walutowych zaobserwowane w przeszłości.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka walutowego

VaR Banku oraz analizę *stress-testową* aktywów finansowych Grupy Kapitałowej narażonych na ryzyko walutowe, łącznie dla wszystkich walut przedstawia poniższa tabela:

Nazwa miary wrażliwości	31.12.2012	31.12.2011
VaR 10 - dniowy przy poziomie ufności 99% (tys. PLN)*	628	1 470
Zmiana kursów WAL/PLN o 20% (tys. PLN) (test warunków skrajnych)**	32 581	17 210

* Biorąc pod uwagę charakter prowadzonej działalności pozostałych Spółek Grupy Kapitałowej generujących istotne ryzyko walutowe oraz specyfikę rynku, na którym działają, Bank nie wyznacza skonsolidowanej miary wrażliwości VaR. Spółki te wykorzystują własne miary ryzyka do zarządzania ryzykiem walutowym. Miarę VaR 10-dniową stosuje KREDOBANK SA, jej wartość na dzień 31 grudnia 2012 roku wyniosła ok. 614 tysięcy PLN, a na dzień 31 grudnia 2011 roku ok. 467 tysięcy PLN.

** W tabeli zaprezentowano wartość najbardziej niekorzystnego testu warunków skrajnych spośród scenariuszy: aprecjacja PLN o 20% oraz deprecjacja PLN o 20%.

Ryzyko walutowe, zarówno na dzień 31 grudnia 2012 roku, jak i na dzień 31 grudnia 2011 roku kształtowało się na niskim poziomie.

Wielkość pozycji walutowych w Grupie Kapitałowej prezentuje poniższa tabela:

Pozycja walutowa	31.12.2012	31.12.2011
EUR	(13 818)	83 153
USD	(153 155)	(180 781)
CHF	(20 180)	(37 266)
GBP	4 653	50
Pozostałe (Globalna Netto)	15 609	11 630

Wielkość pozycji walutowych jest kluczowym (poza zmiennościami kursów walutowych) czynnikiem determinującym poziom ryzyka walutowego, na jakie narażona jest Grupa Kapitałowa. Na poziom pozycji walutowych wpływają wszystkie transakcje walutowe, jakie zostają zawarte, bilansowe i pozabilansowe. Narażenie Banku na ryzyko walutowe jest niskie (w odniesieniu do funduszy własnych VaR 10-dniowy dla pozycji walutowej Banku na koniec 2012 roku wynosił ok. 0,003%).

Struktura walutowa

Poniższe tabele przedstawiają zaangażowanie walutowe w podziale na poszczególne rodzaje aktywów, zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych:

	Waluta w przeliczeniu na PLN - 31.12.2012				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 368 406	674 288	33 045	213 712	10 289 451
Należności od banków	617 044	653 886	113 550	2 037 388	3 421 868
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	118 939 296	7 849 595	21 475 263	2 387 755	150 651 909
Papiery wartościowe	24 675 645	240 044	-	266 932	25 182 621
Aktywa trwałe	9 133 765	-	-	257 518	9 391 283
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	5 654 080	338 477	80 187	165 570	6 238 314
Suma aktywów (brutto)	168 388 236	9 756 290	21 702 045	5 328 875	205 175 446
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(10 239 991)	(188 214)	(587 468)	(680 145)	(11 695 818)
Suma aktywów (netto)	158 148 245	9 568 076	21 114 577	4 648 730	193 479 628
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	-	-	-	3 128
Zobowiązania wobec banków	975 425	1 088 997	1 426 514	243 011	3 733 947
Zobowiązania wobec klientów	134 365 900	6 274 670	1 254 119	4 298 881	146 193 570
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	1 100 846	3 498 295	2 548 618	3 123 024	10 270 783
Zobowiązania podporządkowane	1 631 256	-	-	-	1 631 256
Rezerwy	698 546	15 076	379	6 608	720 609
Inne zobowiązania i pochodne instrumenty oraz rezerwa na podatek odroczoney	5 822 710	272 522	2 079	121 374	6 218 685
Kapitały własne	24 707 650	-	-	-	24 707 650
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	169 305 461	11 149 560	5 231 709	7 792 898	193 479 628
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	37 739 286	3 094 483	99 935	1 956 855	42 890 559

	Waluta w przeliczeniu na PLN – 31.12.2011				
	PLN	EUR	CHF	Inne	Razem
AKTYWA, w tym:					
Kasa, środki w Banku Centralnym	8 468 498	365 266	28 741	279 663	9 142 168
Należności od banków	366 793	1 070 348	219 257	772 641	2 429 039
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	111 613 129	8 295 725	24 625 849	2 758 034	147 292 737
Papiery wartościowe	27 626 050	309 552	-	256 527	28 192 129
Aktywa trwałe	8 535 276	-	-	352 399	8 887 675
Inne aktywa i pochodne instrumenty finansowe	4 882 258	260 814	41 031	186 993	5 371 096
Suma aktywów (brutto)	161 492 004	10 301 705	24 914 878	4 606 257	201 314 844
Umorzenie/Odpisy z tytułu utraty wartości	(9 044 071)	(227 207)	(538 972)	(756 557)	(10 566 807)
Suma aktywów (netto)	152 447 933	10 074 498	24 375 906	3 849 700	190 748 037
ZOBOWIĄZANIA I KAPITAŁY WŁASNE, w tym:					
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	-	3 454
Zobowiązania wobec banków	1 626 266	963 916	3 503 896	145 086	6 239 164
Zobowiązania wobec klientów	132 464 871	6 852 350	1 306 358	5 850 318	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3 294 783	3 555 738	921 258	-	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	1 614 377	-	-	-	1 614 377
Rezerwy	601 371	13 843	434	3 516	619 164
Inne zobowiązania i instrumenty pochodne oraz rezerwa na podatek odroczoney	4 782 744	324 797	4 523	92 154	5 204 218
Kapitały własne	22 821 984	-	-	-	22 821 984
SUMA ZOBOWIĄZAŃ I KAPITAŁÓW WŁASNYCH	167 209 850	11 710 644	5 736 469	6 091 074	190 748 037
UDZIELONE ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE	32 000 400	3 321 411	128 614	1 439 963	36 890 388

Raportowanie ryzyka walutowego

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka walutowego w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko walutowe oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka walutowego

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie Kapitałowej są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem walutowym,
- limity i wartości progowe na ryzyko walutowe,
- określenie dopuszczalnych typów transakcji walutowych oraz stosowanych w tych transakcjach kursów walutowych.

W Grupie Kapitałowej zostały ustanowione limity i wartości progowe na ryzyko walutowe m.in. na: pozycje walutowe, wartość zagrożoną obliczaną w horyzoncie 10-dniowym oraz stratę dzienną na rynku walutowym.

Metody zarządzania ryzykiem walutowym w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka walutowego osiągają znaczącą wartość. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

56. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności to ryzyko braku możliwości terminowego wywiązania się ze zobowiązań w wyniku braku płynnych środków. Sytuacja braku płynności może wynikać z niewłaściwej struktury sprawozdania z sytuacji finansowej, niedopasowania przepływów pieniężnych, nieotrzymania płatności od kontrahentów, nagłego wycofania środków przez klientów lub innych wydarzeń na rynku.

Celem zarządzania ryzykiem płynności jest zapewnienie niezbędnej wysokości środków finansowych koniecznych do wywiązywania się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego poprzez odpowiednie kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zobowiązań pozabilansowych.

Podstawą polityki Grupy Kapitałowej w zakresie płynności jest utrzymywanie portfela płynnych papierów wartościowych oraz wzrost stabilnych źródeł finansowania (w szczególności stabilnej bazy depozytowej). W ramach zarządzania ryzykiem płynności wykorzystuje się również instrumenty rynku pieniężnego, w tym operacje otwartego rynku NBP.

Pomiar ryzyka płynności

W Grupie Kapitałowej wykorzystywane są następujące miary ryzyka płynności:

- kontraktowa i urealniona luka płynności,
- rezerwa płynności,
- miary stabilności portfela depozytów i kredytów,
- testy warunków skrajnych (stress-testy płynności).

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka płynności

Poniżej prezentowane luki płynności stanowią sumę urealnionej luki płynności Banku (urealnienia w zakresie między innymi pozycji bilansowych Banku dotyczących osadu depozytów podmiotów niefinansowych i ich wymagalności, osadu kredytów w rachunku bieżącym podmiotów niefinansowych i ich zapadalności oraz płynnych papierów wartościowych i ich terminu zapadalności) oraz kontraktowej luki płynności pozostałych spółek Grupy Kapitałowej.

	a'vista	0 - 1 miesiąc	1 - 3 miesiący	3 - 6 miesiący	6 - 12 miesiący	12 - 24 miesiący	24 - 60 miesiący	pow. 60 miesiący
31.12.2012								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	10 386 244	6 857 506	25 124	3 044 679	2 005 333	9 159 462	11 851 101	(43 329 449)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	10 386 244	17 243 750	17 268 874	20 313 553	22 318 886	31 478 348	43 329 449	-
31.12.2011								
Grupa Kapitałowa - urealniona luka okresowa	7 299 484	12 094 029	(1 599 805)	1 399 996	(1 169 611)	10 276 571	16 150 066	(44 450 730)
Grupa Kapitałowa - urealniona skumulowana luka okresowa	7 299 484	19 393 513	17 793 708	19 193 704	18 024 093	28 300 664	44 450 730	-

We wszystkich przedziałach urealniona skumulowana luka płynności* Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA wykazywała wartości dodatnie na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku. Oznacza to nadwyżkę zapadających aktywów nad wymagalnymi zobowiązaniami.

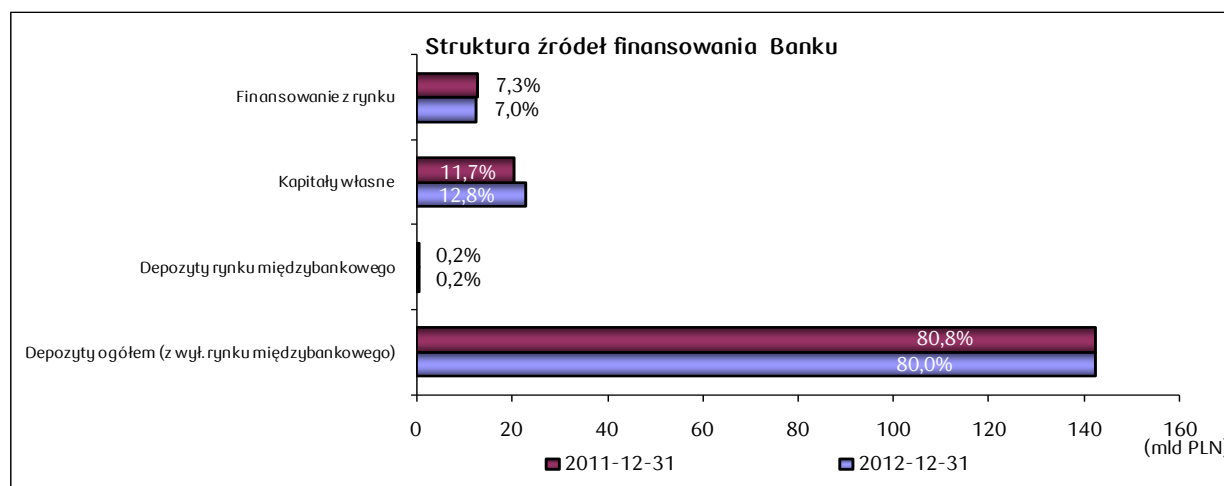
Poniższa tabela przedstawia rezerwę płynności Banku na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Nazwa miar wrażliwości	31.12.2012	31.12.2011
Rezerwa płynności do 1 miesiąca* (mln PLN)	13 568	17 723

*Rezerwa płynności jest to różnica między najbardziej płynnymi aktywami a oczekiwanymi i potencjalnymi zobowiązaniami, które stają się wymagalne w danym horyzoncie czasowym.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku poziom osadu depozytów stanowił ok. 93,3% wszystkich depozytów zdeponowanych w Banku (z wyłączeniem rynku międzybankowego), co oznacza spadek o ok. 1,5 p. p. w porównaniu do końca 2011 roku.

Poniższy wykres przedstawia strukturę źródeł finansowania Banku na 31 grudnia 2012 roku oraz na 31 grudnia 2011 roku.

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2012 roku i na dzień 31 grudnia 2011 roku odpowiednio według terminów wymagalności.

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentując pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie zobowiązań bilansowych i pozabilansowych, z wyłączeniem pochodnych instrumentów finansowych odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 roku i na dzień 31 grudnia 2011 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdyktowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu, jak i odsetek (jeśli dotyczy), zgodnie z umową za cały okres do momentu wymagalności zobowiązania. W przypadku gdy strona, wobec której Grupa Kapitałowa ma zobowiązanie może dokonać wyboru terminu zapłaty, przyjęto założenie, że pod uwagę brany jest najwcześniejszy termin, wedle którego Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do zapłaty zobowiązania. Dla przypadków, gdy Grupa Kapitałowa zobowiązana jest do płatności zobowiązań w ratach, każda rata przypisywana jest do najwcześniejszego okresu, w którym Grupa Kapitałowa może zostać zobowiązana do zapłaty. W przypadku zobowiązań, gdzie rata płatności nie jest stała, przyjęto warunki obowiązujące na dzień sprawozdawczy.

* Urealniona luka płynności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została wyznaczona jako suma urealnionej luki płynności PKO Banku Polskiego SA i kontraktowych luk płynności pozostałych spółek z Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA.

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2012 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	-	-	-	-	3 128	3 128
Zobowiązania wobec banków	1 158 279	85 999	273 388	2 244 275	151 976	3 913 918	3 733 947
Zobowiązania wobec klientów	87 314 644	16 314 368	41 024 818	1 121 055	1 467 708	147 242 593	146 193 570
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	-	573 132	449 472	7 024 373	3 990 913	12 037 889	10 270 783
Zobowiązania podporządkowane	-	52 389	53 257	422 874	2 129 220	2 657 741	1 631 256
Pozostałe zobowiązania	1 464 745	49 496	404 524	29 760	109 182	2 057 707	2 057 707
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	18 171 700	812 123	3 992 227	3 543 538	5 733 236	32 252 824	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	10 377 135	-	-	-	-	10 377 135	-

Przepływy kontraktowe zobowiązań Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2011 roku według terminów zapadalności

	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa	Wartość bilansowa
Zobowiązania:							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	-	-	3 454	3 454
Zobowiązania wobec banków	2 206 359	286 603	3 635 593	423 617	202 084	6 754 256	6 239 164
Zobowiązania wobec klientów	93 164 498	15 234 611	35 242 327	3 184 423	1 798 613	148 624 472	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	-	3 141 070	164 040	5 145 214	-	8 450 324	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	-	-	96 383	369 881	1 699 775	2 166 039	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	1 813 989	426 765	119 187	17 172	73 650	2 450 763	2 450 763
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone finansowe	15 573 751	936 775	4 667 249	3 930 378	5 337 505	30 445 658	-
Zobowiązania pozabilansowe - udzielone gwarancyjne	6 442 730	-	-	-	-	6 442 730	-

Przepływy kontraktowe z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2012 i na dzień 31 grudnia 2011 roku odpowiednio według terminów wymagalności

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach netto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę na bazie netto należą:

- transakcje swap na stopę procentową (IRS),
- transakcje Forward Rate Agreement (FRA),
- transakcje Non Deliverable Forward (NDF),
- opcje.

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych, dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie), odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku.

Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku. W przypadku transakcji IRS zaprezentowano niezdykontowane przyszłe przepływy netto z tytułu odsetek, dla pozostałych zaś instrumentów pochodnych rozliczanych na bazie netto jako wartość przepływu przyjęta została wartość wyceny odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku.

Dodatkowo, w tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji IRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów o zmiennym oprocentowaniu.

31 grudnia 2012 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania:						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	(23 128)	(277 200)	(535 706)	(742 846)	(86 351)	(1 665 231)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	-	(534)	24	(1 023)	-	(1 533)
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(5 871)	(9 398)	(129 056)	(45 167)	-	(189 492)
31 grudnia 2011 roku						
31 grudnia 2011 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy włącznie	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku włącznie	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania:						
- transakcje swap na stopę procentową (IRS), w tym z tytułu:	(86 181)	(446 346)	(102 476)	(519 508)	(65 127)	(1 219 638)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(720)	(43 123)	(125 667)	(2 643)	-	(172 153)
- pozostałe instrumenty pochodne: opcje, FRA, NDF	(13 321)	(31 074)	(63 496)	(67 089)	(3 424)	(178 404)

Pochodne instrumenty finansowe rozliczane w kwotach brutto

Do pochodnych instrumentów finansowych rozliczanych przez Grupę Kapitałową na bazie brutto należą:

- transakcje swap walutowy,
- transakcje forward walutowy,
- transakcje Cross Currency IRS (CIRS).

Poniższe tabele przedstawiają analizę wymagalności kontraktowej, prezentującą pozostałe umowne terminy wymagalności w podziale na poszczególne kategorie pochodnych instrumentów finansowych (wpływy i wypływy), dla których wycena na dzień sprawozdawczy była ujemna (zobowiązanie) odpowiednio na dzień 31 grudnia 2012 i na dzień 31 grudnia 2011 roku. Kwoty denominowane w walutach obcych zostały przeliczone według średniego kursu NBP z dnia 31 grudnia 2012 roku i 31 grudnia 2011 roku. Kwoty ujawnione obejmują niezdykontowane przyszłe przepływy zarówno z tytułu nominalu jak i odsetek (jeśli dotyczy).

W tabeli wyodrębniono przepływy w tytułu transakcji CIRS stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych z tytułu kredytów hipotecznych denominowanych w CHF i lokat negocjowanych w PLN.

31 grudnia 2012 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(2 350 423)	(1 591 595)	(5 724 512)	(3 204 947)	(379 212)	(13 250 689)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(6 951)	(233 496)	(960 036)	(1 003 916)	(103 629)	(2 308 028)
- wpływy, w tym z tytułu:	2 297 344	1 682 011	6 008 299	5 019 833	658 357	15 665 844
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	34 379	256 053	2 618 093	3 280 754	373 846	6 563 125
31 grudnia 2011 roku						
31 grudnia 2011 roku	Do 1 miesiąca włącznie	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat włącznie	Powyżej 5 lat	Wartość kontraktowa
Pochodne instrumenty finansowe:						
- wypływy, w tym z tytułu:	(4 648 404)	(1 171 801)	(2 714 512)	(8 556 597)	(293 894)	(17 385 208)
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	(107)	(79)	(1 283 493)	(5 831 422)	(181 665)	(7 296 766)
- wpływy, w tym z tytułu:	4 757 021	1 259 677	2 905 469	8 381 329	308 220	17 611 716
- zabezpieczających instrumentów pochodnych	13 780	8 815	1 297 074	5 424 579	178 425	6 922 673

Aktywa i zobowiązania obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2012 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	10 289 451	-	-	10 289 451
Należności od banków	3 417 883	3 985	(29 382)	3 392 486
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	20 331	257 235	-	277 566
Pochodne instrumenty finansowe	1 138 254	2 722 307	-	3 860 561
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 050 957	1 578 754	-	12 629 711
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	39 711 041	110 940 868	(6 776 265)	143 875 644
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	1 038 034	11 190 339	(23 243)	12 205 130
Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności	19 498	27 473	-	46 971
Zapasy	551 302	33 736	(31 504)	553 534
Pozostałe aktywa	2 084 181	4 681 824	(417 431)	6 348 574
Suma aktywów	69 320 932	131 436 521	(7 277 825)	193 479 628
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 128	-	-	3 128
Zobowiązania wobec banków	1 691 722	2 042 225	-	3 733 947
Pochodne instrumenty finansowe	1 276 016	2 688 082	-	3 964 098
Zobowiązania wobec klientów	134 488 990	11 704 580	-	146 193 570
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	995 044	9 275 739	-	10 270 783
Zobowiązania podporządkowane	-	1 631 256	-	1 631 256
Pozostałe zobowiązania	2 415 512	559 684	-	2 975 196
Suma zobowiązań	140 870 412	27 901 566	-	168 771 978
Kapitał własny	-	24 707 650	-	24 707 650
Suma zobowiązań i kapitału własnego	140 870 412	52 609 216	-	193 479 628

Aktywa i zobowiązania obrotowe i trwałe na dzień 31 grudnia 2011 roku

	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Odpisy z tytułu utraty wartości	Razem wartość bilansowa
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	9 142 168	-	-	9 142 168
Należności od banków	2 425 344	3 695	(32 812)	2 396 227
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	638 321	672 768	-	1 311 089
Pochodne instrumenty finansowe	1 304 726	1 760 007	-	3 064 733
Instrumenty finansowe przy początkowym ujęciu wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	11 666 896	800 305	-	12 467 201
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 349 343	109 943 394	(5 658 243)	141 634 494
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	2 116 703	12 297 136	(20 563)	14 393 276
Zapasy	493 481	106 453	(33 088)	566 846
Pozostałe aktywa	1 626 436	4 563 001	(417 434)	5 772 003
Suma aktywów	66 763 418	130 146 759	(6 162 140)	190 748 037
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	3 454	-	-	3 454
Zobowiązania wobec banków	5 513 385	725 779	-	6 239 164
Pochodne instrumenty finansowe	883 657	1 761 624	-	2 645 281
Zobowiązania wobec klientów	141 686 933	4 786 964	-	146 473 897
Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych	3 160 479	4 611 300	-	7 771 779
Zobowiązania podporządkowane	-	1 614 377	-	1 614 377
Pozostałe zobowiązania	3 096 173	81 928	-	3 178 101
Suma zobowiązań	154 344 081	13 581 972	-	167 926 053
Kapitał własny	-	22 821 984	-	22 821 984
Suma zobowiązań i kapitału własnego	154 344 081	36 403 956	-	190 748 037

Raportowanie ryzyka płynności

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka płynności w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko płynności oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka płynności

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem płynności w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem płynności, w tym w szczególności plany awaryjne,
- limity i wartości progowe ograniczające ryzyko płynności,
- transakcje depozytowe, lokacyjne, pochodne, w tym walutowe transakcje strukturalne, oraz transakcje kupna i sprzedaży papierów wartościowych,

- transakcje zapewniające długoterminowe finansowanie działalności kredytowej.

Dla zapewnienia właściwego poziomu płynności w Banku oraz w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA przyjęte zostały limity i wartości progowe na ryzyko płynności krótko-, średnio- i długoterminowej.

Metody zarządzania ryzykiem płynności w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, dla których miary ryzyka płynności osiągają znaczącą wartość.

Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

57. Zarządzanie ryzykiem cen towarów

Ryzyko cen towarów jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen towarów, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w poszczególnych towarach.

Celem zarządzania ryzykiem cen towarów jest ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian cen towarów do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury bilansowych oraz pozabilansowych pozycji towarowych.

Zarządzanie ryzykiem cen towarów odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty generujące ryzyko cen towarów, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Wpływ ryzyka cen towarów na sytuację finansową Grupy Kapitałowej jest nieistotny. W 2012 r. pozycje w transakcjach generujących ryzyko cen towarów każdorazowo było domykane na koniec dnia.

58. Zarządzanie ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych

Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych jest to ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych, generowane przez utrzymywanie otwartych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych powstaje w wyniku operacji przeprowadzanych w ramach działalności handlowej (Dom Maklerski PKO Banku Polskiego SA), działalności inwestycyjnej oraz w wyniku pozostałych operacji w ramach działalności bankowej generujących pozycję w kapitałowych papierach wartościowych.

Celem zarządzania ryzykiem cen kapitałowych papierów wartościowych jest ograniczenie ewentualnych strat z tytułu zmian cen kapitałowych papierów wartościowych na rynku publicznym lub indeksów giełdowych do poziomu akceptowalnego przez Bank, poprzez optymalizowanie zajmowanych pozycji w instrumentach wrażliwych na zmiany tych parametrów rynkowych.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na działalność Domu Maklerskiego PKO Banku Polskiego SA w podziale na portfel bankowy i handlowy oraz monitorowanie ich wykorzystania.

Wpływ ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych na sytuację finansową Banku został określony jako nieistotny. Pozycje zajęte w kapitałowych papierach wartościowych oraz instrumentach indeksowych są ograniczane i nie przewiduje się ich istotnego zwiększenia.

W Banku opracowywane są raporty uwzględniające ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych w trybie miesięcznym oraz kwartalnym. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

59. Inne ryzyka cenowe

Biorąc pod uwagę inne ryzyka cenowe Bank na koniec 2012 roku był narażony na ryzyko cen jednostek uczestnictwa w funduszach zbiorowego inwestowania.

Wpływ tego ryzyka na sytuację finansową Banku również jest nieistotny - wymóg kapitałowy, wyznaczony zgodnie z Uchwałą 76/2010 KNF (z późn. zm.), na pokrycie wyżej wymienionego ryzyka był na koniec 2012 roku niższy od 1 miliona PLN.

60. Zarządzanie ryzykiem instrumentów pochodnych

Ryzyko instrumentów pochodnych jest to ryzyko wynikające z zajęcia pozycji w instrumentach finansowych, które spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) wartość instrumentu zmienia się wraz ze zmianą instrumentu bazowego,
- 2) nie wymaga żadnej inwestycji początkowej netto lub wymaga tylko niewielkiej inwestycji początkowej netto w porównaniu z innymi rodzajami umów, które w podobny sposób reagują na zmiany warunków rynkowych,
- 3) jego rozliczenie ma nastąpić w przyszłości.

Proces zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych jest zintegrowany z zarządzaniem ryzykami: stopy procentowej, walutowym, płynności oraz kredytowym, przy czym, ze względu na specyfikę instrumentów pochodnych, jest on poddany szczególnej kontroli określonej w przepisach wewnętrznych Banku.

Pomiar ryzyka instrumentów pochodnych

Do pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych wykorzystywany jest m.in. model wartości zagrożonej (VaR), o którym mowa w rozdziale dotyczącym ryzyka stopy procentowej lub w rozdziale dotyczącym ryzyka walutowego w zależności od czynnika ryzyka, od którego zależy wartość instrumentu.

W zakresie pomiaru ryzyka instrumentów pochodnych w pozostałych spółkach Grupy Kapitałowej wykorzystuje się informację o pozycjach zajmowanych przez spółki w określonych instrumentach pochodnych, wyznaczone przez Bank.

* Zmiany do Uchwały 76/2010 zostały wprowadzone następującymi uchwałami KNF: uchwałą KNF nr 369/2010 z dnia 12 października 2010 roku, uchwałą KNF nr 153/2011 z dnia 7 czerwca 2011 roku, uchwałą KNF nr 206/2011 z dnia 22 sierpnia 2011 roku, uchwałą KNF nr 324/2011 z dnia 20 grudnia 2011 roku, uchwałą KNF nr 172/2012 z dnia 19 czerwca 2012 roku oraz uchwałą KNF nr 307/2012 z dnia 20 listopada 2012 roku.

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych

Monitorowanie ryzyka instrumentów pochodnych odbywa się w ramach monitorowania pozostałych rodzajów ryzyka finansowego oraz ryzyka kredytowego. Bank przykłada szczególną wagę do monitorowania ryzyka finansowego związanego z utrzymywaniem portfelem opcji walutowych oraz ryzyka kredytowego klienta, wynikającego z jego należności wobec Banku z tytułu zawartych instrumentów pochodnych.

Raportowanie ryzyka instrumentów pochodnych

W Banku opracowywane są raporty dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych w trybie dziennym, tygodniowym, miesięcznym oraz kwartalnym, przy czym raporty kwartalne dotyczą także Grupy Kapitałowej. Raporty zawierają informacje o ekspozycji na ryzyko instrumentów pochodnych oraz informacje na temat wykorzystania limitów na to ryzyko.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka instrumentów pochodnych

Głównymi narzędziami zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych są:

- procedury dotyczące zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych,
- limity i wartości progowe na ryzyko instrumentów pochodnych,
- umowy ramowe określające m.in. mechanizmy rozliczeniowe.

Zarządzanie ryzykiem odbywa się poprzez nakładanie limitów na instrumenty pochodne w podziale na portfel bankowy i handlowy, monitorowanie ich wykorzystania oraz raportowanie poziomu ryzyka.

Szczególne znaczenie dla ograniczenia ryzyka związanego z instrumentami pochodnymi mają umowy ramowe zawierane przez Bank z głównymi kontrahentami na bazie standardu opracowanego przez Związek Banków Polskich (banki krajowe) oraz ISDA (banki zagraniczne i instytucje kredytowe), które umożliwiają kompensację zarówno wymagalnych (redukcja ryzyka rozliczeniowego), jak i niewymagalnych zobowiązań stron (redukcja ryzyka przedrozliczeniowego). Dodatkowym zabezpieczeniem ekspozycji wynikającej z instrumentów pochodnych są depozyty zabezpieczające składane przez kontrahentów w ramach realizacji umów CSA (Credit Support Annex).

Metody zarządzania ryzykiem instrumentów pochodnych w spółkach zależnych Grupy Kapitałowej określają przepisy wewnętrzne, wprowadzane przez spółki, które zajmują pozycje w instrumentach pochodnych lub przewidują zajmowanie pozycji w takich instrumentach. Przepisy te opracowywane są po zasięgnięciu opinii Banku i z uwzględnieniem rekomendacji kierowanych do spółek przez Bank.

Pozycje zajmowane przez pozostałe spółki Grupy Kapitałowej w określonych instrumentach pochodnych wyznacza się w sposób analogiczny, jak pozycje zajmowane przez Bank w tych instrumentach pochodnych, z uwzględnieniem specyfiki działalności gospodarczej spółek.

61. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Ryzyko operacyjne jest rozumiane jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów lub zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Grupy Kapitałowej na zdarzenia od niej niezależne.

Pomiar ryzyka operacyjnego

Pomiar ryzyka operacyjnego w Banku ma na celu określenie skali zagrożeń związanych z występowaniem ryzyka operacyjnego przy wykorzystaniu ustalonych miar ryzyka. Pomiar ryzyka operacyjnego obejmuje:

- obliczanie kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- obliczenie wymogu kapitałowego metodą AMA,
- testy warunków skrajnych,
- wyliczenie wymogu porównawczego oraz kapitału wewnętrznego.

Identyfikacja i ocena ryzyka operacyjnego obejmuje ryzyko operacyjne powstające w istniejących produktach, procesach oraz aplikacjach informatycznych Banku i jest przeprowadzana z wykorzystaniem:

- zgromadzonych danych o zdarzeniach operacyjnych,
- wyników audytu wewnętrznego,
- wyników kontroli wewnętrznej funkcjonalnej,
- kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI).

Prognozowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego

Bank regularnie monitoruje:

- stopień wykorzystania strategicznych limitów tolerancji oraz limitów strat na ryzyko operacyjne,
- stopień wykorzystania limitów strat na ryzyko operacyjne,
- skuteczność i terminowość podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego,
- wartości KRI w relacji do wartości progowych i krytycznych,
- zdarzenia operacyjne i ich skutki,

W 2012 roku decydujący wpływ na profil ryzyka operacyjnego Grupy Kapitałowej miały 3 podmioty: PKO Bank Polski SA, Grupa Kapitałowa BFL SA oraz KREDOBANK SA. Pozostałe spółki Grupy Kapitałowej ze względu na ich znacznie mniejszą skalę oraz rodzaj działalności, generują jedynie ograniczone ryzyko operacyjne. Spółki zależne Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

Raportowanie ryzyka operacyjnego

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego Banku i spółek zależnych Grupy Kapitałowej prowadzone jest w cyklach kwartalnych. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników pomiaru i monitorowania ryzyka operacyjnego,
- profilu ryzyka operacyjnego Banku wynikającego z procesu identyfikacji i oceny zagrożeń dla produktów, procesów i aplikacji informatycznych Banku,
- działań podjętych celem ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz oceny skuteczności podejmowanych działań w celu obniżenia poziomu ryzyka operacyjnego,
- rekomendacji i decyzji Komitetu Ryzyka Operacyjnego lub Zarządu Banku.

W cyklach miesięcznych sporządzane są informacje dotyczące ryzyka operacyjnego kierowane do członków Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym. Zakres informacji jest zróżnicowany i dostosowany do zakresu odpowiedzialności poszczególnych odbiorców informacji.

Działania zarządcze dotyczące ryzyka operacyjnego

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym odbywa się na płaszczyźnie rozwiązań systemowych, jak i bieżącego zarządzania tym ryzykiem. Systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym prowadzone jest na poziomie Centrali PKO Banku Polskiego SA. Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest przez każdą jednostkę organizacyjną Banku.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych i skutkach ich powstania, dane o otoczeniu operacyjnym oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko operacyjne w Banku stosowane są różnego rodzaju rozwiązania, takie jak:

- 1) instrumenty kontrolne,
- 2) instrumenty zarządzania zasobami ludzkimi (dobór kadr, podnoszenie kwalifikacji pracowników, systemy motywacyjne),
- 3) wartości progowe i krytyczne kluczowych wskaźników ryzyka (KRI),
- 4) strategiczne limity tolerancji i limity strat na ryzyko operacyjne,
- 5) plany awaryjne,
- 6) ubezpieczenia,
- 7) outsourcing.

Dla potrzeb związanych z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym Bank gromadzi dane wewnętrzne i zewnętrzne o zdarzeniach operacyjnych i skutkach ich powstania, dane o otoczeniu operacyjnym oraz dane dotyczące jakości kontroli wewnętrznej funkcjonalnej.

W przypadku, gdy poziom ryzyka osiągnął stan podwyższony lub wysoki, Bank stosuje następujące podejścia:

- redukcja ryzyka – łagodzenie wpływu czynników ryzyka lub skutków jego materializacji,
- transfer ryzyka – przeniesienie odpowiedzialności za pokrycie ewentualnych strat na podmiot zewnętrzny,
- unikanie ryzyka – rezygnacja z działalności generującej ryzyko lub wyeliminowanie prawdopodobieństwa wystąpienia czynnika ryzyka.

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zarządzają ryzykiem operacyjnym zgodnie z zasadami zarządzania tym ryzykiem w PKO Banku Polskim SA, z uwzględnieniem specyfiki i skali działalności poszczególnych spółek.

62. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Grupy Kapitałowej, pracowników Grupy Kapitałowej lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Grupę Kapitałową standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest zapewnienie przestrzegania przez Grupę Kapitałową prawa, przyjętych standardów postępowania oraz funkcjonowania banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Grupy Kapitałowej oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Za tworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zapewnienia zgodności funkcjonowania poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej z obowiązującym prawem i standardami postępowania odpowiadają odpowiednie komórki organizacyjne, bądź wyznaczeni pracownicy tych podmiotów. W Banku za tworzenie tych rozwiązań oraz rozwój metod oceny, monitorowania i raportowania ryzyka braku zgodności odpowiada Departament Zgodności, któremu zapewniono niezależność, podporządkowując w zakresie spraw związanych z zarządzaniem ryzykiem braku zgodności bezpośrednio Prezesowi Zarządu Banku.

We wszystkich podmiotach Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA funkcjonują spójne zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności obejmuje w szczególności do następujące zagadnienia:

- zapobiegania angażowaniu Grupy Kapitałowej w działalność niezgodną z prawem,
- zapewnienia ochrony informacji,
- propagowania standardów etycznych i monitorowania ich funkcjonowania,
- zarządzania konfliktami interesów,
- zapobiegania sytuacjom, w których postępowanie pracowników Grupy Kapitałowej w sprawach służbowych sprawiałoby wrażenie interesowności,
- profesjonalnego, rzetelnego i przejrzystego formułowania oferty produktowej oraz przekazów reklamowych i marketingowych,
- niezwłocznego, uczciwego i profesjonalnego rozpatrywania skarg, wniosków i reklamacji klientów.

Do identyfikacji ryzyka braku zgodności wykorzystuje się informacje o przypadkach braku zgodności i przyczynach ich wystąpienia, w tym informacje będące wynikiem przeprowadzenia audytu wewnętrznego, kontroli wewnętrznej funkcjonalnej oraz kontroli zewnętrznych.

Identyfikacja i ocena ryzyka braku zgodności opiera się przede wszystkim na:

- oszacowaniu wystąpienia najbardziej prawdopodobnej liczby typowych przypadków braku zgodności w ciągu roku,
- oszacowaniu dotkliwości ewentualnych przypadków braku zgodności,
- ocenie występowania dodatkowych czynników ryzyka braku zgodności z przepisami prawa.

Dokonując oceny określa się charakter i potencjalną skalę strat oraz wskazuje w jaki sposób można ograniczyć lub wyeliminować ryzyko braku zgodności. Ocena przeprowadzana jest w formie warsztatów.

Monitorowanie ryzyka braku zgodności dokonywane jest z wykorzystaniem informacji przekazywanych przez Spółki i polega na:

- analizie przypadków braku zgodności w Grupie Kapitałowej i w sektorze bankowym, przyczyn ich wystąpienia i wywołanych skutków,
- ocenie zmian kluczowych przepisów prawa wpływających na działalność Banku i Grupy Kapitałowej,
- ocenie działań podejmowane przez Grupę Kapitałową w ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka braku zgodności obejmuje zarówno Bank, jak i Spółki Grupy Kapitałowej. Opracowywane w cyklach kwartalnych raporty zawierają informacje przekazywane przez Spółki Grupy Kapitałowej, w tym dotyczące przypadków braku zgodności. Odbiorcami raportów są Zarząd Banku, Rada Nadzorcza Banku oraz Komitet Audytu Rady Nadzorczej. Raporty zawierają między innymi informacje na temat:

- wyników identyfikacji i oceny ryzyka braku zgodności,
- przypadków braku zgodności,
- najważniejszych zmian otoczenia regulacyjnego.

W ramach Grupy Kapitałowej przyjęta została zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności, co oznacza, iż Grupa Kapitałowa koncentruje swoje działania na wyeliminowaniu tego ryzyka.

63. Zarządzanie ryzykiem biznesowym

Ryzyko biznesowe jest rozumiane jako ryzyko poniesienia strat wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany; obejmuje ono w szczególności ryzyko strategiczne.

Ryzyko strategiczne jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Celem zarządzania ryzykiem strategicznym jest utrzymywanie na akceptowalnym poziomie negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku.

Pomiar poziomu ryzyka strategicznego Banku dokonywany jest poprzez ocenę wpływu wyodrębnionych w działalności i otoczeniu grup czynników, do których należą w szczególności:

- czynniki zewnętrzne,
- czynniki związane ze wzrostem i rozwojem działalności bankowej,
- czynniki związane z zarządzaniem zasobami ludzkimi,
- czynniki związane z działalnością inwestycyjną,
- czynniki związane z kulturą organizacji.

Monitorowanie poziomu ryzyka strategicznego dokonywane jest w Banku w okresach co najmniej rocznych.

Raportowanie ryzyka strategicznego prowadzone jest w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami raportów o poziomie ryzyka strategicznego są Zarząd oraz dyrektorzy pionów Centrali Banku.

Zarządzanie ryzykiem strategicznym w Banku obejmuje:

- 1) pomiar poziomu ryzyka strategicznego,
- 2) raportowanie poziomu ryzyka strategicznego i jego zmian,
- 3) działania podejmowane w przypadku wystąpienia wysokiego poziomu ryzyka strategicznego.

64. Zarządzanie ryzykiem reputacji

Ryzyko reputacji jest rozumiane jako ryzyko związane z możliwością wystąpienia negatywnych odchyłeń od zaplanowanego wyniku finansowego Grupy Kapitałowej wskutek pogorszenia się wizerunku Grupy Kapitałowej.

Celem zarządzania ryzykiem reputacji jest ochrona wizerunku Grupy Kapitałowej oraz ograniczanie prawdopodobieństwa wystąpienia i wysokości straty reputacyjnej.

Wskaźniki ryzyka reputacji są obliczane na podstawie rocznej oceny zidentyfikowanych w danym roku kalendarzowym negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych dla poszczególnych kategorii zdarzeń wizerunkowych. Podstawowymi narzędziami wykorzystywanymi do określania poziomu ryzyka reputacji Grupy Kapitałowej są:

- katalog kategorii zdarzeń wizerunkowych zawierający wykaz kategorii zdarzeń wizerunkowych wraz z przypisanymi do nich wagami,
- rejestr skutków zdarzeń wizerunkowych zawierający wykaz zaistniałych negatywnych zdarzeń wizerunkowych pogrupowanych według kategorii zdarzeń wizerunkowych.

Monitorowanie zdarzeń wizerunkowych prowadzone jest na bieżąco i obejmuje:

- monitorowanie zewnętrznych i wewnętrznych kanałów komunikacji Grupy Kapitałowej z otoczeniem pod kątem identyfikacji negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych,
- gromadzenie i analizowanie informacji dotyczących wystąpienia albo możliwości wystąpienia zdarzenia wizerunkowego,
- rejestrowanie danych o zidentyfikowanych negatywnych skutkach zdarzeń wizerunkowych.

Raportowanie ryzyka reputacji jest prowadzone w Banku w okresach rocznych. Odbiorcami informacji o poziomie ryzyka reputacji są komórki Pionu Ryzyka Bankowego.

Zarządzanie ryzykiem reputacji w Grupie Kapitałowej obejmuje w szczególności działania zapobiegawcze służące ograniczeniu występowania lub minimalizowaniu skali i zakresu występowania zdarzeń wizerunkowych oraz dobór efektywnych narzędzi dla działań osłonowych służących eliminowaniu, łagodzeniu lub minimalizowaniu niekorzystnego wpływu negatywnych skutków zdarzeń wizerunkowych na wizerunek Grupy Kapitałowej.

65. Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa jest stanem, w którym wysokość posiadanej przez Grupę Kapitałową PKO Banku Polskiego SA funduszy własnych przekracza sumę wymogów kapitałowych (tzw. Filar I) i sumę kapitału wewnętrznego (tzw. Filar II).

Celem zarządzania adekwatnością kapitałową jest utrzymywanie, w sposób ciągły, kapitału na poziomie adekwatnym do skali oraz profilu ryzyka działalności Grupy Kapitałowej.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową Grupy Kapitałowej obejmuje:

- identyfikację i monitorowanie istotnych rodzajów ryzyka,
- szacowanie kapitału wewnętrznego na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka oraz łącznego kapitału wewnętrznego,
- monitorowanie, raportowanie, prognozowanie i limitowanie adekwatności kapitałowej,
- dokonywanie alokacji kapitału wewnętrznego na obszary biznesowe, segmenty klienta oraz spółki Grupy Kapitałowej dla celów analiz rentowności,
- wykorzystywanie narzędzi wpływających na poziom adekwatności kapitałowej (w tym: narzędzi wpływających na poziom funduszy własnych, skalę pomniejszych funduszy własnych oraz wysokość portfela kredytowego).

Głównymi miernikami adekwatności kapitałowej są:

- współczynnik wypłacalności, którego minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 8%,
- relacja funduszy własnych do kapitału wewnętrznego, której dopuszczalny minimalny poziom, zgodnie z ustawą – Prawo bankowe, wynosi 1,0,
- Współczynnik wypłacalności dla kapitałów podstawowych (Common Equity Tier 1 Ratio).

Na dzień 31 grudnia 2012 roku w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku współczynnik wypłacalności Grupy Kapitałowej wzrósł o 0,7 p.p. do poziomu 13,07% co było spowodowane głównie wzrostem funduszy własnych Grupy Kapitałowej na potrzeby adekwatności kapitałowej.

Poziom adekwatności kapitałowej Grupy Kapitałowej w 2012 roku utrzymywał się na bezpiecznym poziomie, istotnie powyżej ustawowych limitów.

65.1. Fundusze własne dla potrzeb adekwatności kapitałowej

Fundusze własne na potrzeby adekwatności kapitałowej wyliczane są w oparciu o postanowienia ustawy Prawo bankowe oraz uchwały nr 325/2011* Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 roku w sprawie pomniejszych funduszy własnych (Dz. Urz. KNF Nr 13 poz. 49 z dnia 30 grudnia 2011 roku).

Fundusze własne składają się z funduszy podstawowych, funduszy uzupełniających i kapitału krótkoterminowego.

W skład funduszy podstawowych (tzw. Tier 1) wchodzi:

- 1) fundusze zasadnicze obejmujące: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy, kapitały rezerwowe,
- 2) fundusz ogólnego ryzyka,
- 3) niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- 4) wynik finansowy netto w trakcie zatwierdzania oraz wynik netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, zgodnie z art. 127 ust. 2 pkt 2 lit c) ustawy Prawo Bankowe.

Fundusze podstawowe pomniejszane są o:

- 1) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej,
- 2) zaangażowania kapitałowe Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń – w wysokości 50% tych zaangażowań,
- 3) niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych i kapitałowych oraz na pozostałych należnościach zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- 4) ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek za granicą,
- 5) ujemne kwoty z tytułu korekt aktualizujących wartości wyceny aktywów w portfelu handlowym.

W skład funduszy uzupełniających (tzw. Tier 2) wchodzi:

- 1) zobowiązania podporządkowane,
- 2) niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 80% ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym,
- 3) dodatnie różnice kursowe z przeliczenia jednostek za granicą.

Ponadto fundusze uzupełniające pomniejszane są o 50% wartości zaangażowań kapitałowych Banku w instytucje finansowe, instytucje kredytowe, banki krajowe, banki zagraniczne i zakłady ubezpieczeń. W przypadku, gdyby wartość tych pomniejszych obniżyła wysokość funduszy uzupełniających poniżej zera, kwota nadwyżki ponad wartość funduszy uzupełniających odejmowana jest od funduszy podstawowych.

*Uchwała nr 325/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 20 grudnia 2011 w sprawie innych pomniejszych funduszy podstawowych, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy podstawowych banku, innych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej banku zaliczanych do funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków ich zaliczania do funduszy uzupełniających banku, pomniejszych funduszy uzupełniających, ich wysokości, zakresu i warunków pomniejszania o nie funduszy uzupełniających banku oraz zakresu i sposobu uwzględniania działania banków w holdingach w obliczaniu funduszy własnych.

W funduszach własnych Grupy Kapitałowej uwzględniany jest również kapitał krótkoterminowy.

Dodatkowo w rachunku funduszy własnych Grupy Kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym uwzględnia się odpowiednio:

- 1) wartość firmy jednostek zależnych,
- 2) udziały niekontrolujące.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku fundusze własne Grupy Kapitałowej wzrosły o 2 148 076 tysiące PLN głównie wskutek zaliczenia do funduszy zysku netto Banku za rok 2011 po pomniejszeniu o wypłaconą dywidendę (w wysokości 2 366 122 tysiące PLN). W stosunku do stanu na koniec roku 2011 spadła wartość wyniku z lat ubiegłych o 80 178 tysięcy PLN, niezrealizowanych strat na instrumentach dłużnych, kapitałowych i pozostałych należnościach w portfelu inwestycyjnych papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży o kwotę 52 414 tysiące PLN, oraz zaangażowań kapitałowych o kwotę 21 878 tysięcy PLN przy jednoczesnym wzroście wartości ujemnych różnic kursowych o kwotę 26 859 tysięcy PLN i wartości niematerialnych o kwotę 133 992 tysiące PLN.

Informacja o strukturze funduszy własnych Grupy Kapitałowej została zawarta w poniższej tabeli.

FUNDUSZE WŁASNE GRUPY KAPITAŁOWEJ	31.12.2012	31.12.2011
Fundusze podstawowe (Tier 1)	18 788 075	16 664 233
Kapitał zakładowy	1 250 000	1 250 000
Kapitał zapasowy	15 364 728	13 041 390
Pozostałe kapitały rezerwowe	3 437 957	3 460 368
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	1 070 000	1 070 000
Niepodzielony zysk z lat ubiegłych, zysk w trakcie zatwierdzania pomniejszony o przewidywane obciążenia	(103 340)	(23 162)
Niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych, kapitałowych i pozostałych należnościach zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży	(77 104)	(129 518)
Korekty aktualizujące wartość wyceny aktywów w portfelu handlowym	(504)	(143)
Wartości niematerialne, w tym:	(1 934 000)	(1 800 008)
wartość firmy jednostek podporządkowanych	(222 438)	(227 349)
Zaangażowania kapitałowe	(98 115)	(109 054)
Ujemne różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	(121 209)	(94 350)
Udziały niekontrolujące	(338)	(1 290)
Fundusze uzupełniające (Tier 2)	1 573 276	1 545 549
Zobowiązania podporządkowane zaliczone do funduszy uzupełniających	1 600 700	1 600 700
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych i kapitałowych zakwalifikowanych jako dostępne do sprzedaży (w wysokości 80% wartości przed opodatkowaniem)	69 787	51 576
Dodatnie różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	904	2 327
Zaangażowania kapitałowe	(98 115)	(109 054)
Kapitał krótkoterminowy (Tier 3)	129 641	133 134
RAZEM FUNDUSZE WŁASNE	20 490 992	18 342 916

65.2. Wymogi kapitałowe (Filar I)

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe zgodnie z uchwałą nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (Dz. Urz. KNF Nr 2 poz. 11 z dnia 09 kwietnia 2011 roku późn. zm.):

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego dla Banku – metodą zaawansowaną (AMA), a dla spółek Grupy Kapitałowej – metodą wskaźnika podstawowego (BIA),
- z tytułu ryzyka rynkowego – metodami podstawowymi.

Skala działalności handlowej Banku i Grupy Kapitałowej jest znacząca, w związku z czym łączny wymóg kapitałowy składa się z sumy wymogów kapitałowych na:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta,
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko walutowe, cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, szczególnie cen instrumentów dłużnych oraz ryzyko ogólne stóp procentowych,
- 3) ryzyko operacyjne,
- 4) inne rodzaje wymogów kapitałowych z tytułu:
  - a) ryzyka rozliczenia i dostawy,
  - b) przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań,
  - c) przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Poniższa tabela prezentuje narażenie Grupy Kapitałowej z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Wymogi kapitałowe	31.12.2012	31.12.2011
Ryzyko kredytowe	11 387 017	10 657 309
kredytowe (księga bankowa)	11 223 185	10 534 714
kredytowe kontrahenta (księga handlowa)	163 832	122 595
Ryzyko rynkowe	494 551	355 284
cen towarów	-	-
cen kapitałowych papierów wartościowych	586	1 604
szczególne cen instrumentów dłużnych	412 110	262 412
ogólne stóp procentowych	81 855	91 268
Ryzyko operacyjne	659 587	852 099
Łączny wymóg kapitałowy	12 541 155	11 864 692
Współczynnik wypłacalności	13,07%	12,37%

Do wzrostu wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego w 2012 roku przyczynił się istotny wzrost portfela kredytowego (ekspozycje bilansowe i pozabilansowe) o ok. 3,8% oraz wejście w życie postanowień Uchwały nr 153/2011 KNF w wyniku której od daty 30.06.2012 r. nastąpił wzrost wagi ryzyka (z 75% do 100%) dla ekspozycji detalicznych, oraz dla ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku których wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika.

Wzrost wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka rynkowego o 39% do poziomu 495 milionów PLN wynika głównie ze wzrostu zobowiązań z tytułu gwarantowania emisji obligacji korporacyjnych przy jednoczesnym spadku wartości obligacji korporacyjnych (łącznie wzrost wymogu na obligacjach o ok. 77%)

Wymóg kapitałowy Banku z tytułu ryzyka operacyjnego został wyliczony metodą zaawansowaną (AMA). Spadek wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego z kwoty 852 miliony PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2011 roku) do 660 milionów PLN (według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku) wynika głównie z eliminacji przesłanek utrzymywania ograniczenia na spadek wymogu kapitałowego Banku nie więcej niż do poziomu 75% wymogu wyliczonego według metody standardowej (TSA), obowiązującego w okresie od 30 czerwca 2011 roku do 12 grudnia 2012 roku.

Wymóg na ryzyko operacyjne spółek Grupy Kapitałowej zarówno za rok 2012 jak i 2011 został wyliczony metodą podstawowego wskaźnika (BIA).

Grupa Kapitałowa wylicza wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego stosując następujące formuły:

- w zakresie ekspozycji bilansowych - iloczyn wartości bilansowej, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie udzielonych zobowiązań pozabilansowych - iloczyn wartości zobowiązania (uwzględniającej wartość rezerw na to zobowiązanie), wagi ryzyka produktu, wagi ryzyka przypisanej ekspozycji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego oraz 8% (przy uwzględnieniu uznawalnych zabezpieczeń),
- w zakresie transakcji pozabilansowych (instrumentów pochodnych) - iloczyn wagi ryzyka przypisanej transakcji pozabilansowej zgodnie z metodą standardową wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekwiwalentu bilansowego transakcji pozabilansowych oraz 8% (wartość ekwiwalentu bilansowego wyliczana jest zgodnie z metodą wyceny rynkowej).

Wartości wazone ryzykiem w podziale na portfele (z tytułu ryzyka kredytowego instrumentów zaliczonych do portfela bankowego, ryzyka kredytowego kontrahenta oraz szczególnego instrumentów zaliczonych do portfela handlowego) na dzień 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia 2011 roku:

Instrumenty bilansowe	31.12.2012		31.12.2011	
	Wartość bilansowa	Wartość wazona ryzykiem	Wartość bilansowa	Wartość wazona ryzykiem
Portfel bankowy	189 075 985	125 271 020	183 766 482	118 090 798
Portfel handlowy	4 403 643	1 877 606	6 981 555	2 643 592
Razem	193 479 628	127 148 626	190 748 037	120 734 390

Udzielone zobowiązania pozabilansowe (finansowe i gwarancyjne)	31.12.2012			31.12.2011		
	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość wazona ryzykiem	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość wazona ryzykiem
Portfel bankowy	39 421 096	15 533 996	14 208 338	35 815 703	13 639 658	12 642 199
Portfel handlowy	3 469 463	3 469 463	3 281 094	1 074 685	1 074 685	656 608
Razem	42 890 559	19 003 459	17 489 432	36 890 388	14 714 343	13 298 807

Pochodne instrumenty finansowe	31.12.2012			31.12.2011		
	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość wazona ryzykiem	Wartość nominalna	Ekwiwalent bilansowy	Wartość wazona ryzykiem
Portfel bankowy	54 389 358	1 938 105	810 449	83 382 850	2 448 267	950 931
Portfel handlowy	238 244 490	4 181 788	2 047 906	318 503 683	2 918 421	1 532 443
Razem	292 633 848	6 119 893	2 858 355	401 886 533	5 366 688	2 483 374

65.3. Kapitał wewnętrzny (Filar II)

Grupa Kapitałowa wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z uchwałą nr 258/2011 KNF z dnia 4 października 2011* roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego (Dz. Urz. KNF Nr 11 poz. 42 z dnia 23 listopada 2011 roku).

Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

Kapitał wewnętrzny w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA jest obliczany na pokrycie każdego z istotnych rodzajów ryzyka:

- ryzyka kredytowego (w zakresie ryzyka niewypłacalności i ryzyka koncentracji),
- ryzyka walutowego,
- ryzyka stopy procentowej,
- ryzyka płynności,
- ryzyka operacyjnego,
- ryzyka biznesowego (obejmującego ryzyko strategiczne).

Bank cyklicznie monitoruje istotność poszczególnych rodzajów ryzyka odnoszących się do działalności Banku i pozostałych spółek zależnych Grupy Kapitałowej.

Kapitał wewnętrzny na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka jest ustalany zgodnie z metodami określonymi w przepisach wewnętrznych. W przypadku dokonywania szacunków kapitału wewnętrznego na podstawie modeli statystycznych, stosowany jest roczny horyzont prognozy oraz poziom ufności 99,9%. Łączny kapitał wewnętrzny każdej spółki Grupy Kapitałowej stanowi sumę wysokości kapitału wewnętrznego, niezbędnego do pokrycia wszystkich istotnych dla danej spółki rodzajów ryzyka. Łączny kapitał wewnętrzny Grupy Kapitałowej stanowi sumę łącznego kapitału wewnętrznego Banku oraz wszystkich spółek Grupy Kapitałowej. Przyjmowany do kalkulacji kapitału wewnętrznego współczynnik korelacji pomiędzy poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz poszczególnymi spółkami Grupy Kapitałowej wynosi 1.

W 2012 roku wysokość relacji funduszy własnych do kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej utrzymywała się na poziomie, powyżej zarówno limitu ustawowego, jak i wewnętrznego Grupy Kapitałowej.

65.4. Ujawnienia (Filar III)

Zgodnie z § 6 uchwały nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania przez banki informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 39) z późn. zm. PKO Bank Polski SA, będąca jednostką dominującą w rozumieniu § 3 tej uchwały, ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Szczegółowe informacje o zakresie ujawnianych informacji w zakresie adekwatności kapitałowej, sposobie ich weryfikacji oraz publikacji zawierają Zasady polityki informacyjnej PKO Banku Polskiego SA w zakresie adekwatności kapitałowej udostępnione na stronie internetowej Banku (www.pkobp.pl).

INFORMACJE DOTYCZĄCE PODMIOTU UPRAWNIONEGO DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH ORAZ ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU KOŃCZĄCYM OKRES SPRAWOZDAWCZY

66. Informacje dotyczące podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych, z którym PKO Bank Polski SA zawarł umowę, jest PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. Umowa o przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego SA została zawarta w dniu 14 kwietnia 2011 roku.

Łączna wysokość wynagrodzenia netto PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu badania sprawozdania finansowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2012 roku 1 140 tysięcy PLN (2011: 1 140 tysięcy PLN), z tytułu usług poświadczających, w tym przeglądu sprawozdań finansowych wyniosła w 2012 roku 2 795 tysięcy PLN (2011: 1 910 tysięcy PLN).

Wysokość pozostałego wynagrodzenia netto wypłaconego PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu świadczenia innych usług na rzecz PKO Banku Polskiego SA wyniosła w 2012 roku 438 tysięcy PLN (2011: 2 031 tysięcy PLN).

67. Zdarzenia następujące po dniu kończącym okres sprawozdawczy

1. W dniu 17 stycznia 2013 roku uchwałą wspólników spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Jurata Sp. k. (spółki z Grupy Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.) podwyższono wkład komandytariusza i sumę komandytową do kwoty 2 551 tysięcy PLN.
2. W dniu 17 stycznia 2013 roku uchwałą wspólników spółki Qualia spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – Zakopane Sp. k. (spółki z Grupy Kapitałowej Qualia Development Sp. z o.o.) podwyższono wkład komandytariusza i sumę komandytową do kwoty 441 tysięcy PLN.
3. W dniu 31 stycznia 2013 roku PKO Bank Polski SA poinformował o otrzymaniu zawiadomień od BGK oraz od Ministra Skarbu Państwa o zbyciu znacznych pakietów akcji Banku, w wyniku czego nastąpiła zmiana posiadanej przez BGK i Skarb Państwa ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Zgodnie z treścią otrzymanych zawiadomień, w dniu 24 stycznia 2013 roku w drodze transakcji pakietowych za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie SA:

* Na dzień 31 grudnia 2010 roku PKO Bank Polski SA wyznaczał kapitał wewnętrzny zgodnie z uchwałą nr 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku (Dz. Urz. KNF z 2008 roku Nr 8, poz. 37).

- Bank Gospodarstwa Krajowego sprzedał 128 102 731 posiadanych akcji Banku, które stanowiły 10,25% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku,
- Skarb Państwa sprzedał 25 000 000 posiadanych akcji Banku, które stanowiły 2,00% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku.

Przed zawarciem i rozliczeniem wyżej wymienionych transakcji BGK oraz Skarb Państwa posiadały odpowiednio 128 102 731 i 417 406 277 akcji Banku. Po rozliczeniu transakcji w dniu 29 stycznia 2013 roku BGK nie posiadał akcji Banku, a Skarb Państwa posiadał 392 406 277, które stanowiły 31,39% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku.

4. W dniu 1 lutego 2013 roku PKO Bank Polski SA otrzymał od Aviva Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego Aviva BZ WBK SA zawiadomienie, iż w wyniku transakcji nabycia akcji Banku zawartych w dniu 24 stycznia 2013 roku Aviva Otwarty Fundusz Emerytalny Aviva BZ WBK („Aviva OFE”) zwiększył udział w ogólnej liczbie głosów w Banku powyżej 5%.

Przed rozliczeniem wyżej wymienionych transakcji na dzień 28 stycznia 2013 roku Aviva OFE posiadał 57 152 447 akcji Banku, stanowiących 4,57% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku. Po zawarciu i rozliczeniu wyżej wymienionych transakcji, na dzień 29 stycznia 2013 roku Aviva OFE posiadał 83 952 447 akcji Banku, stanowiących 6,72% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku.

5. W dniu 15 lutego 2013 roku PKO Bank Polski SA wniósł do spółki Qualia Development Sp. z o.o. dopłatę w wysokości 1 251 tysięcy PLN.

Podpisy wszystkich Członków
Zarządu Banku

26.02.2013	Zbigniew Jagiełło	Prezes Zarządu	..... (podpis)
26.02.2013	Piotr Alicki	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
26.02.2013	Bartosz Drabikowski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
26.02.2013	Piotr Mazur	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
26.02.2013	Jarosław Myjak	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
26.02.2013	Jacek Obłąkowski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)
26.02.2013	Jakub Papierski	Wiceprezes Zarządu	..... (podpis)

Podpis osoby, której powierzono
prowadzenie ksiąg rachunkowych

26.02.2013

Danuta Szymańska
Dyrektor Pionu Rachunkowości

.....
(podpis)